

Πολυτεχνείο Κρήτης
Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Αναγέννηση ενός Παραδοσιακού Οικισμού με Σύγχρονες Τεχνικές: Μέλαμπες, Ρεθύμνης

Βασιλική Σημαντηράκη

Επιβλέπουσα: Διμέλλη Δέσποινα

Ιούνιος 2024, Χανιά

Αφιερωμένο στην γιαγιά μου,
Βασιλική

Ευχαριστίες:

Θέλω να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την καθηγήτρια μου, κα Διμέλλη για την υποστήριξη και την καθοδήγηση σε όλη την διαδικασία αυτής της διπλωματικής εργασίας. Επίσης τους φίλους μου και πιο συγκεκριμένα την Άννα, την Αγγελική και την Βίκυ που μου έκαναν παρέα όταν πήγαινα για έρευνα στον οικισμό. Την Αργυρώ, την Εύη, την Ελένη, την Εβίνα και την Αλεξάνδρα για την συμπαράσταση τους. Τέλος την οικογένεια μου για όλη την υποστήριξη αυτά τα χρόνια.

Πολυτεχνείο Κρήτης - Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Διπλωματική εργασία: **Αναγέννηση ενός Παραδοσιακού Οικισμού με Σύγχρονες Τεχνικές: Μέλαμπες, Ρεθύμνης**

Βασιλική Σημαντηράκη

Επιβλέπουσα: Δέσποινα Διμέλλη

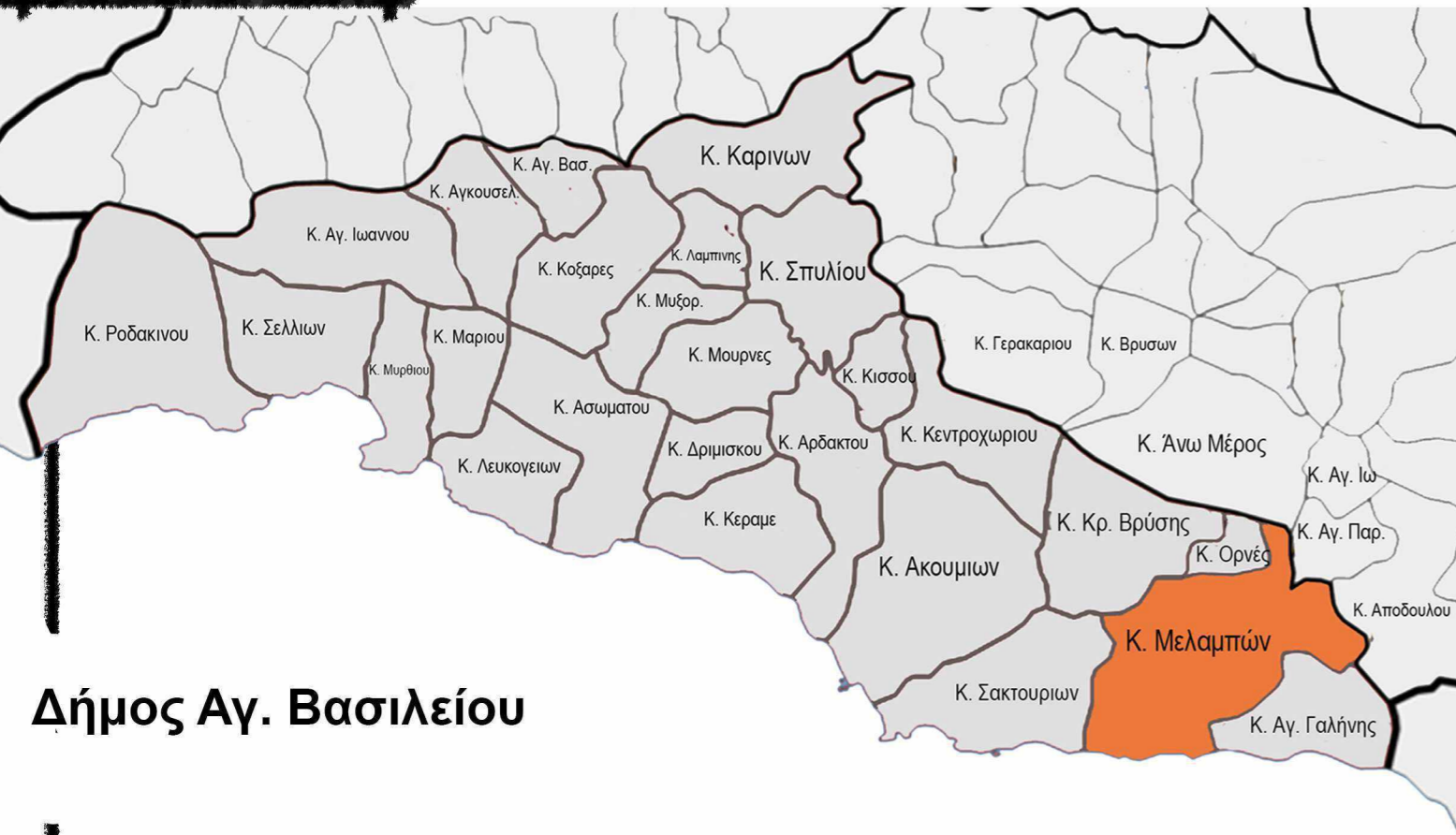
5 Ιουνίου 2024_Χανιά

1. Γενικά Στοιχεία

Συνδέσεις

Μέλαμπες Ρεθύμνης

Ο παραδοσιακός οικισμός **Μέλαμπες** βρίσκεται σε απόσταση **42 km** από το **Ρέθυμνο** στο δρόμο προς Αγία Γαλήνη, στις νότιες πλαγιές του όρους Κέντρος σε υψόμετρο **600m με 400m**, απ' όπου φαίνεται προς βορρά ο **Ψηλορείτης** και ειδικότερα από το ύψωμα Βουβάλα προς τα νότια η **πεδιάδα της Μεσαράς** και το **Λιβικό πέλαγος**. Παλαιότερα αποτελούσε το κυριότερο κέντρο του ανατολικού τμήματος της επαρχίας με αξιόλογη **κτηνοτροφία**, **αμπελοκαλλιέργεια** και **ελαιουργική δραστηριότητα**.

Δήμος Αγ. Βασιλείου

Σύνδεση με τους γύρω οικισμούς

Σύνδεση με τις πόλεις Ρεθύμνου και Ηρακλείου

Σημαντικές αποστάσεις

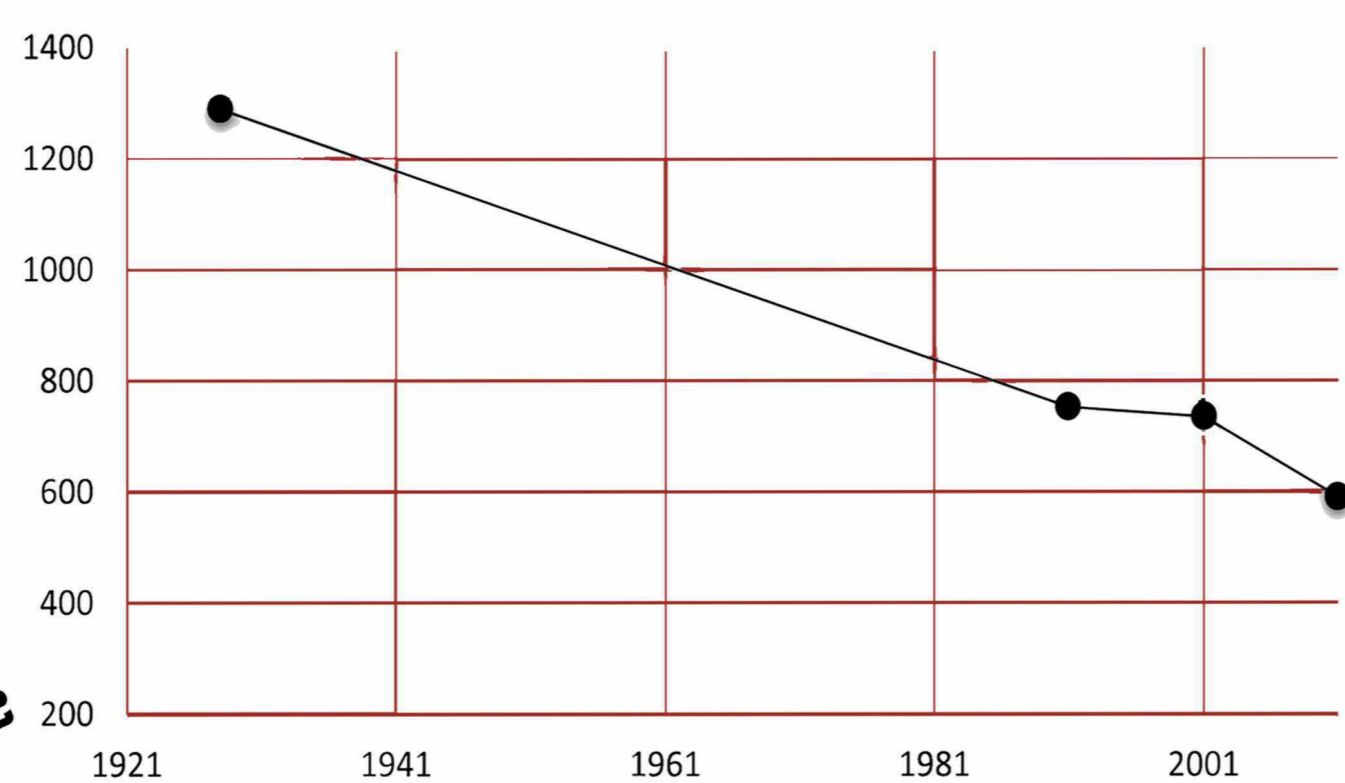
Διεθνές Αεροδρόμιο Ηρακλείου	80 km	1 ώρα 40 λεπτά
Πόλη Ρεθύμνου	50 km	55 λεπτά
Αγ. Γαλήνη, Κέντρο	10 km	20 λεπτά
Σπήλι, Κέντρο	19 km	25 λεπτά
Παραλία Αγίου Γεωργίου	8,5 km	15 λεπτά
Ορνέ, Κέντρο	10 km	18 λεπτά

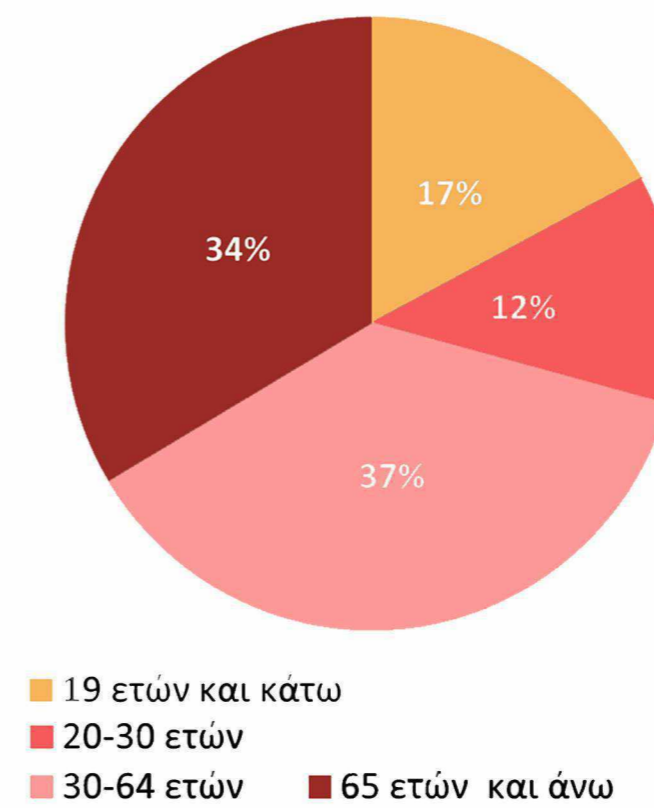
Ερωτηματολόγια

Κατά την διάρκεια της εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας για τον παραδοσιακό οικισμό, σε μια προσπάθεια να καταγραφεί η γνώμη των μόνιμων και μη κατοίκων, δημιουργήθηκαν αναλογικά και ψηφιακά ερωτηματολόγια. Οι ερωτήσεις χωρίζονταν σε κατηγορίες για την **κυκλοφορία**, τις **χρήσεις**, τους **δημόσιους χώρους**, τον **τουρισμό**, τα **μειονεκτήματα** και τα **προτερήματα** του οικισμού. Προέκυψαν **83 απαντήσεις** (44 ψηφιακά και 39 σε μικρές συνεντεύξεις με κατοίκους). Από αυτούς **66,5%** ήταν γυναίκες και μεγάλη συμμετοχή υπήρχε στις ηλικίες **30-60 (48%)** και **60 και άνω (41%)**.

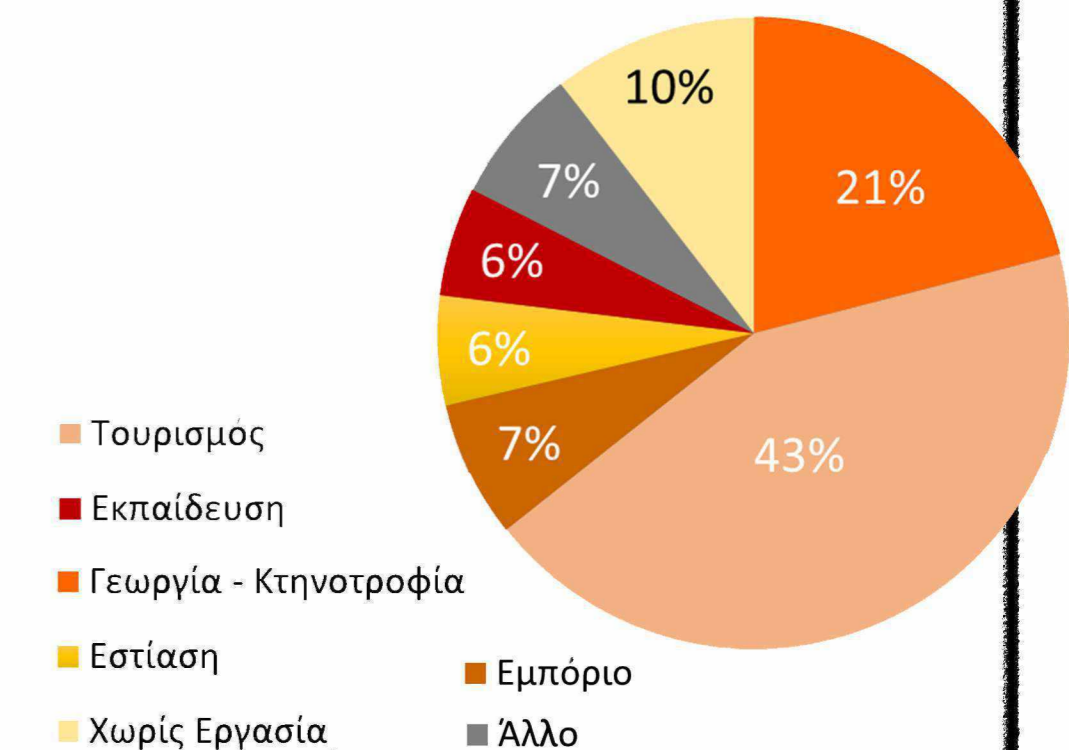
Πληθυσμός (1928-2011)

Ποσοστά Ηλικιακών Ομάδων (2011)

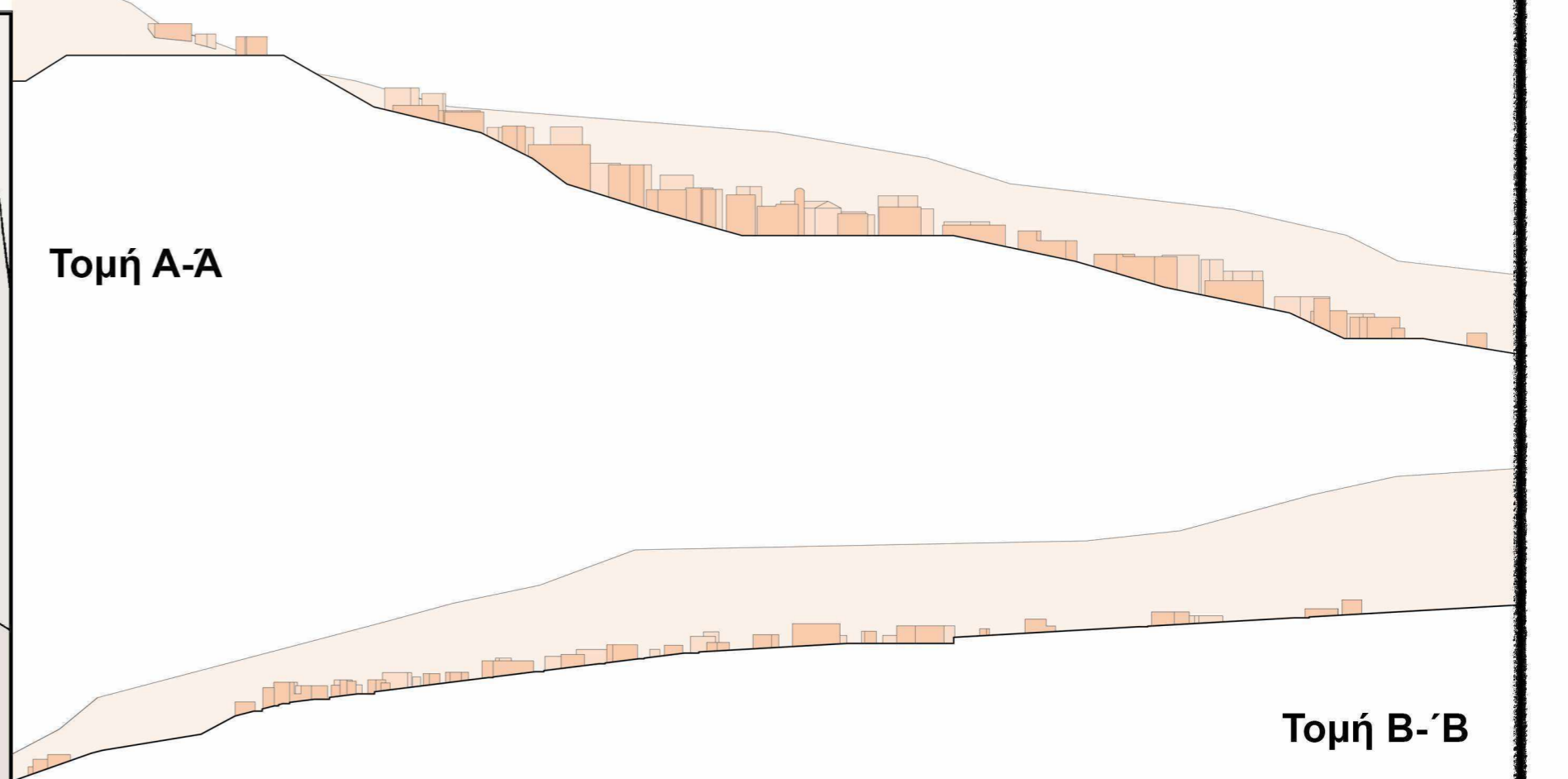
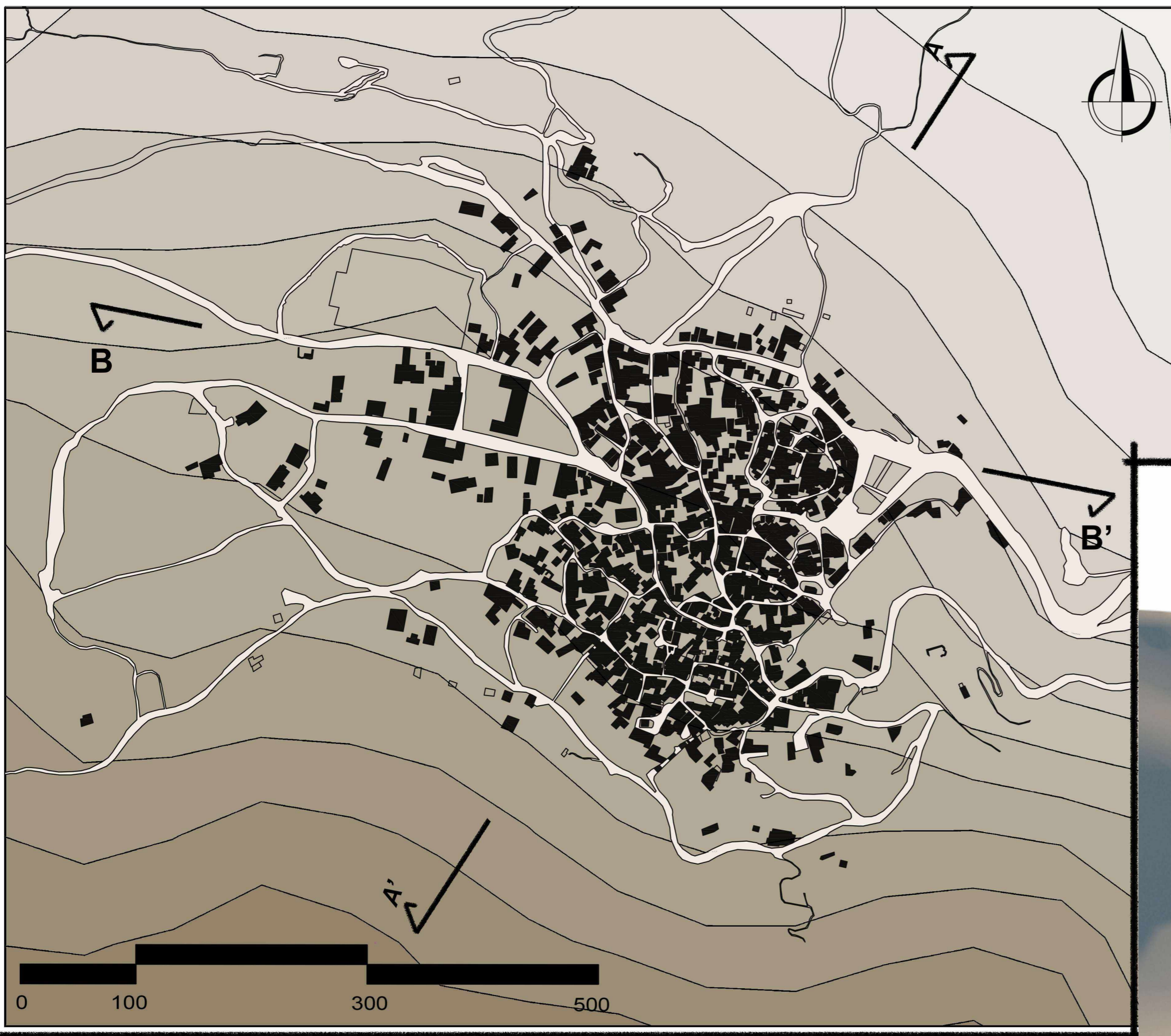

Ποσοστά Επαγγελματιών Κατοίκων (2011)

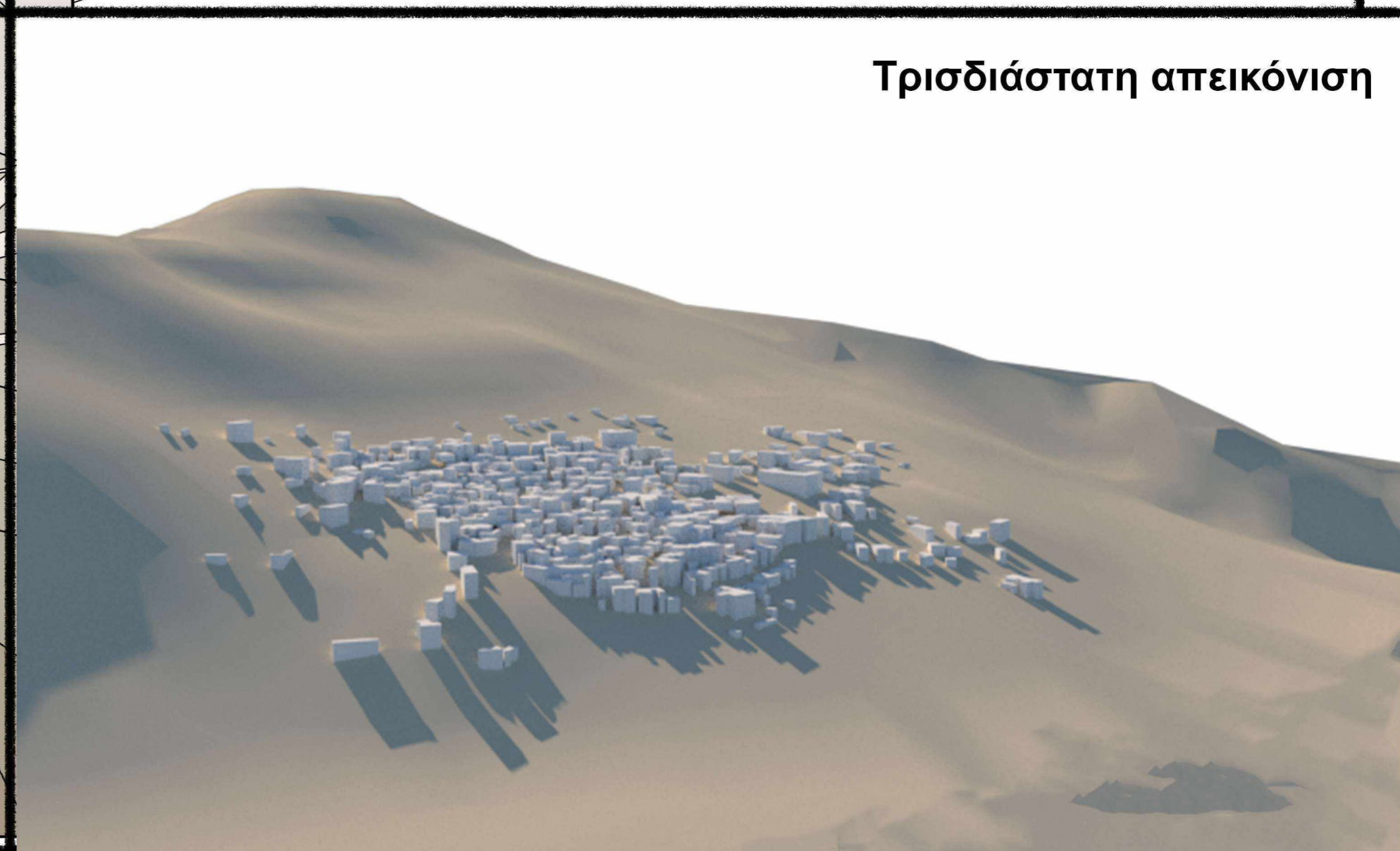

Ανάγλυφο περιοχής

675m 500m 525m 550m 575m 400m 425m 450m 475m 400m 375m 350m 325m

Τρισδιάστατη απεικόνιση

2. Ιστορική εξέλιξη

Αρχαία Χρόνια

Η αρχαιότερη μνεία σε γραπτή πηγή γίνεται στον Φ.Μπαρότσι το 1577 και στην απογραφή του Καστροφύλακα το 1583 αναφέρεται με 338 κατοίκους. Εξ'αίτιας κουρσάρικων επιδρομών το χωριό αυξήθηκε σημαντικά με την μετακίνηση των κατοίκων των πέριξ οικισμών.

Τουρκοκρατία (1648)

Το 1822 έγινε η μάχη των Μελάμπων, το 1867 παραμονή των επαναστατικών ομάδων του Μ. Κόρακα, Δημ Πετροπουλάκη και Π. Κορωναίου για 3 μήνες στις Μέλαμπες.

Αρχές 20ου αιώνα

Στον 'Β Παγκόσμιο Πόλεμο, το 1940, συμμετείχαν πάνω από 100 Μελαμπιανοί, στα χρόνια της αντίστασης δημιούργησαν ισχυρή αντιστασιακή ομάδα με σημαντική δράση.

Μετά την καταστροφή της αρχαίας Λάππας, κάμποι απόγονοι των Λαππαίων εγκαταστάθηκαν στις Μέλαμπες, που με τους παλαιότερους κατοίκους αποτέλεσαν το μεγαλύτερο οικισμό της Λάμπης. Σε άλλη περιοχή του χωριού, στη θέση Αρμυκάστελλα βρέθηκαν κτίρια και δύο επιγραφές, γραμμένες σε πορόλιθο και σε δωρική γλώσσα.

16ος αιώνας

Το με σουλτανικό φερμάνι οι Μέλαμπες μαζί με τα χωριά Σπήλι, Μέρωνα, Κρουσώνα έπρεπε να συντηρούν το τέμενος Σουλτάν Ιμπραχίμ στη Φορτέτσα του Ρεθύμνου.

Επανάσταση 19ος αιώνας

Το 1912 οργανώθηκε εθελοντικό στρατιωτικό σώμα με αρχηγό το βουλευτή Νικ. Τρουλλινό και πήρε μέρος στον αγώνα για την απελευθέρωση της Ηπείρου.

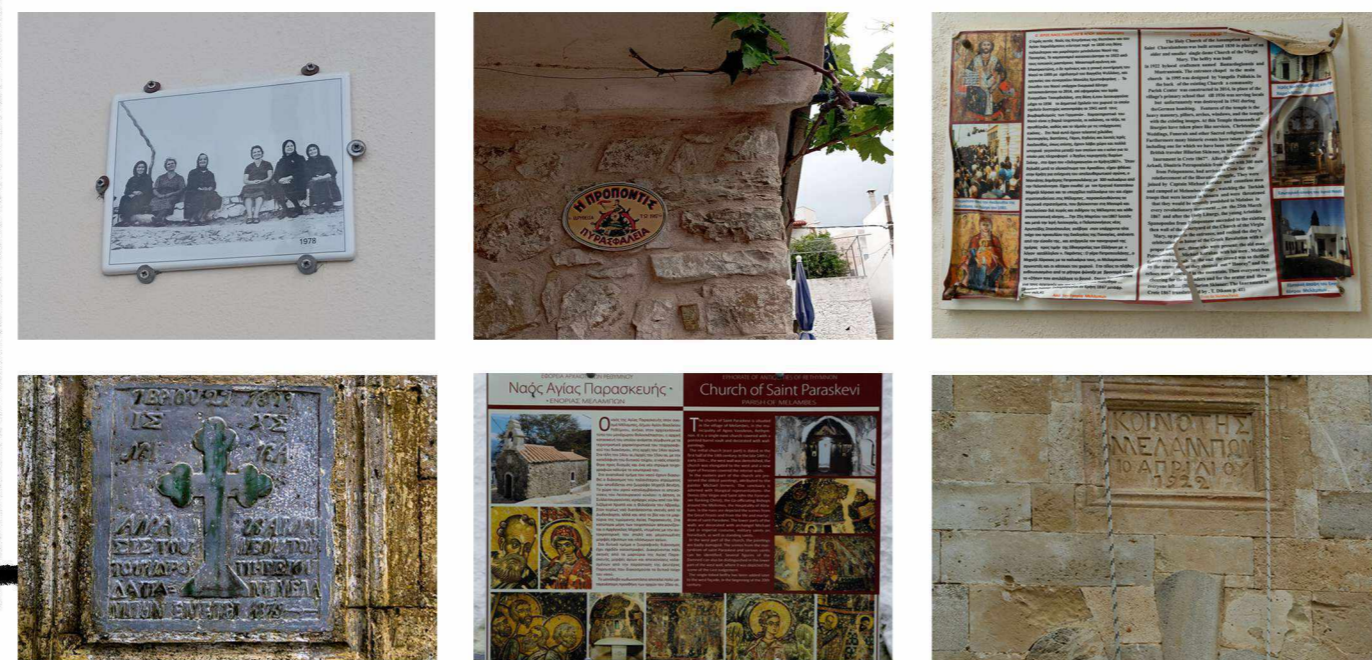
'Β Παγκόσμιος Πόλεμος

Οι Άγιοι Τεσσαερες Μάρτυρες Γεώργιος, Αγγελής, Μανουήλ και Νικόλαος

Ονομασία Χωριού

Οι Μέλαμπες είναι τοπωνύμιο αρχαίο ελληνικό, με ιδιαίτερο αρχαϊκό χαρακτήρα, τυπικά και φθωγικά αλώβητο. Κατά τον Ι. Χαχαριδάκη "Μέλαμπες" = Μέσα Λάμπη, δηλαδή το τελευταίο μέρος της Λάμπης. Κατά τον Γ. Χατζηδάκη "Μέλαμπες" = Ημίλαπτες. Απόγονοι των Λαππαίων.

Σε όλη την έκταση των Μελαμπών οι κάτοικοι και οι σύλλογοι του χωριού έχουν προσθέσει σε τοίχους ή πινακίδες που εξιστορούν ιστορίες του χωριού ή διάφορων οικογενειών. Ως μια προσπάθεια για οικειοποίηση του χώρου και ένα ερέθισμα για τους περαστικούς να μάθουν παραπάνω πληροφορίες για τις Μέλαμπες.

Γιατί παραδοσιακός οικισμός;

Με το ΦΕΚ-728/Δ/95 όπου εκδόθηκε στις 21 Σεπτεμβρίου 1995, οι Μέλαμπες μαζί με άλλα 43 χωριά του νομού Ρεθύμνης ανακηρύχθηκε παραδοσιακός οικισμός. Το χωριό έχει έντονο θρησκευτικό χαρακτήρα από τα τέλη του 14ου αιώνα (πχ ο ναός της Αγ. Παρασκευής) και αποτελεί μέρος καταγωγής και οικίας των Αγίων Τεσσάρων Μαρτύρων (δύο οικίες τους πλέον έχουν διαμορφωθεί σε προσκυνήτρια). Επιπλέον οι δρόμοι στον ιστορικό πυρήνα έχουν οχυρωματικό χαρακτήρα, που επιστημονίζει την σχέση του χωριού με επιδρομές.

Τοπόσημα Χωριού

1. Ναός Αγίας Παρασκευής

2. Ναός της Παναγίας

3. Ναός Αγ. Τεσσάρων Μαρτύρων

4. Ηρώο του Χωριού

5. Πηγές του Χωριού

6. Μουσείο Υφαντικής Τέχνης Μελάμπων

7. Λαογραφικό Μουσείο Μελάμπων

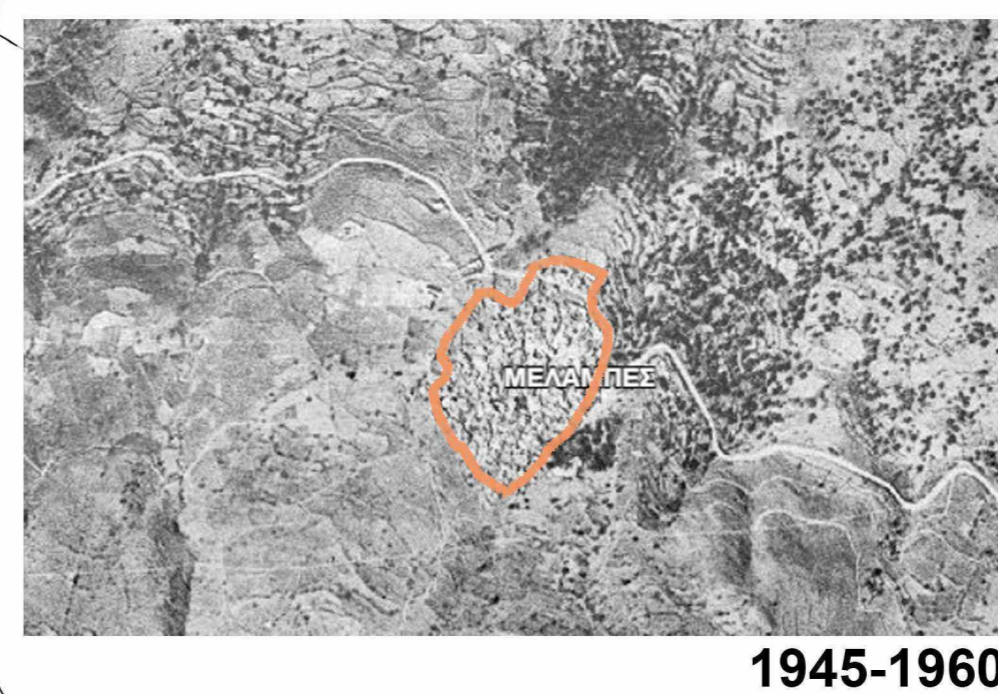
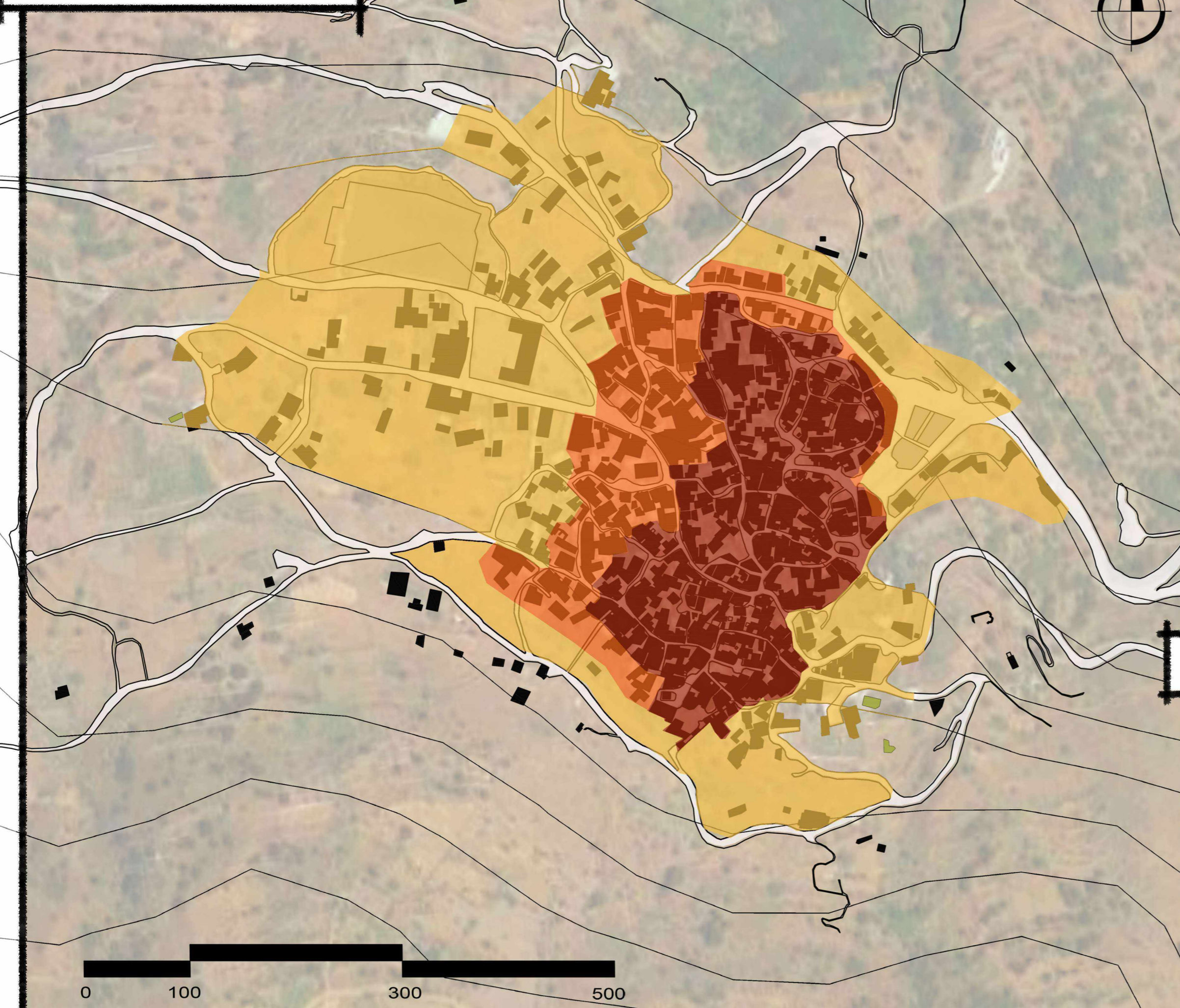
8. Πάνω Βρύση

9. Τόπος προσευχής

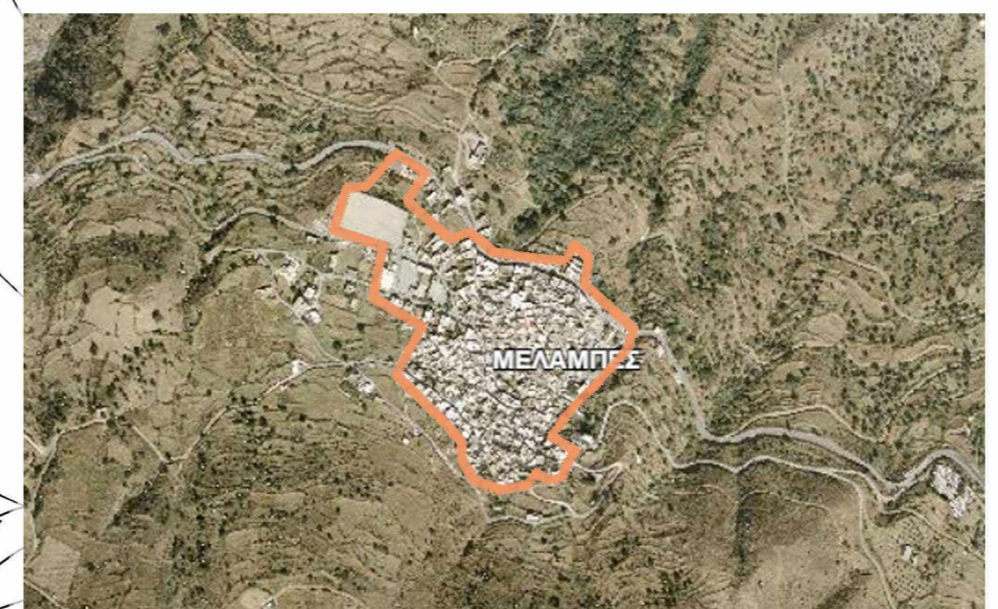
10. Παρεκκλήσιο Αγ. Τεσσάρων Μαρτύρων

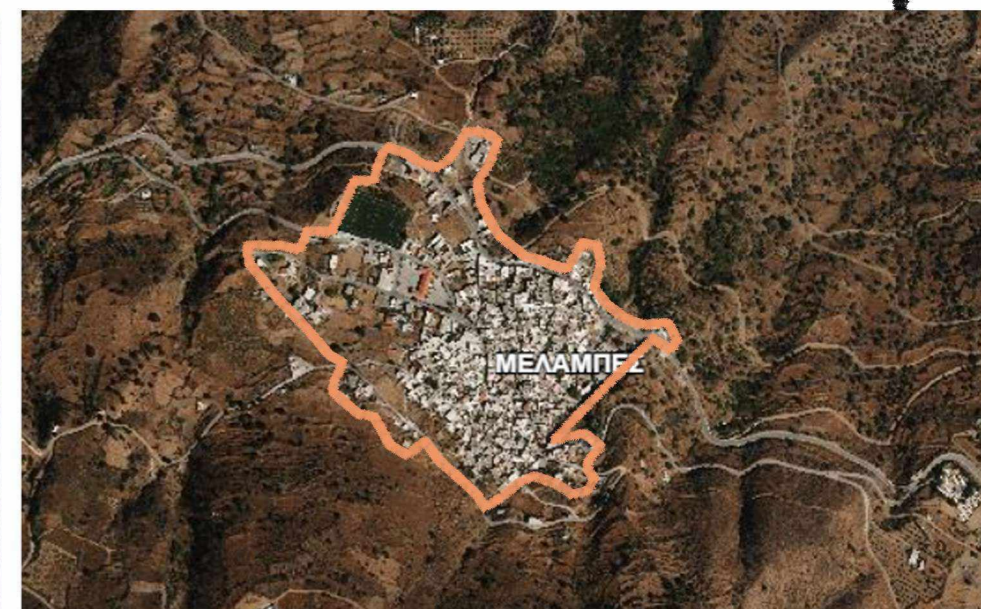
Πολεοδομική Εξέλιξη

1945-1960

2007-2009

2015-2016

Πολεοδομική Εξέλιξη (πηγή: Ελληνικό Κτηματολόγιο)

Όρια Οικισμού

Υπόμνημα

- Τα όρια του οικισμού κατά τους πρώτους αιώνες
- Όρια του οικισμού από τα χρόνια του μεσοπολέμου
- Σημερινά όρια του παραδοσιακού οικισμού

3. Χρήσεις γης

Δημοτικό σχολείο & Νηπιαγωγείο

Καφενείο

Χωρίς χρήση

Ταβέρνα

Αποθήκη

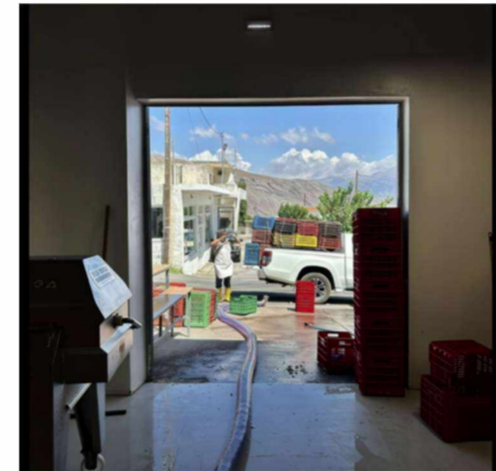
Τουριστικό κατάλυμα

Λαογραφικό Μουσείο

Γήπεδο ποδοσφαίρου

Οινοποιείο

Ναός της Παναγίας

Παρεκκλήσιο

Πολιτιστικός χώρος Ενορίας

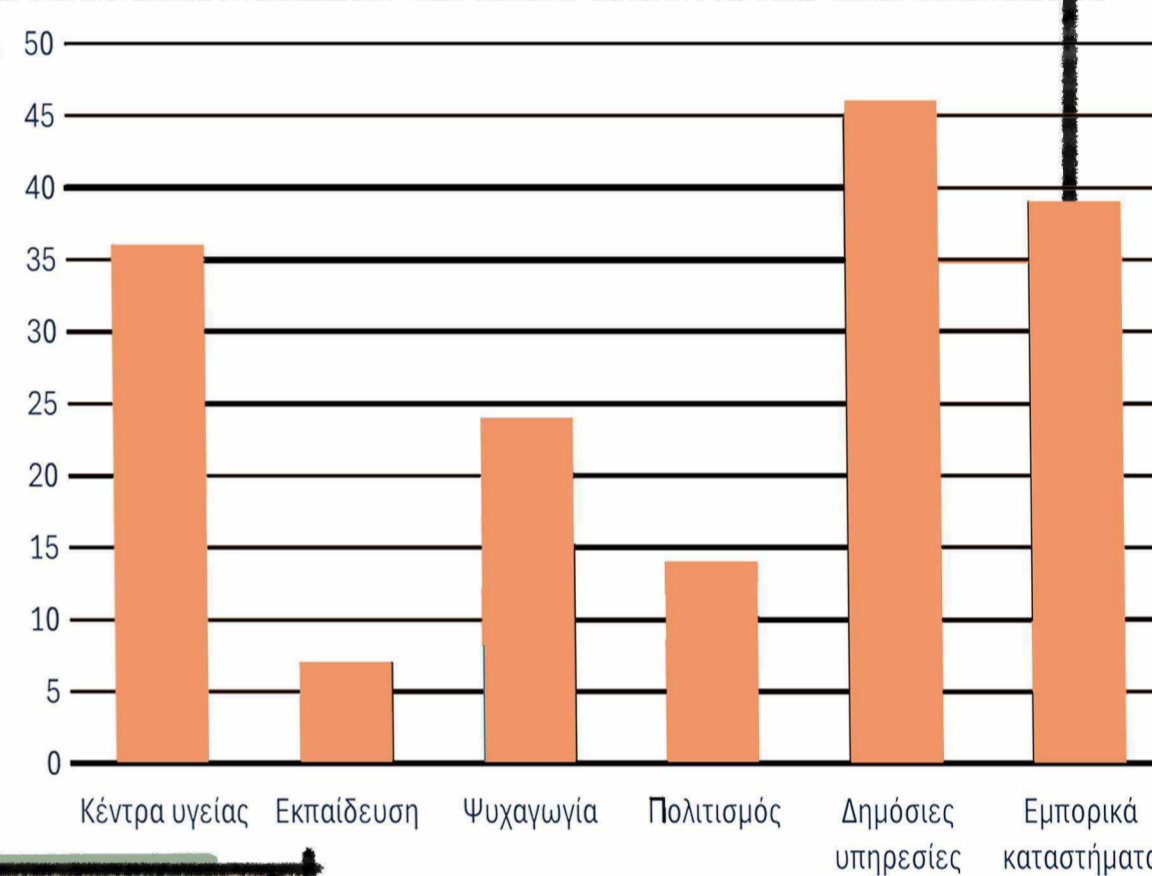

Απαντήσεις ερωτηματολογίου για τις ανάγκες χρήσεων γης

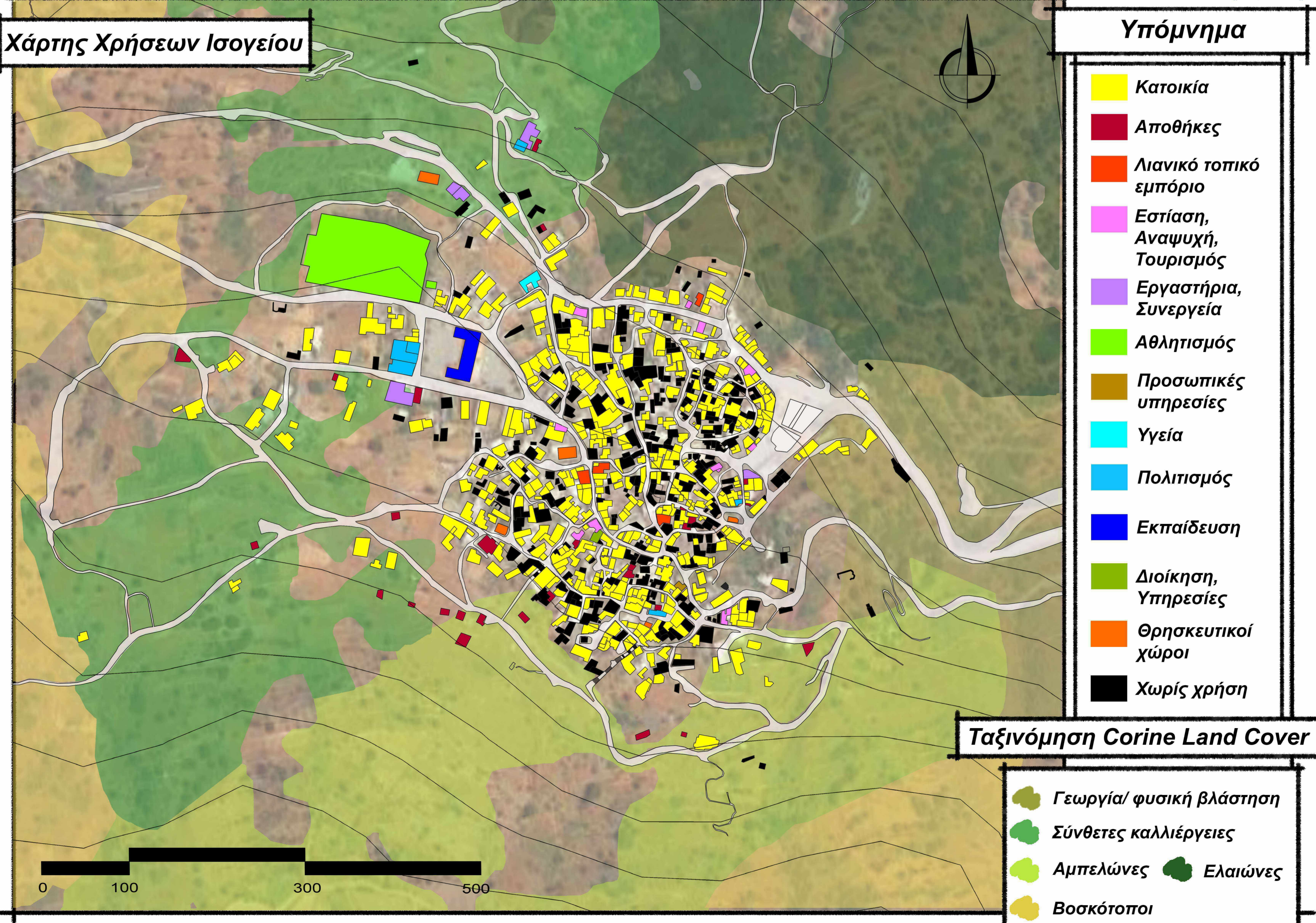
Οι κάτοικοι ρωτήθηκαν τα παρακάτω για της χρήσεις του οικισμού:

- Ποιες δραστηριότητες θα θέλατε να αναπτυχθούν στον οικισμό, για την εξυπηρέτηση των κατοίκων;

Στο διάγραμμα φαίνονται οι προτιμήσεις των ερωτηθέντων.

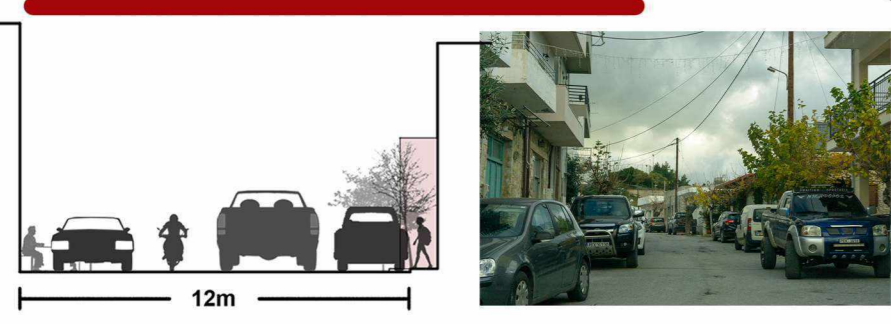

Χάρτης Χρήσεων Ισογείου

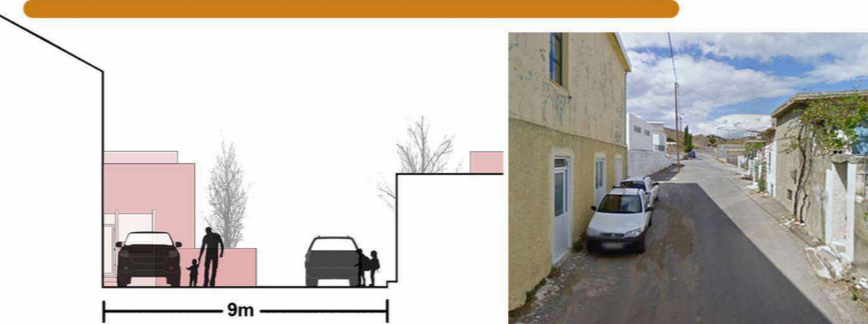

4. Δίκτυο κυκλοφορίας

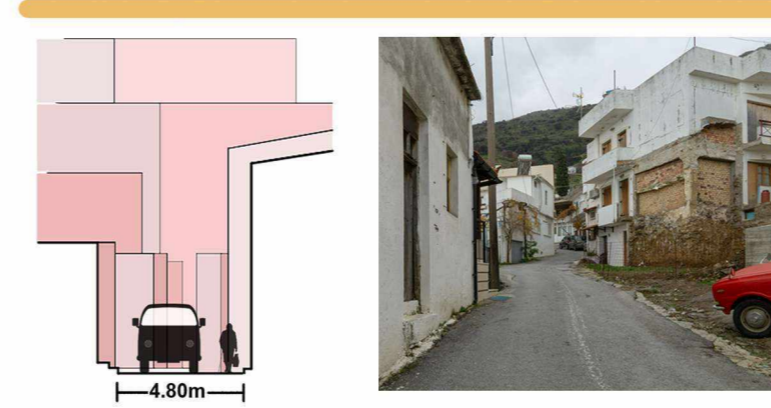
Υπερτοπικό οδικό δίκτυο

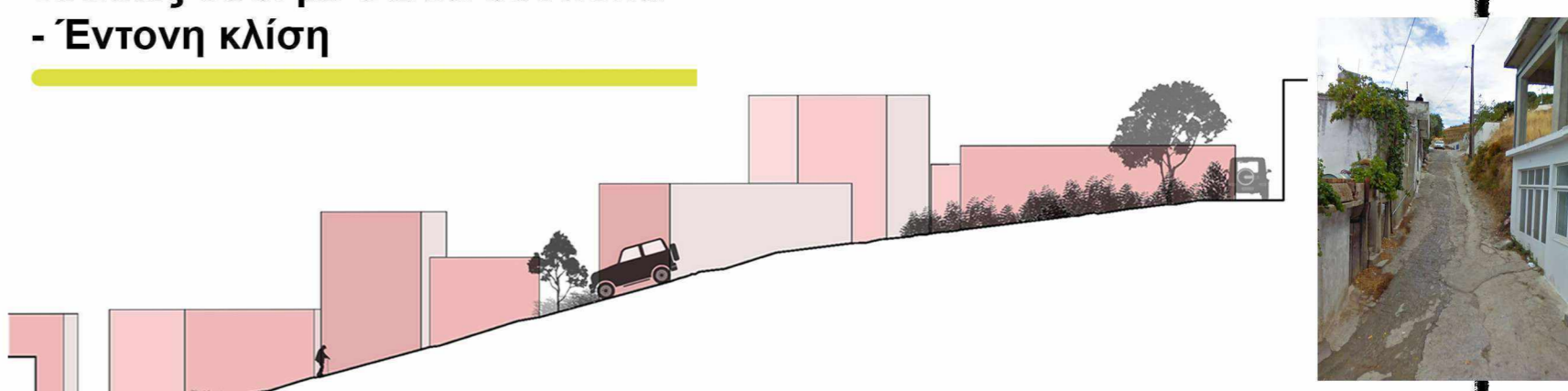
Κύριο τοπικό οδικό δίκτυο

Ασφαλτοστρωμένοι τοπικές οδοί

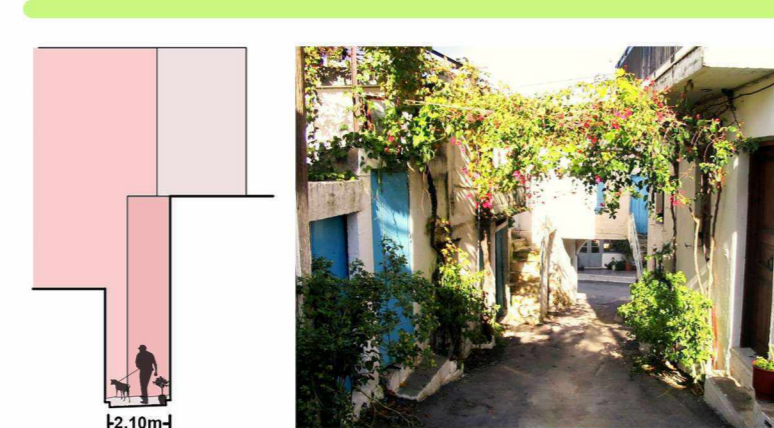
Τοπικές οδοί με παλιά οδοποιία - Έντονη κλίση

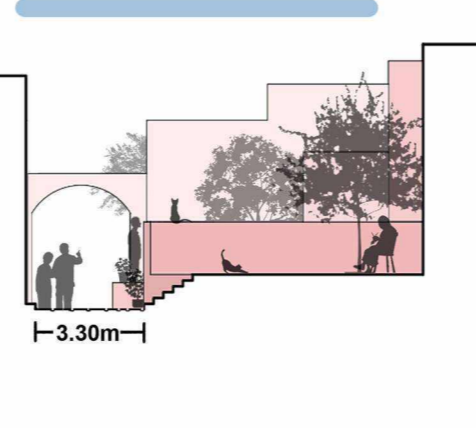
Τοπικές οδοί με παλιά οδοποιία

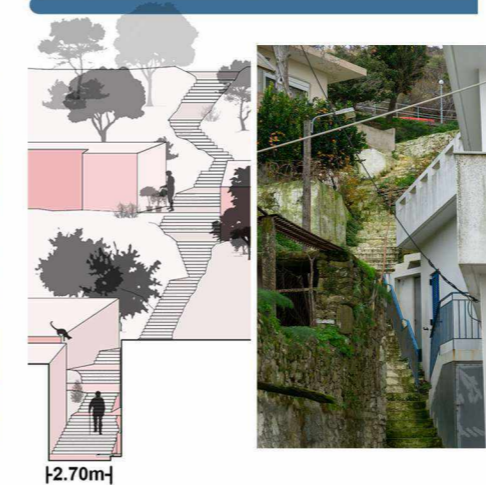
Τοπικές οδοί περιορισμένου πλάτους (διέλευση μόνο δίκυκλων & πεζών)

Πεζόδρομοι

Απότομες κλίμακες

Τοπικές οδοί περιορισμένου πλάτους - Έντονη κλίση

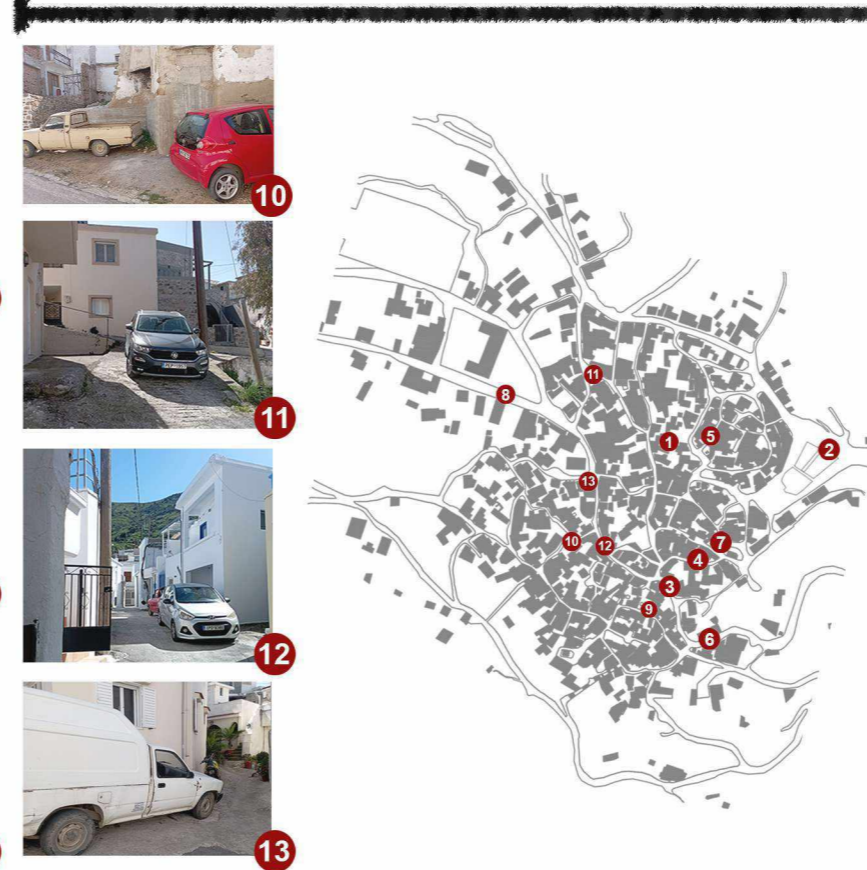

Σημαντικές αποστάσεις

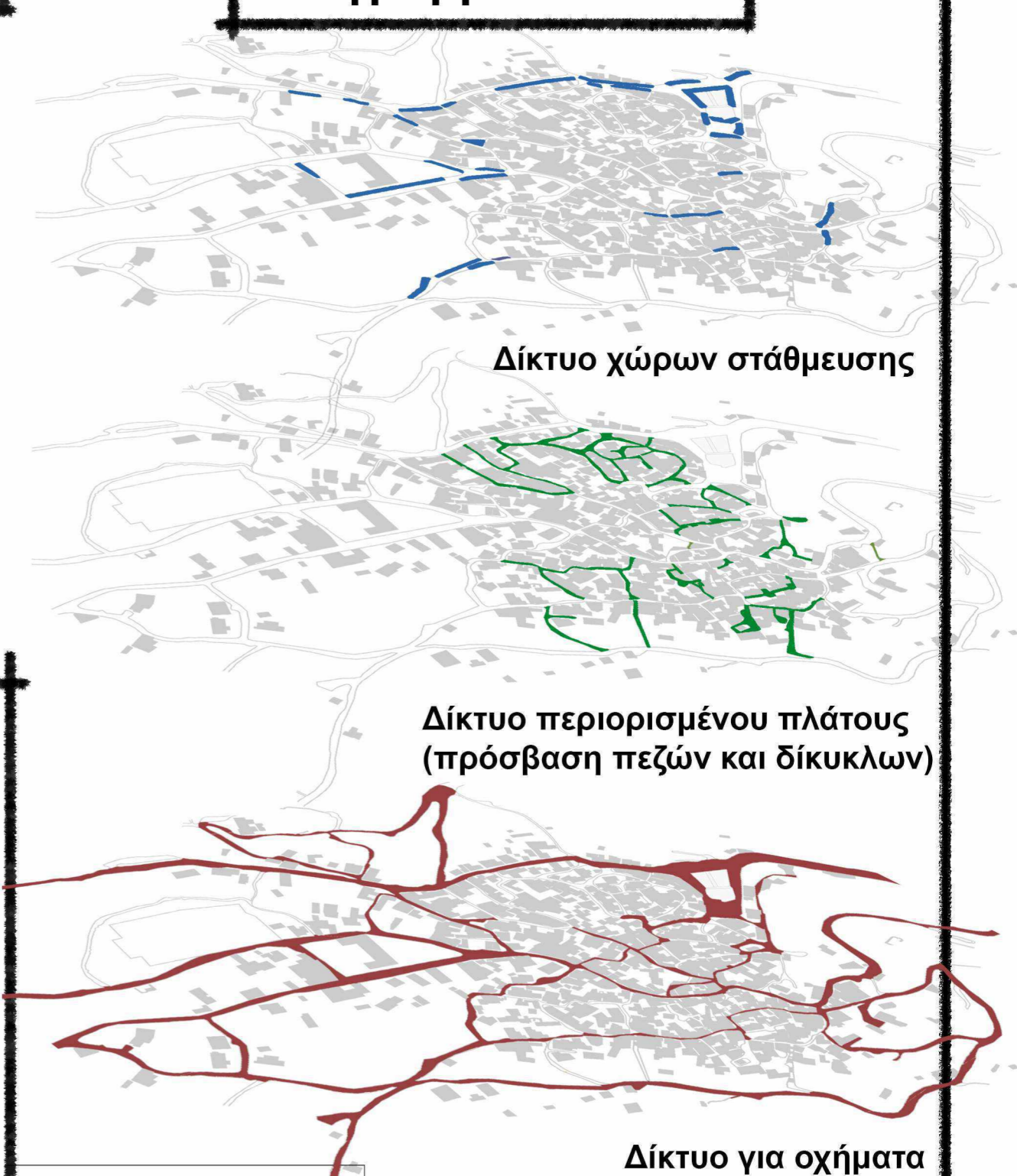
Διεθνές Αεροδρόμιο Ηρακλείου	80 km	1 ώρα 40 λεπτά
Πόλη Ρεθύμνου	50 km	55 λεπτά
Αγ. Γαλήνη, Κέντρο	10 km	20 λεπτά
Σπήλι, Κέντρο	19 km	25 λεπτά
Παραλία Αγίου Γεωργίου	8,5 km	15 λεπτά
Στάση Λεωφορείου	2,5 km	6 λεπτά
Νοσοκομείο	25 km	30 λεπτά
Ιατρείο/ Φαρμακείο	5 km	15 λεπτά
Πυροσβεστική Υπηρεσία	41 km	45 λεπτά
Αστυνομία	25 km	25 λεπτά

Παραδείγματα στάθμευσης

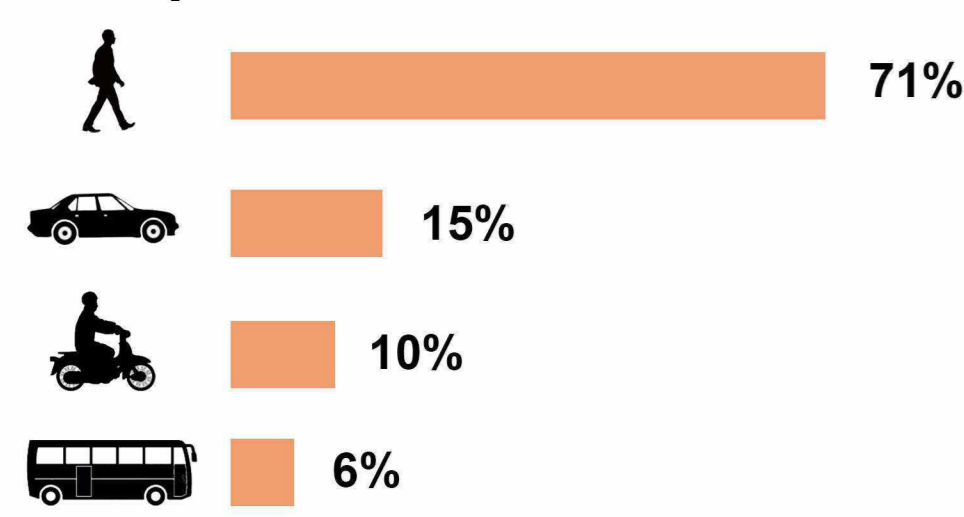

Διάγραμμα δικτύων

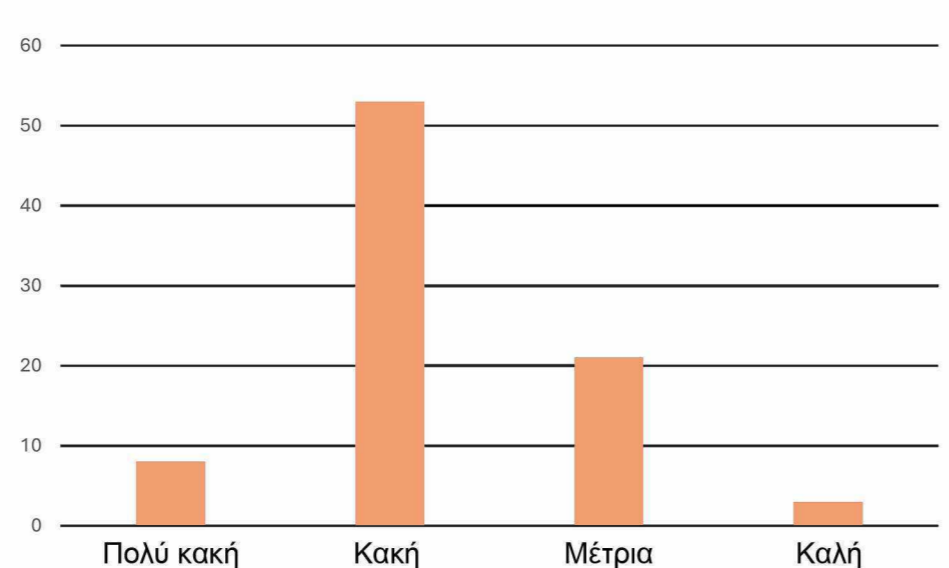

Απαντήσεις ερωτηματολογίου

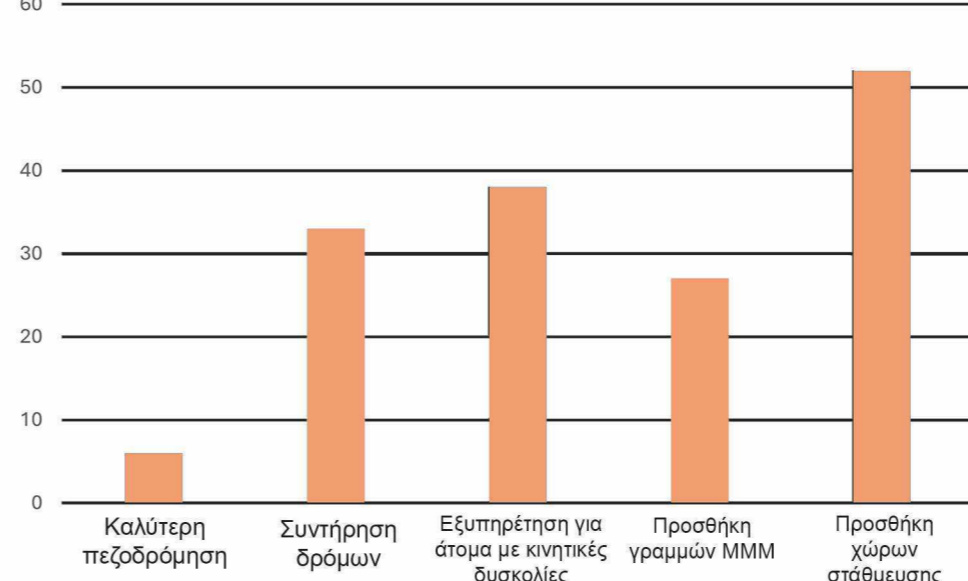
Καθημερινή μετακίνηση στον οικισμό

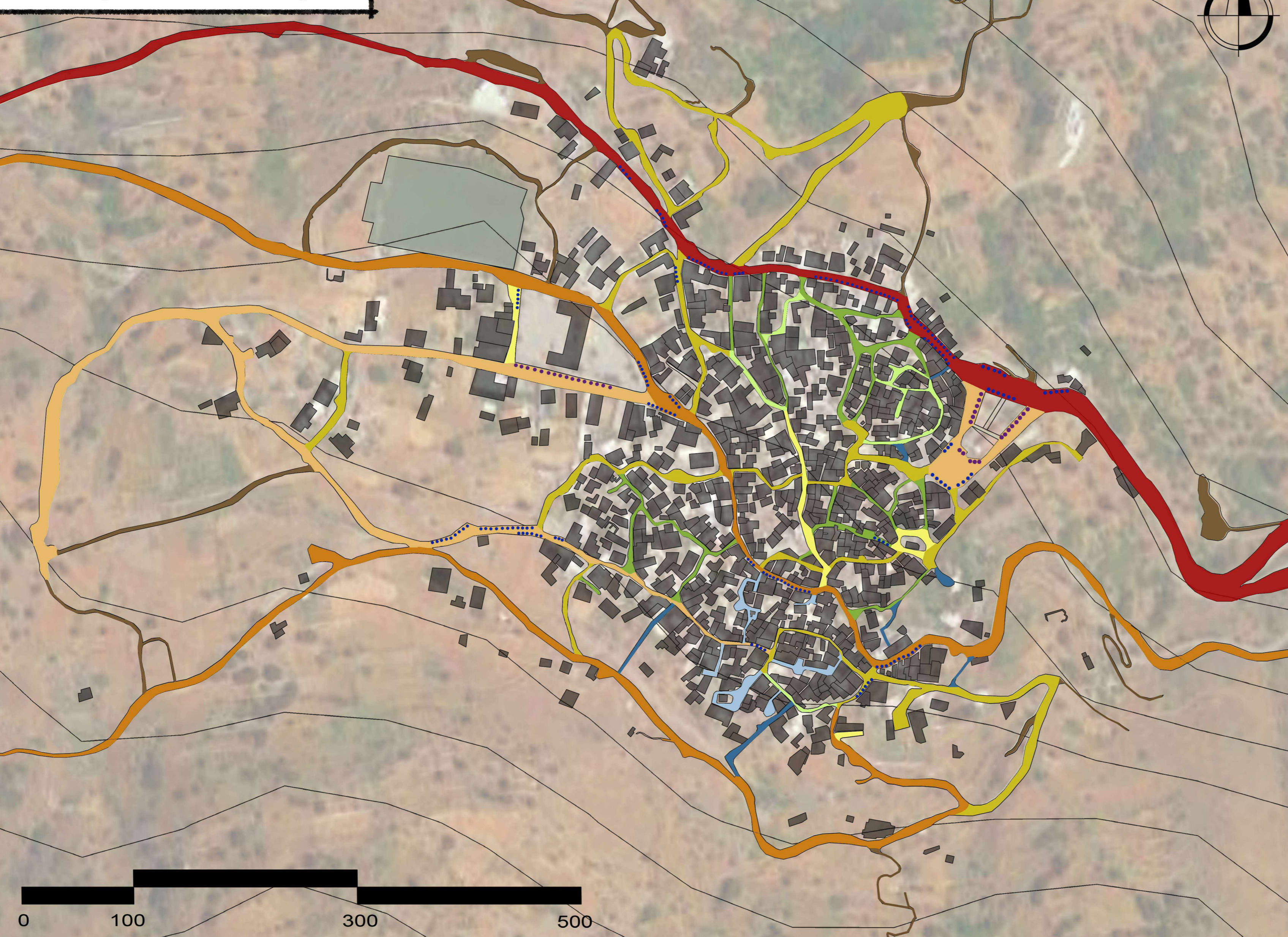
Αξιολόγηση συνθηκών της πεζής μετακίνησης

Ανάγκες για βελτιώσεις στο οδικό δίκτυο

Χάρτης κυκλοφορίας

Υπόμνημα

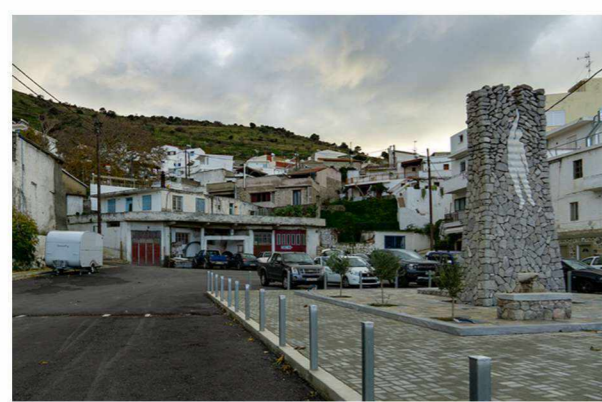
- Υπερτοπικό οδικό δίκτυο
- Κύριο τοπικό οδικό δίκτυο
- Ασφαλτοστρωμένες τοπικές οδοί
- Τοπικές οδοί με παλιά οδοποιία
- Τοπικές οδοί με παλιά οδοποιία - Έντονη κλίση
- Τοπικές οδοί περιορισμένου πλάτους (διέλευση μόνο δίκυκλων & πεζών)
- Τοπικές οδοί περιορισμένου πλάτους (διέλευση μόνο δίκυκλων & πεζών) - Έντονη κλίση
- Πεζόδρομοι
- Πεζόδρομοι με απότομες κλίμακες
- Χωματόδρομοι
- Μη θεσμοθετημένοι χώροι στάθμευσης
- Χώροι στάθμευσης

5. Ελεύθεροι / Δημόσιοι χώροι

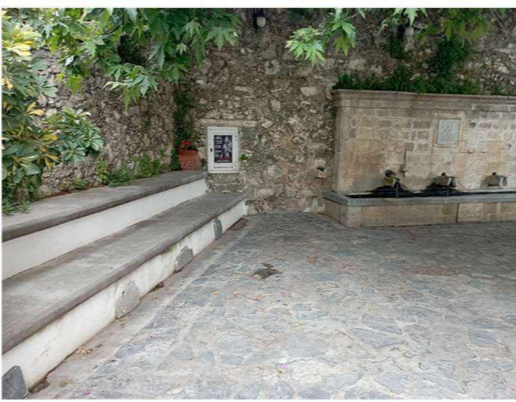
Πλατείες

1. Κεντρική πλατεία, ηρώο

2. Πηγές του χωριού

3. Διαμορφωμένη πλατεία στον όροφο του παρεκκλησίου

4. Μικρή πλατεία

Προαύλιοι χώροι δημοσίων κτηρίων

5. Προαύλιο Ναού της Παναγίας

6. Προαύλιο Ναού Αγίας Παρασκευής

7. Προαύλιο Οικίας Αγίων Τεσσάρων Μαρτύρων

8. Προαύλιο Ναού Αγίων Τεσσάρων Μαρτύρων

9. Προαύλιο Σχολείου

Παιδικές Χάρες

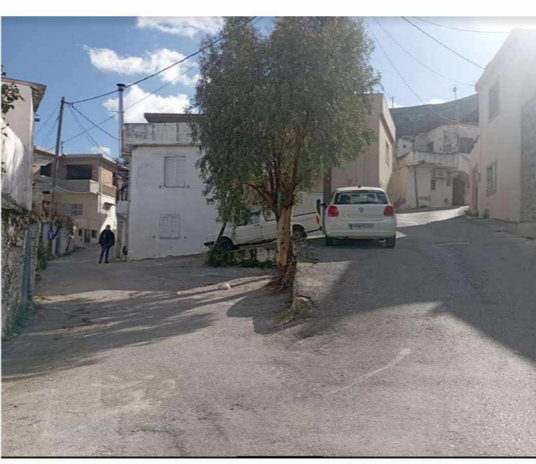

10. Παιδική χαρά στον χώρο του σχολείου

Αναξιοποίητοι δημόσιοι χώροι

11. Παλιά παιδική χαρά

12. Κενός χώρος

Αυτοσχέδιοι χώροι

13. Αυτοσχέδιοι χώροι πράσινου

14. Αυτοσχέδιοι χώροι στάσης

Απαντήσεις ερωτηματολογίου

Οι κάτοικοι ρωτήθηκαν τα παρακάτω για τους δημόσιους και ελεύθερους χώρους του οικισμού:

Ανάγκη για δημόσιους χώρους

Χώροι Παιχνιδιού/ Παιδικές Χάρες

Σημεία Στάσης

Πλατείες

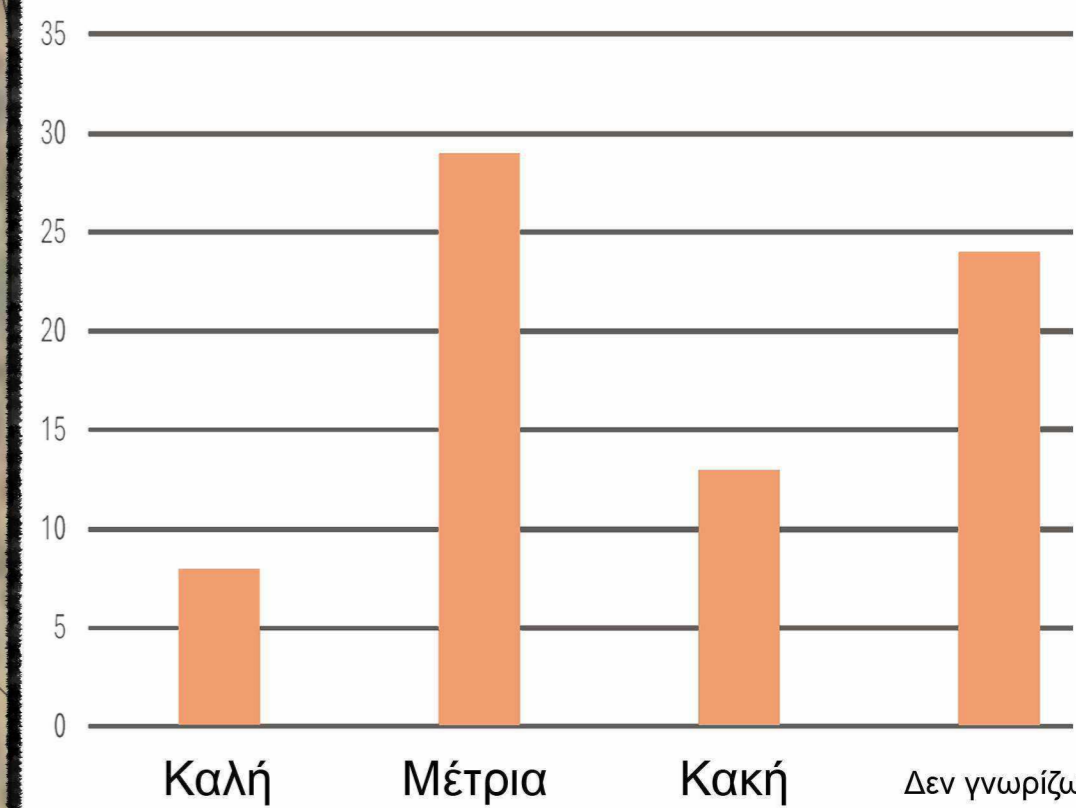

Χώροι Δημόσιου Πρασίνου

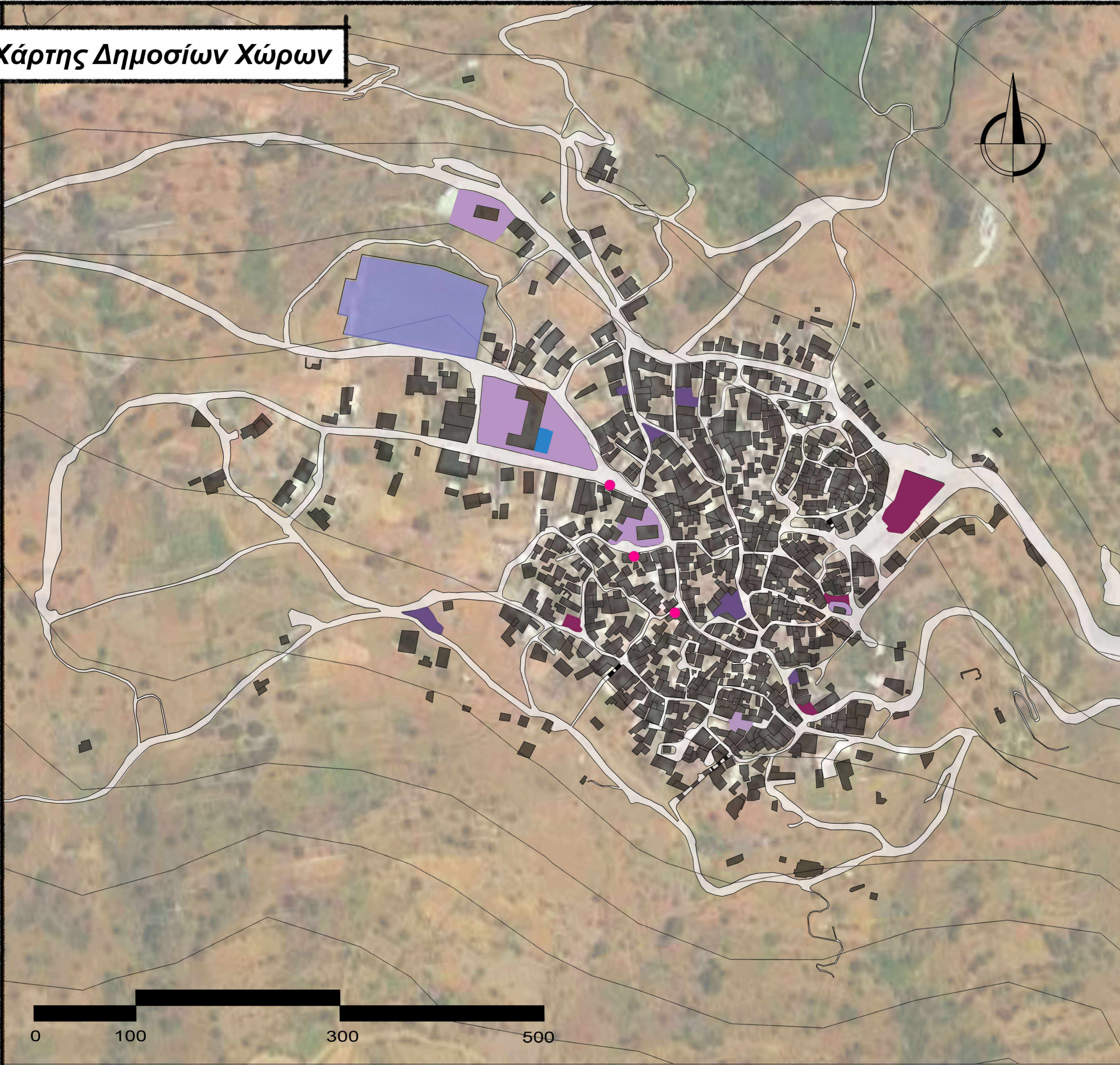

Κέντρα Αθλητισμού - Αναψυχής

Αξιολόγηση υφιστάμενων δημοσίων χώρων

Χάρτης Δημοσίων Χώρων

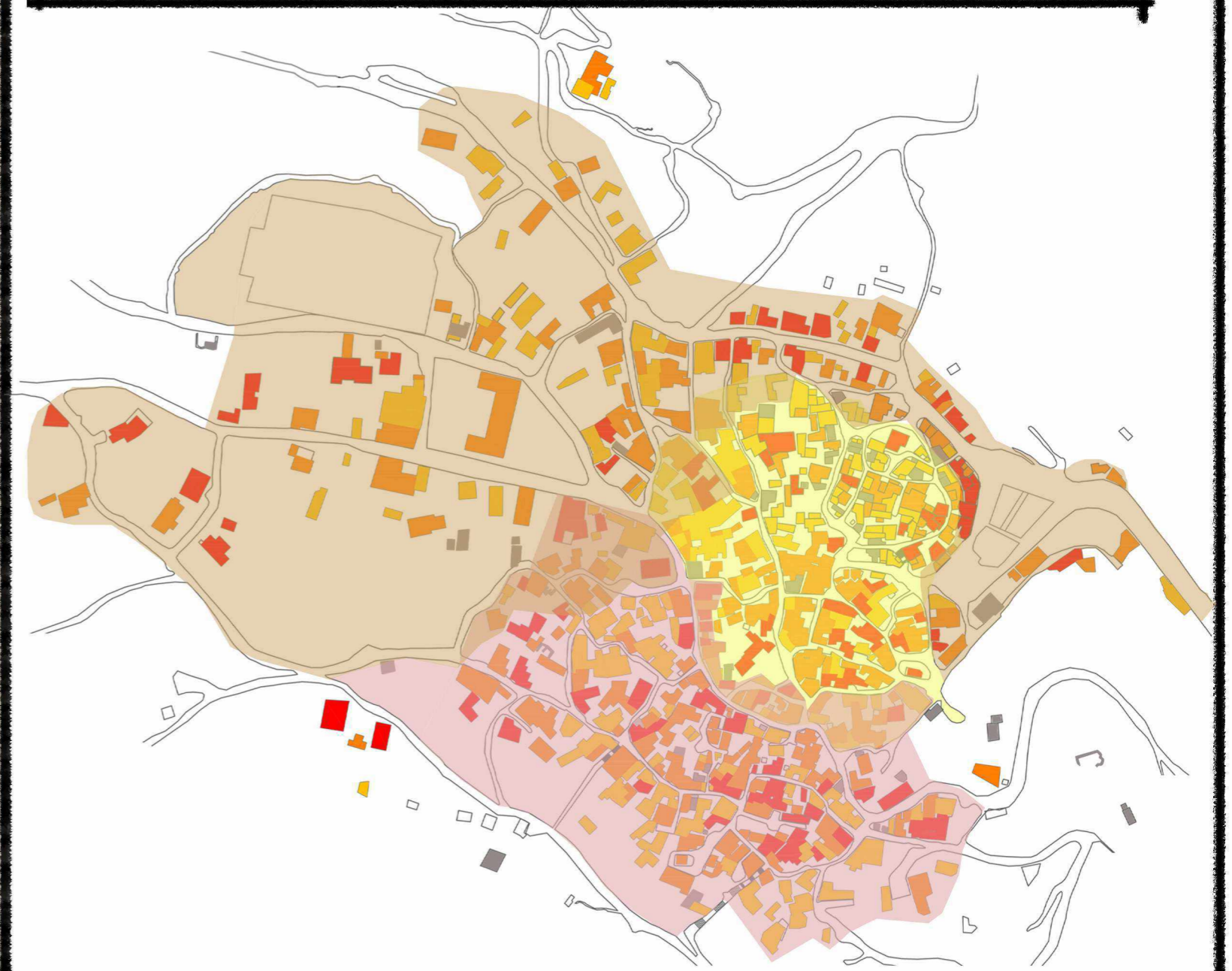
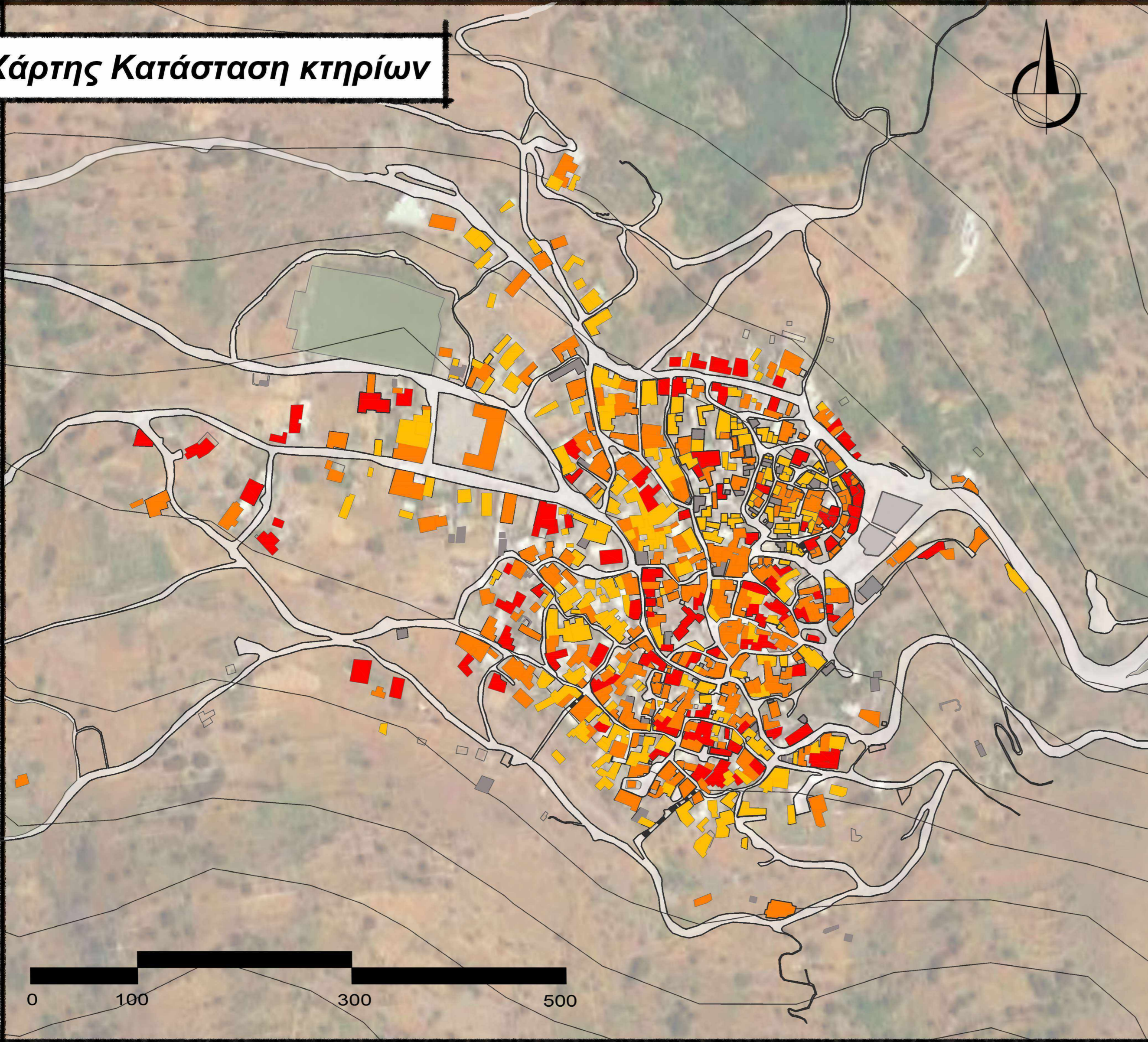

Υπόμνημα

- Πλατείες
- Γήπεδο
- Παιδικές Χάρες
- Προαύλιοι χώροι δημοσίων κτηρίων
- Αναξιοποίητοι δημόσιοι χώροι
- Αυτοσχέδιοι χώροι στάσης ή δημοσίου πρασίνου

6. Ύψη & Κατάσταση κτηρίων

Χάρτης Κατάσταση κτηρίων

Περιοχή του οικισμού που αποτελείται κυρίως από κατοικίες και έχει τα περισσότερα εγκαταλελειμμένα ή κατεστραμμένα κτήρια σε όλο τον οικισμό. Στο σημείο βρίσκονται και κάποια από τα πιο παλιά κτίσματα, όπου μπορούν να χρονολογηθούν από τον 14 αιώνα.

Περιοχή όπου παρατηρούνται κυρίως χρήσεις κατοικίας, λιανικού εμπορίου, ελάχιστες δημόσιες χρήσεις και πολιτιστικά/ θρησκευτικά σημεία. Τα κτίσματα είναι ένας συνδυασμός σύγχρονων κτιρίων και κατοικιών μετά την Τουρκοκρατία.

Περιοχές που αναπτύχθηκαν κυρίως στα τέλη του 20ου αιώνα μέχρι και σήμερα. Περιλαμβάνει τις περισσότερες δημόσιες, πολιτιστικές χρήσεις αλλά και χώρους συνάντησης και ψυχαγωγίας.

Υπόμνημα

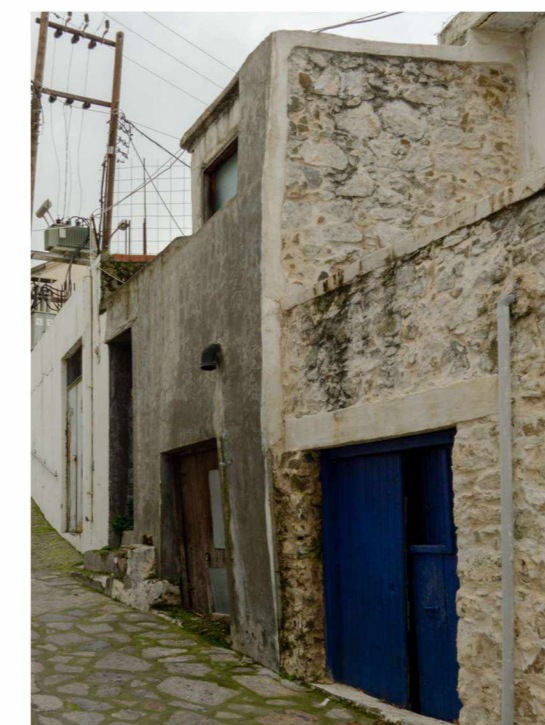
- Ερείπια
- Καλή κατάσταση
- Μέτρια κατάσταση
- Κακή κατάσταση (ή εγκαταλελειμμένα κτήρια)

Καλή Κατάσταση

Μέτρια Κατάσταση

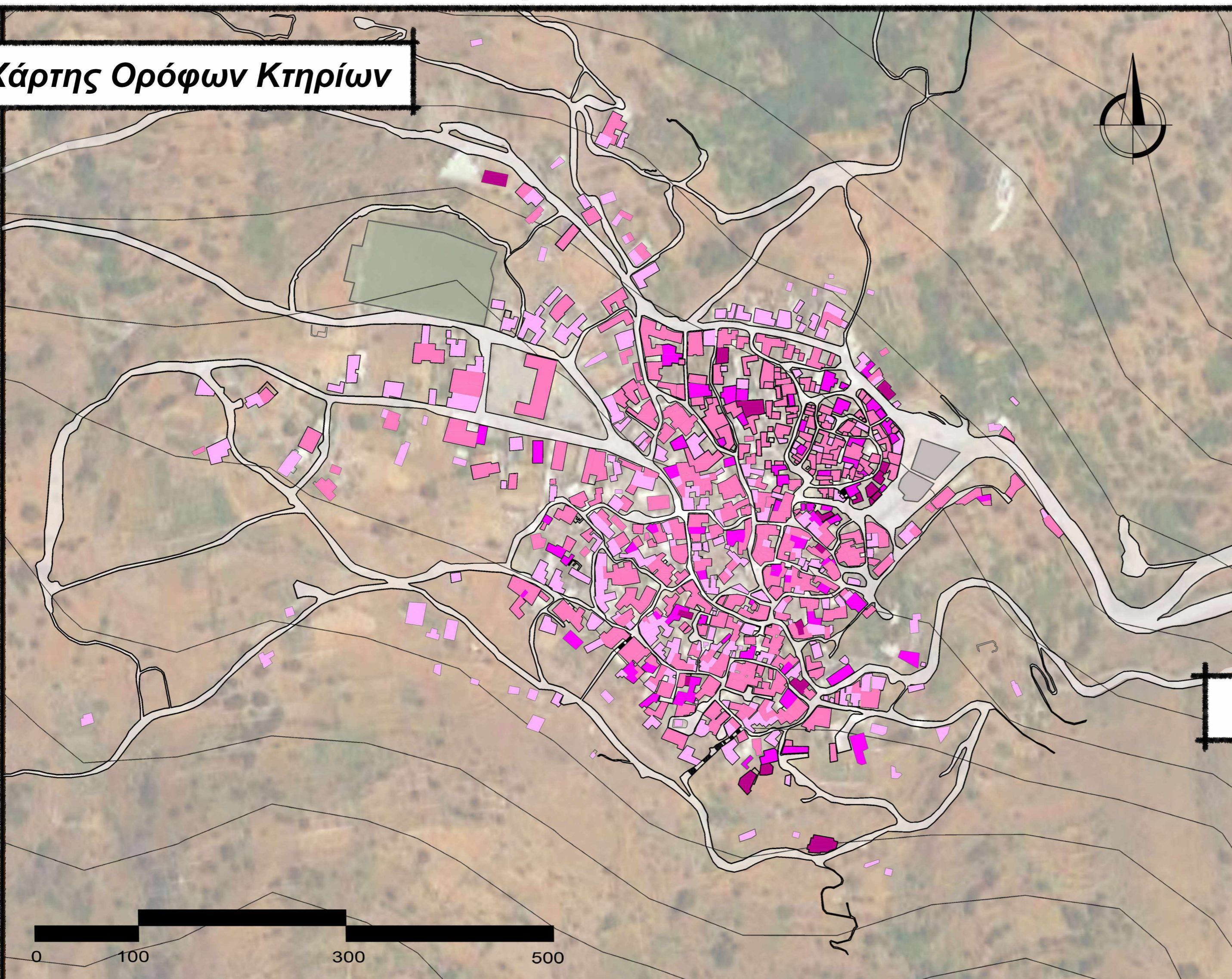

Κακή Κατάσταση

Ερείπια

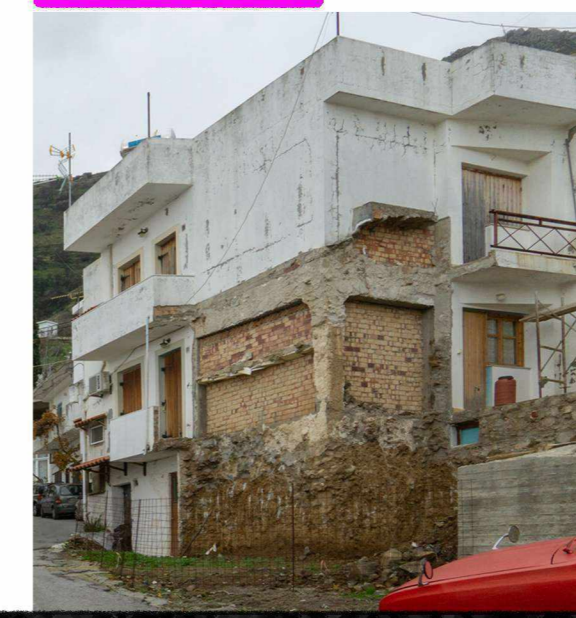
Χάρτης Ορόφων Κτηρίων

Ισόγειο

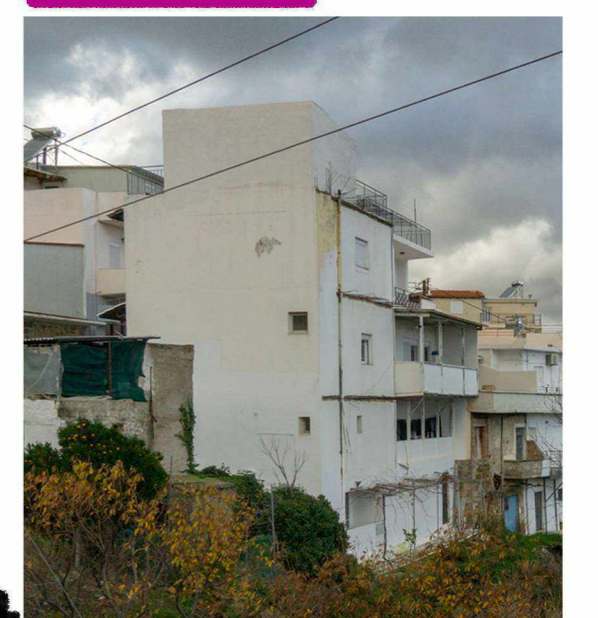
Τριώροφο

Διώροφο

Τετραώροφο και πλέον

Υπόμνημα

- Ισόγειο
- Διώροφο (1σ & 1 όροφος)
- Τριώροφο (1σ & 2 όροφοι)
- Τετραώροφο και πλέον (1σ & 3,4...όροφοι)

7. Όροι δόμησης

Καθορισμένοι όροι δόμησης (ΦΕΚ-728/Δ/95, 21 Σεπτεμβρίου 1995)

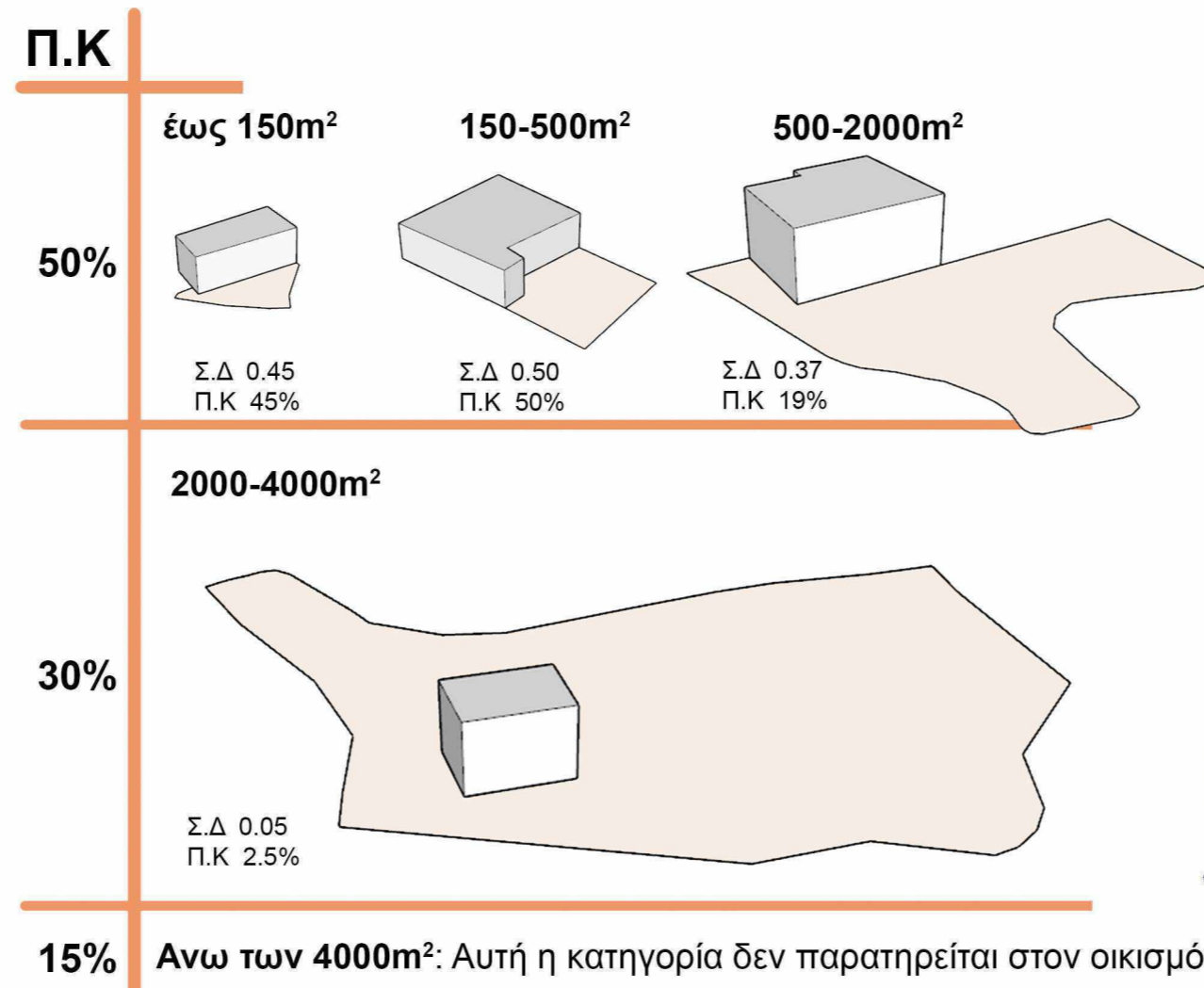
Συντελεστής δόμησης (Σ.Δ)

1. Οικόπεδο έως 150m ²	0,8
2. Οικόπεδο από 150m ² έως 500m ²	0,6
3. Οικόπεδο από 500m ² έως 2.000m ²	0,5
4. Οικόπεδο από 2.000m ² έως 4.000m ²	0,4
5. Οικόπεδο άνω των 4.000m ²	0,2

Ποσοστό κάλυψης (Π.Κ)

a. Οικόπεδο μέχρι 2.000m ²	50%
b. Οικόπεδο μέχρι 4.000m ²	30%
c. Οικόπεδο άνω των 4.000m ²	15%

Παραδείγματα

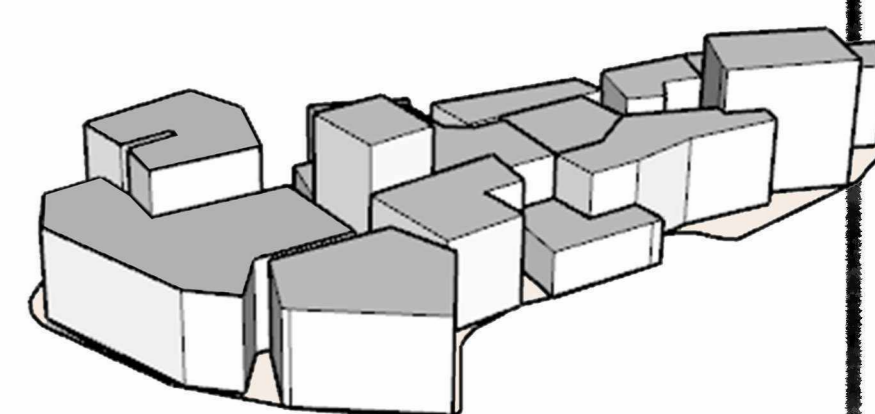
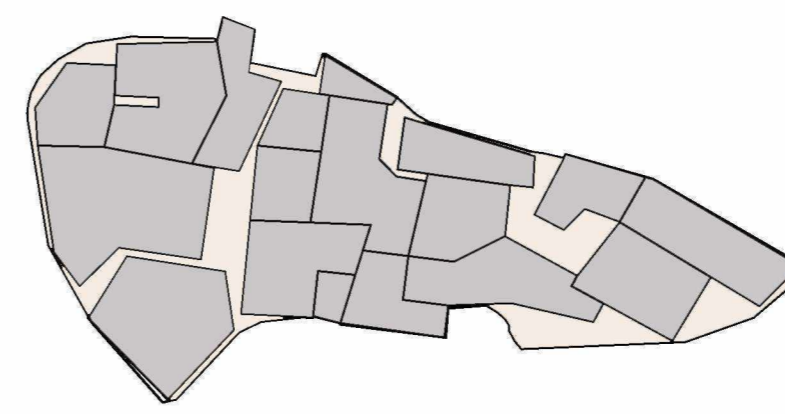
Αναστηλώσεις / Αναπλάσεις

Τα κτίρια που βρίσκονται σε ερειπιώδη κατάσταση ή είναι κατεστραμμένα, αλλά αποτελούν σημαντικό κομμάτι της αρχιτεκτονικής, της ιστορίας ή της πολεοδομικής μορφολογίας του οικισμού, μπορούν να αναστηλωθούν, κατά παρέκκλιση των όρων δόμησης. Τέλος, η οποιαδήποτε ενέργεια επιτρέπεται μετά από επιστημονική έρευνα.

Η μελέτη αυτή αφορά τον αρχικό όγκο και την μορφή του κάθε κτιρίου, που τεκμηριώνονται με στοιχεία όπως: φωτογραφίες, περιγραφές σε βιβλία ή συμβόλαια κ.λπ. Όπως και από στοιχεία που υπάρχουν στο έδαφος ή είναι αποτυπωμένα στους μεσοτόχους των όμορων κτιρίων.

Παραδείγματα Υλοποιημένων Όρων Δόμησης Τετραγώνων

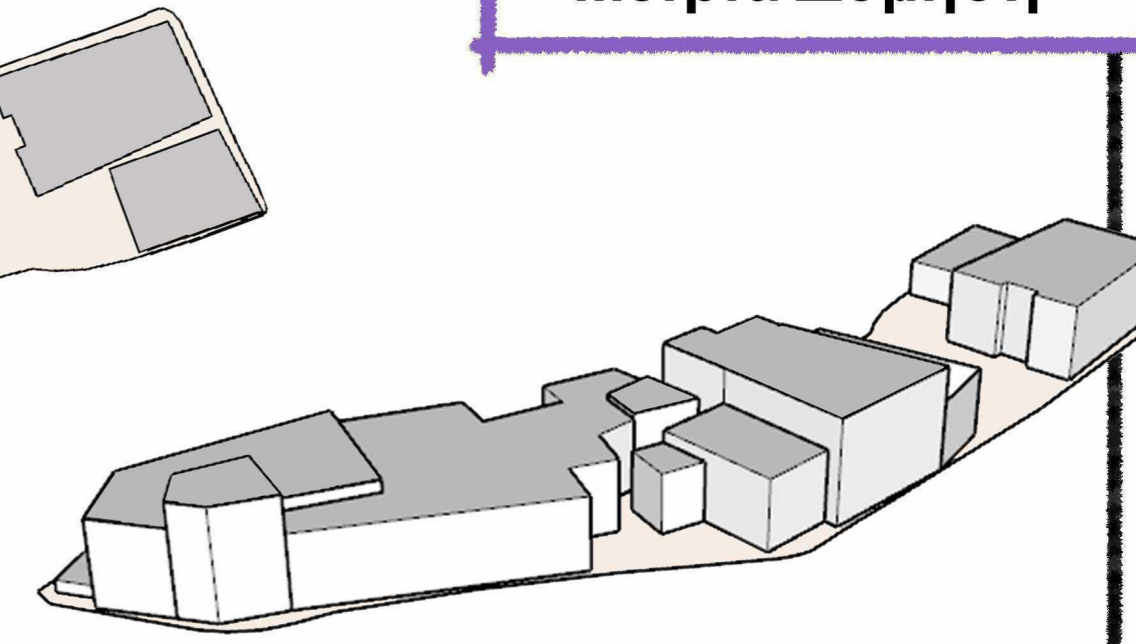
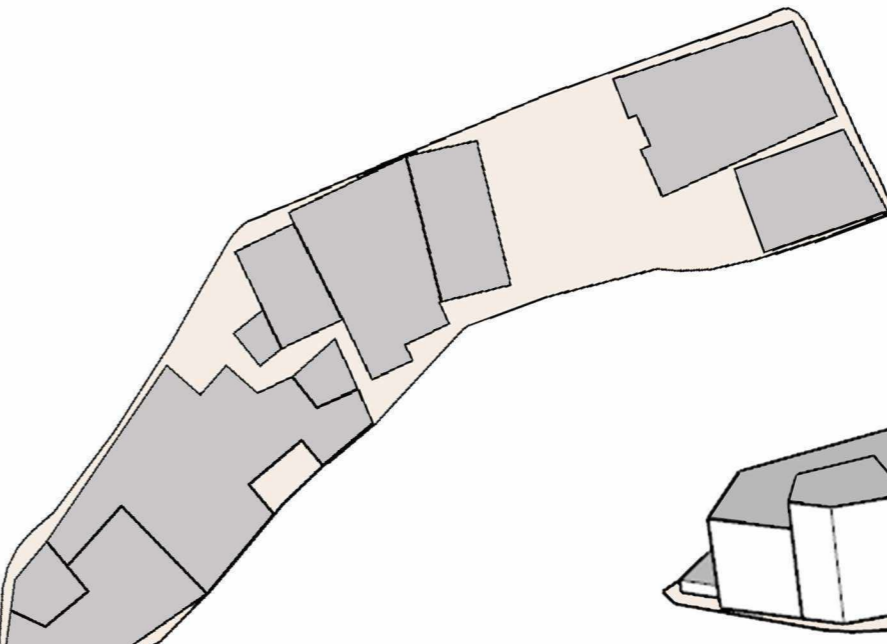
Πυκνή Δόμηση

Μέγιστο ύψος	10m
Ποσοστό κάλυψης	85%

Συντελεστής δόμησης	1.70
Μέσο μέγεθος οικοπέδου	55m ²

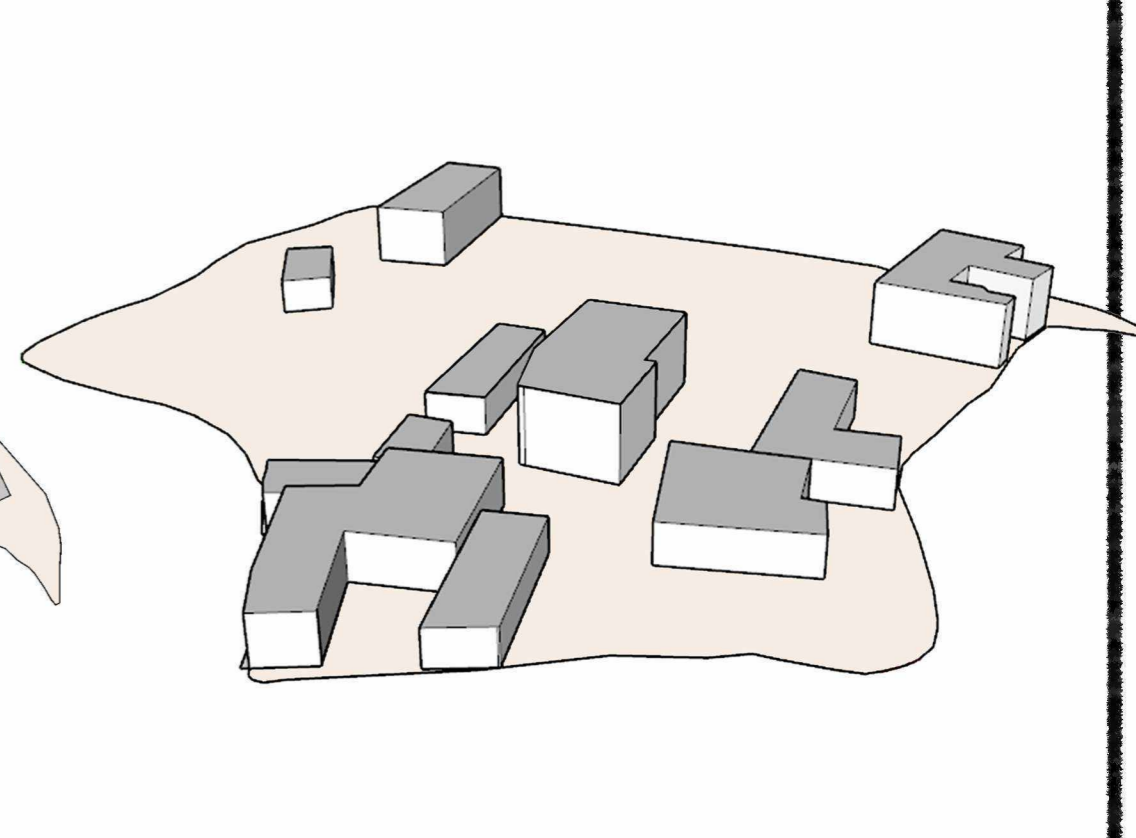
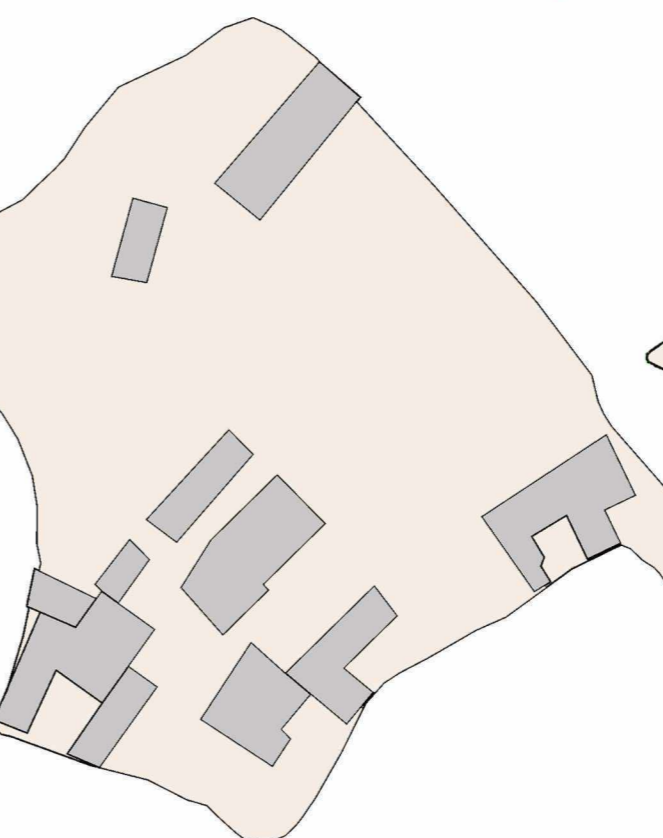
Μέτρια Δόμηση

Μέγιστο ύψος	12m
Ποσοστό κάλυψης	65%

Συντελεστής δόμησης	1.30
Μέσο μέγεθος οικοπέδου	150m ²

Αραιή Δόμηση

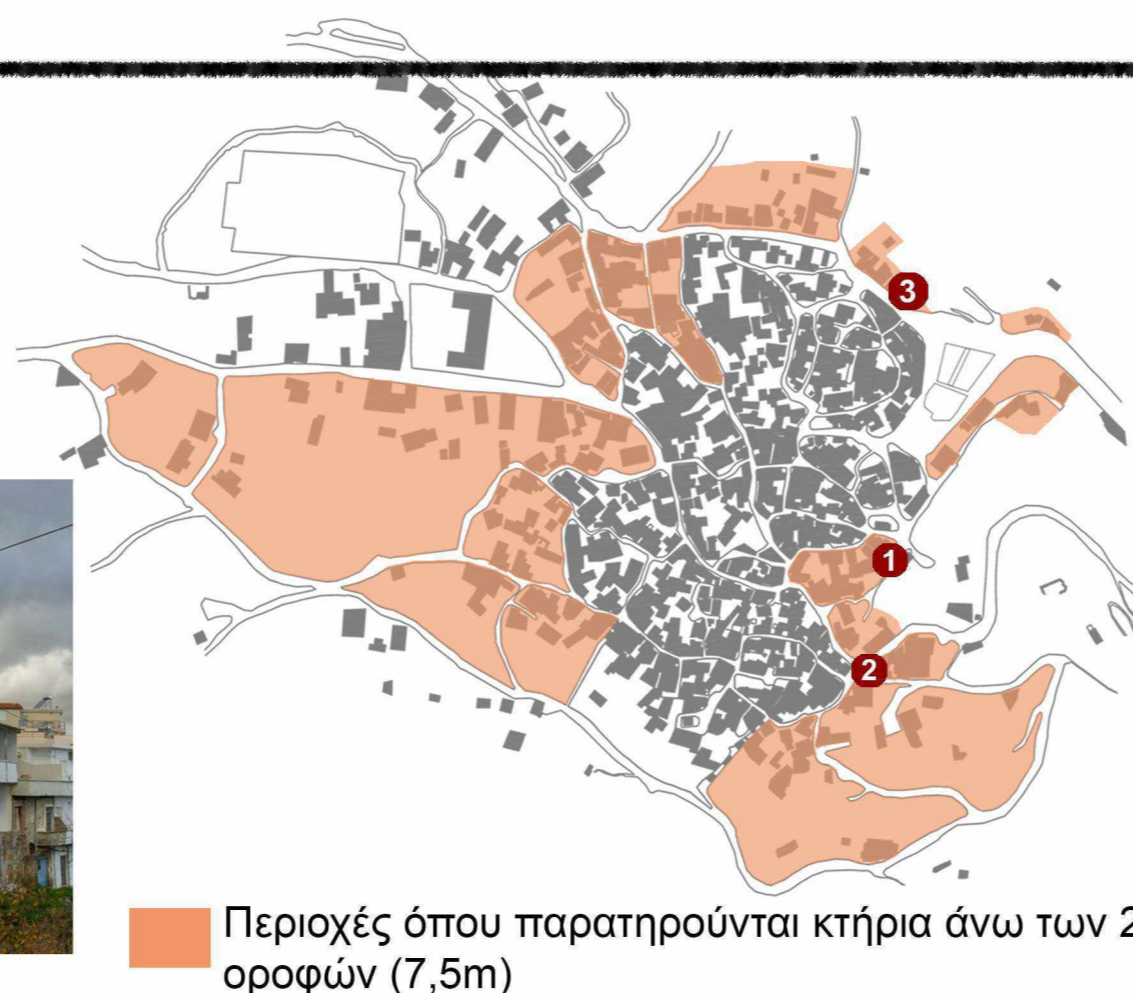

Μέγιστο ύψος	7m
Ποσοστό κάλυψης	25%

Συντελεστής δόμησης	0.30
Μέσο μέγεθος οικοπέδου	350m ²

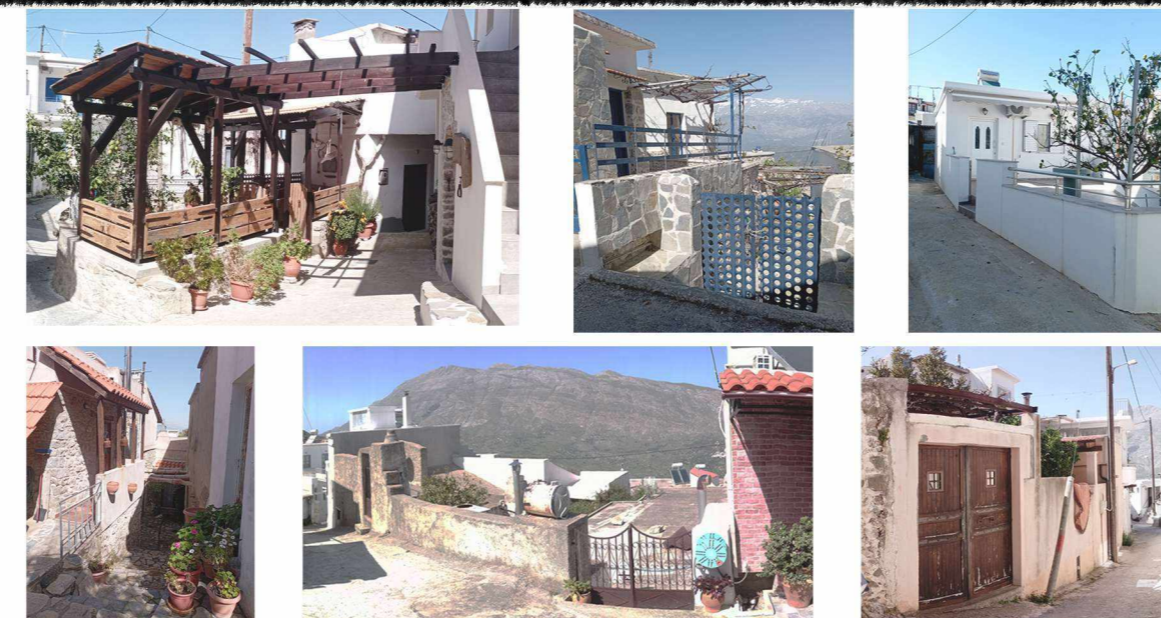
Όροφοι

- Μέγιστος αριθμός ορόφων 2
- Επιτρεπόμενο ύψος έως 7,5m (με εξαίρεση στέγης, στηθαίου ή και καπνοδόχων με τα παραδοσιακά πρότυπα)

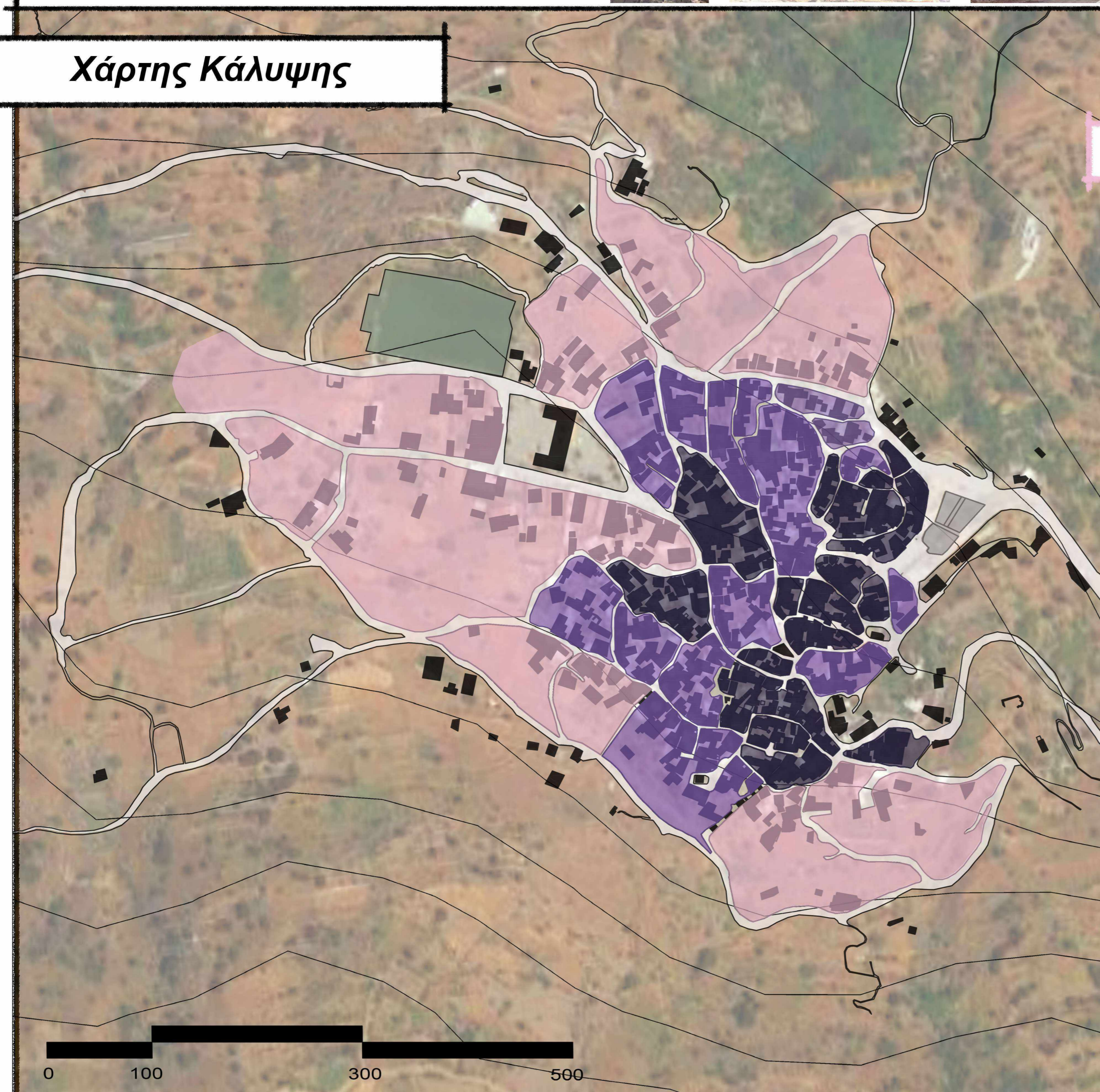

Αυλές

- Ο ακάλυπτος χώρος να συντάσσεται σε αυλές
- Οι αυλές να χωρίζονται από κοινόχρηστους χώρους με μάντρα (ελάχιστου ύψους 0,90m) και αυλόθυρα (ξύλινη στα παραδοσιακά πρότυπα)
- Επιτρέπεται η τοποθέτηση πεταμάτων (τέντες) με μονόχρωμο ύφασμα (άσπρο ή μπλε)
- Διαμόρφωση ακάλυπτων χώρων:
 - Προστασία υφιστάμενου περιβάλλοντος
 - Ενιαίο αισθητικό σύνολο

Χάρτης Κάλυψης

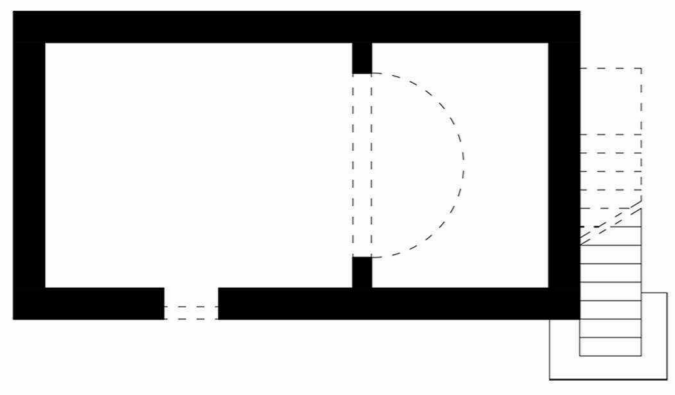

Υπόμνημα

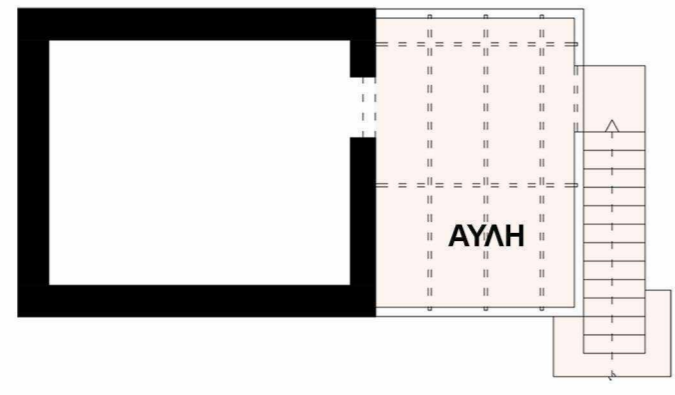
- Πυκνή δόμηση (Μέσο ποσοστό κάλυψης 80%)
- Μέτρια δόμηση (Μέσο ποσοστό κάλυψης 60%)
- Αραιή δόμηση (Μέσο ποσοστό κάλυψης 30%)

Τυπολογίες Κατοικιών

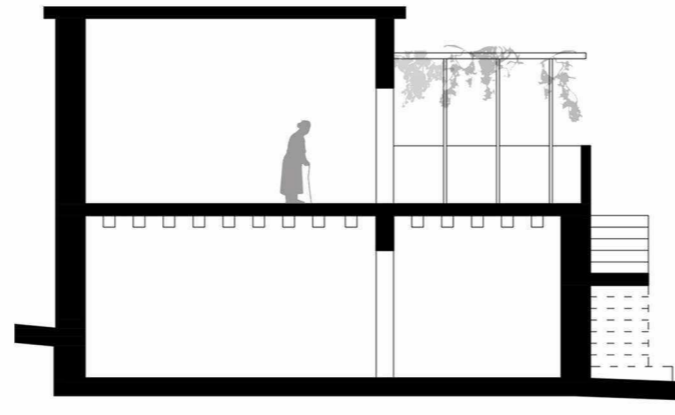
Τυπολογία no1: Πλατυμέτωπο μονόχωρο σπίτι, με πέργκολα και εξωτερική σκάλα

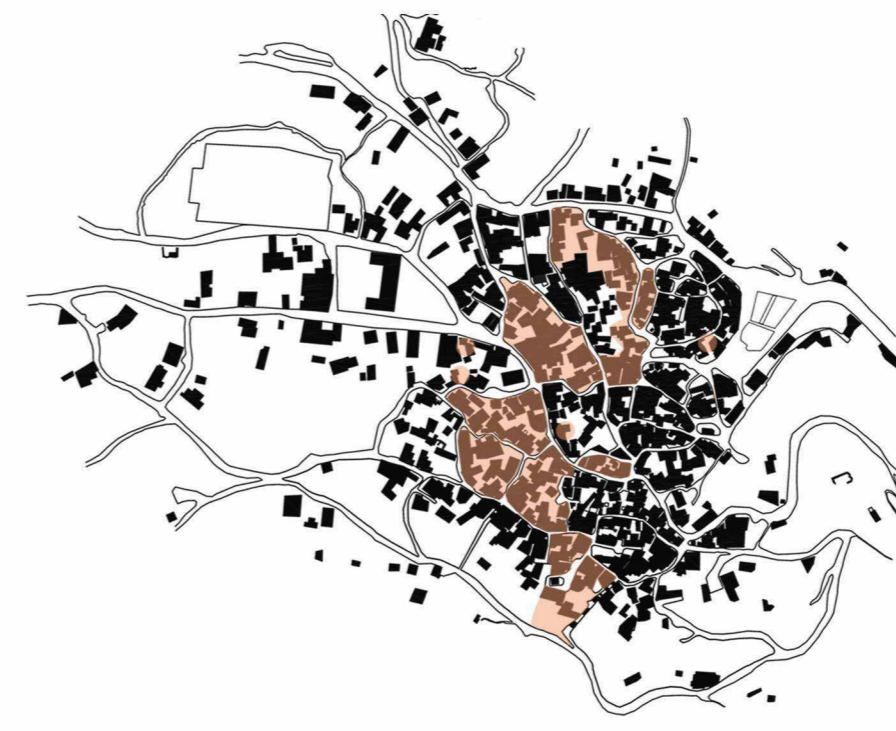
Ισόγειο

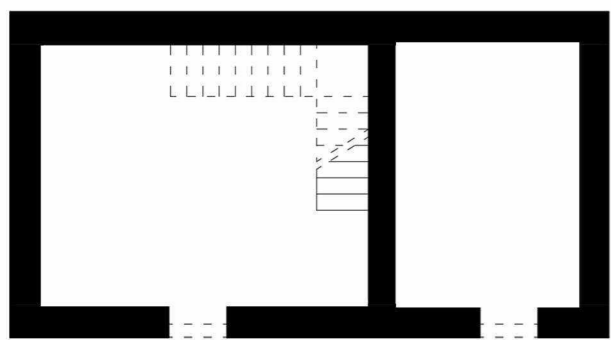
1ος Όροφος

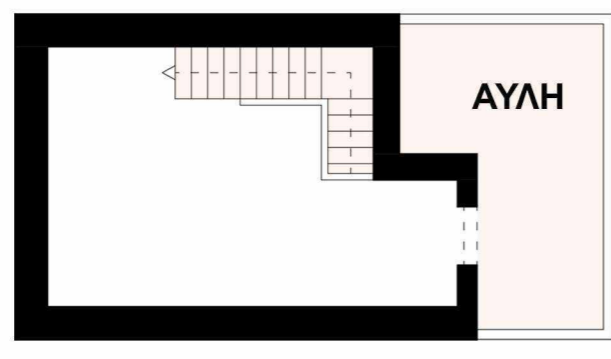
Τομή

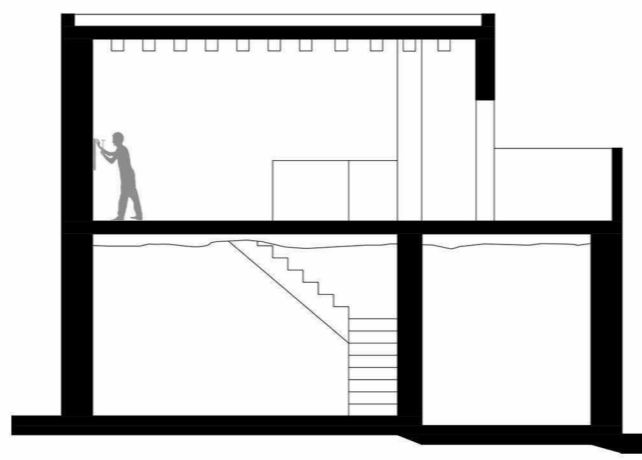
Τυπολογία no2: Πλατυμέτωπο σπίτι με εσωτερική σκάλα

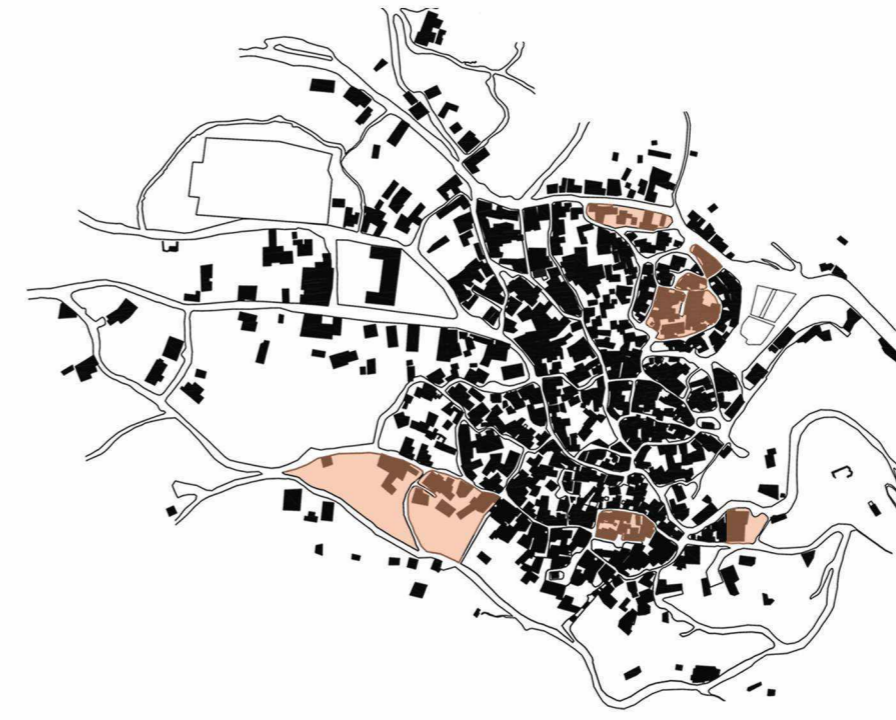
Ισόγειο

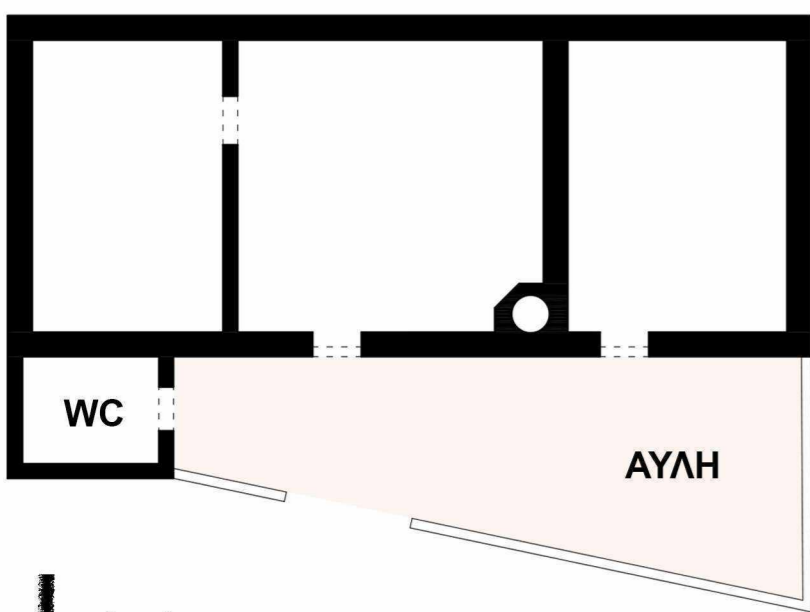
1ος Όροφος

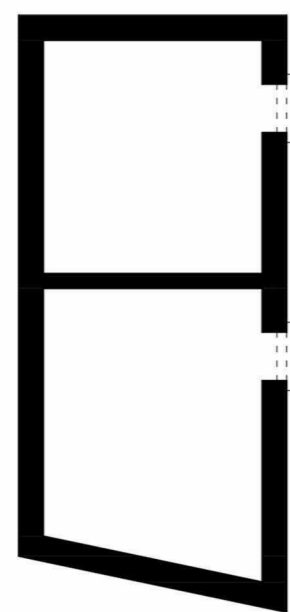
Τομή

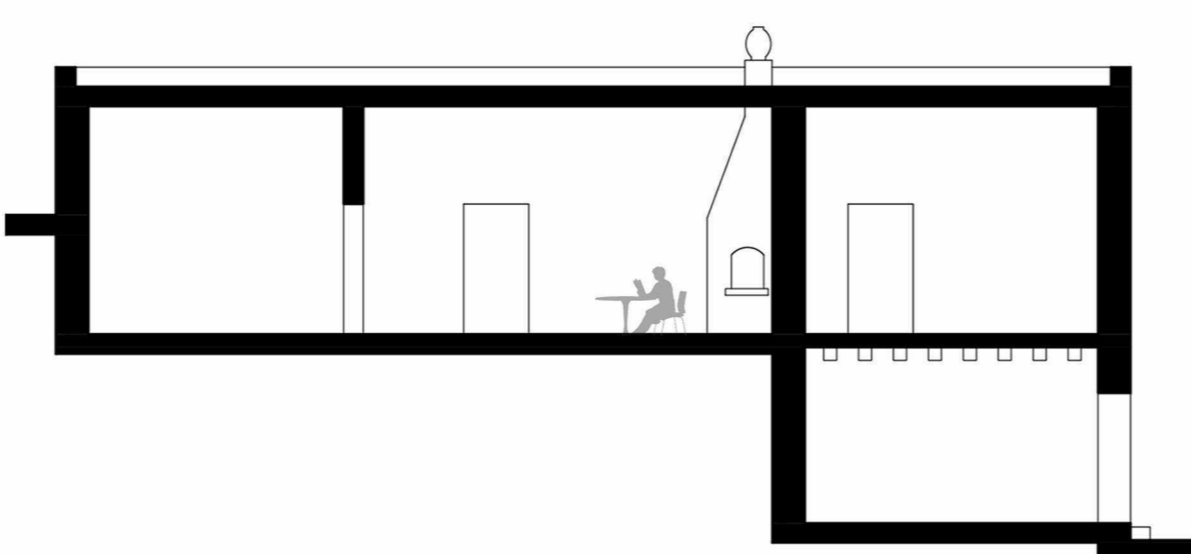
Τυπολογία no3: Σύνθετο σπίτι (με παραδοσιακό φούρνο), εξωτερική τουαλέτα και αυλή

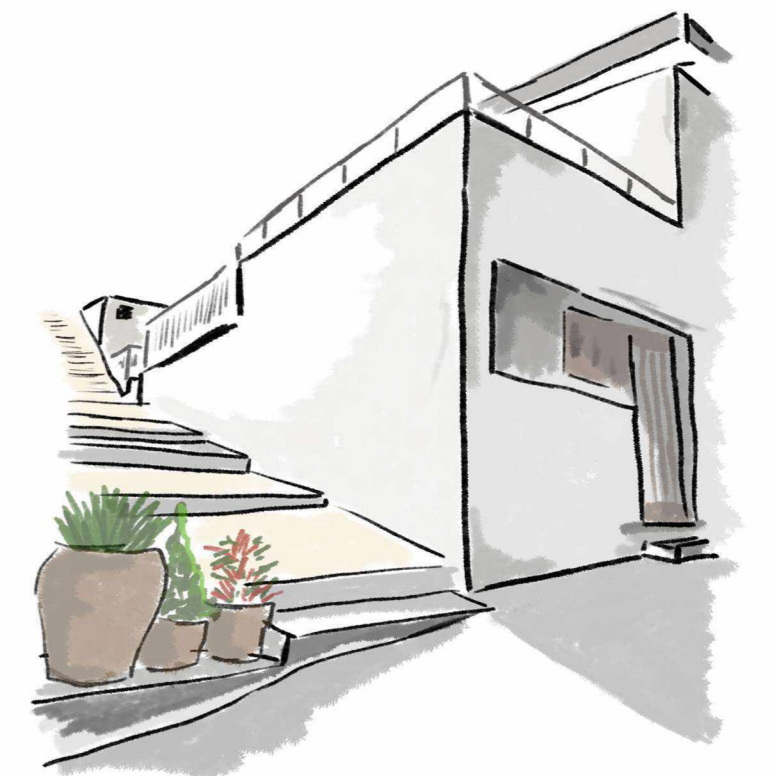
Ισόγειο

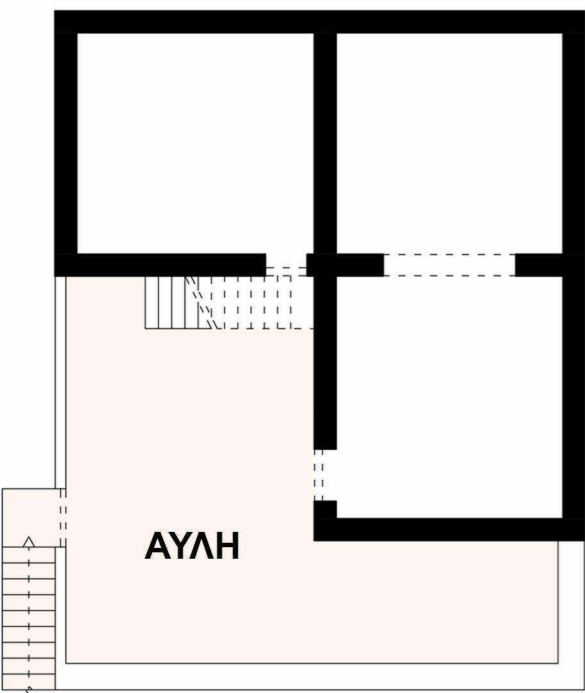
Ημιυπόγειο

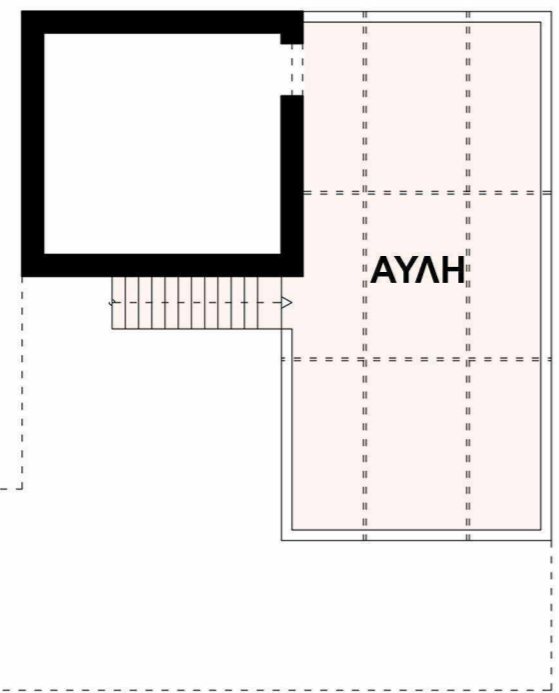
Τομή

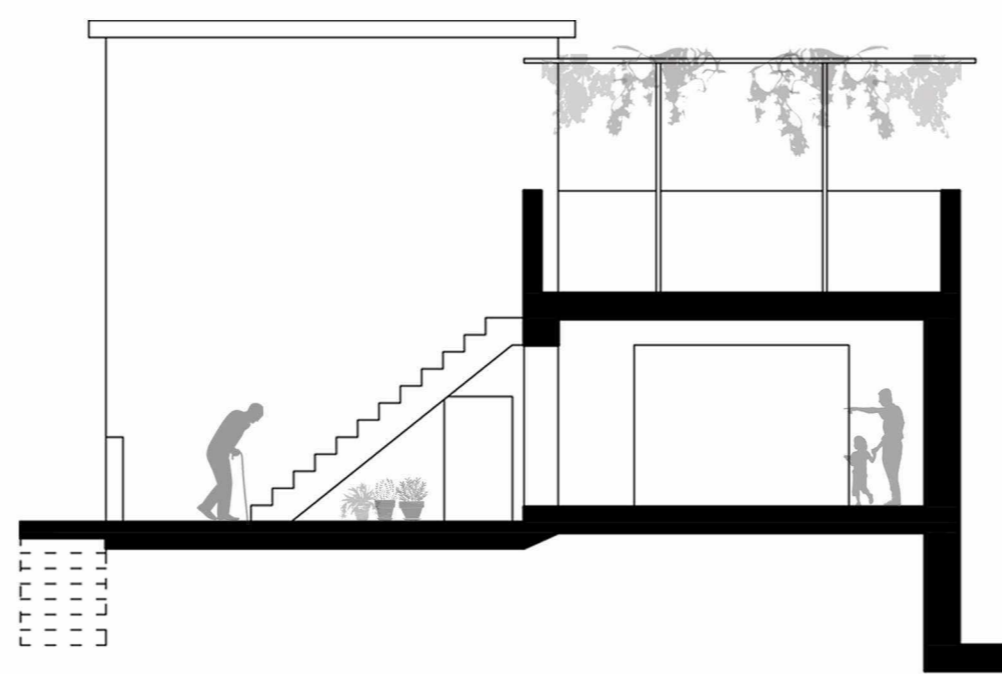
Τυπολογία no4: Σύνθετο σπίτι με αυλές (και πέργκολα)

Ισόγειο

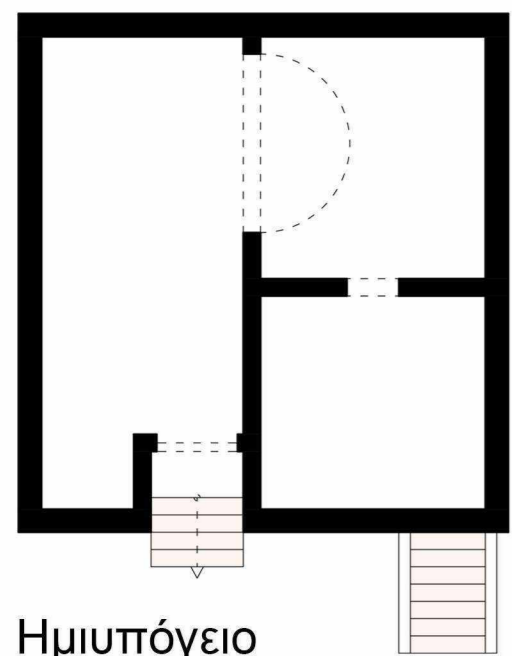
1ος Όροφος

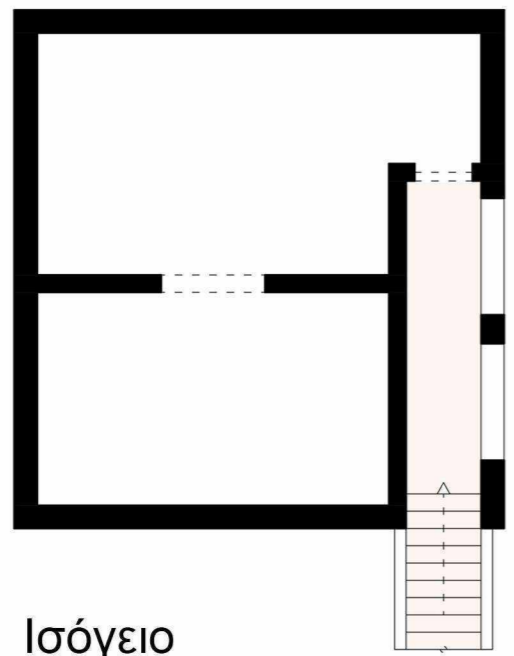
Τομή

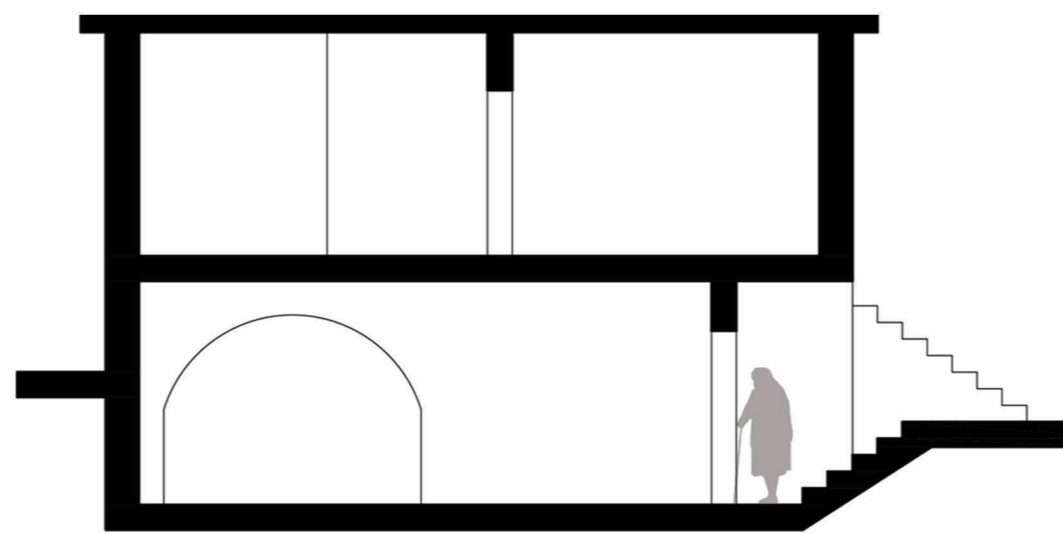
Τυπολογία no5: Μεσοπολεμικό σπίτι με πολλά επίπεδα, χωρίς μεγάλο ιδιωτικό χώρο εκτόνωσης

Ημιυπόγειο

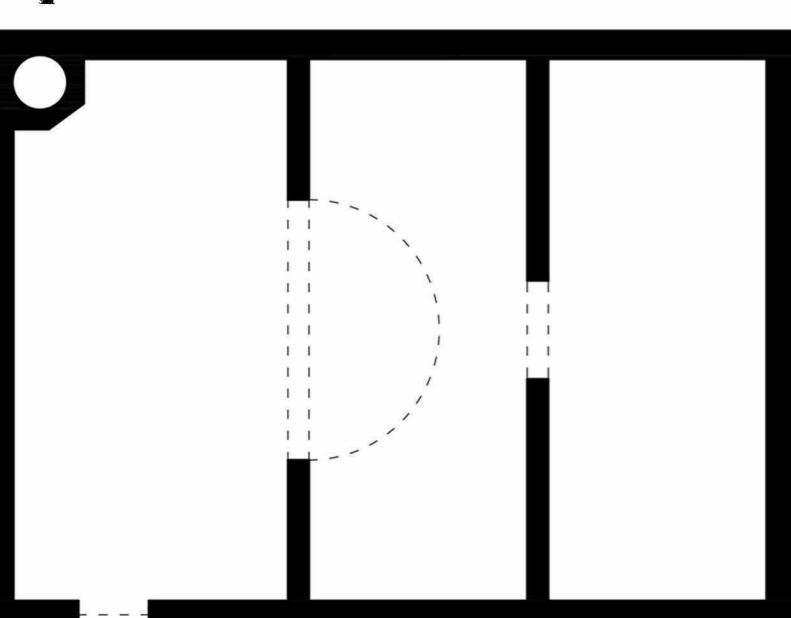
Ισόγειο

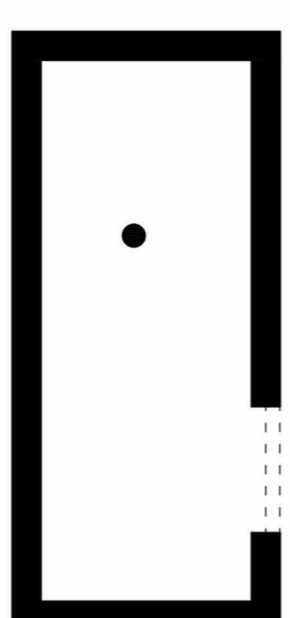
Τομή

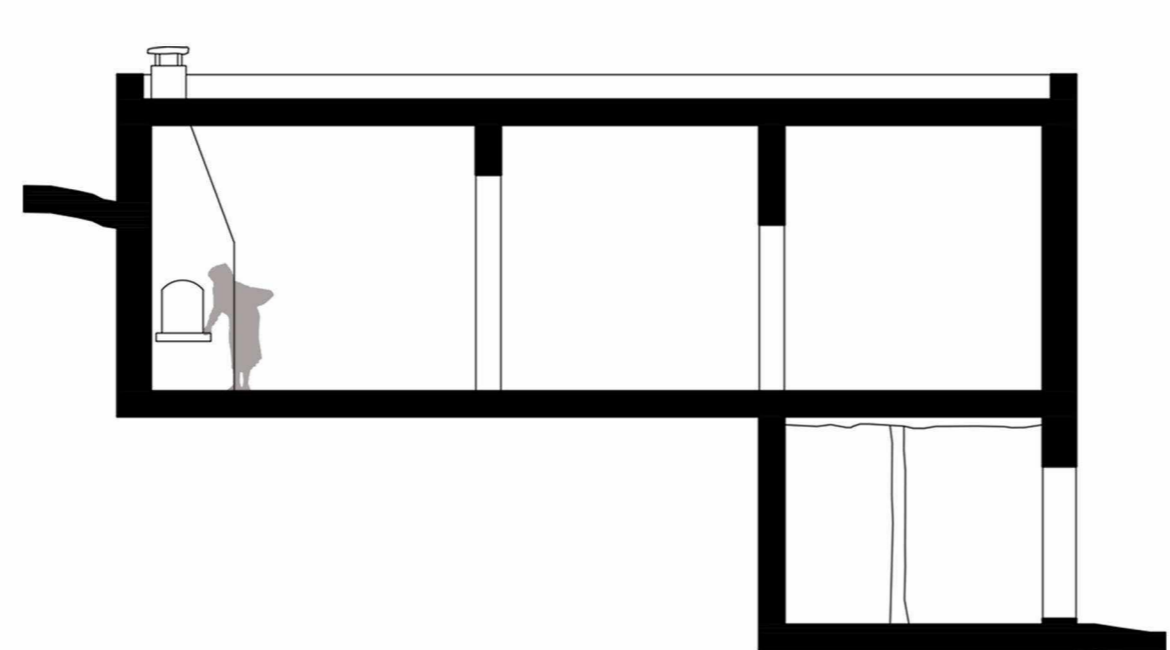
Τυπολογία no6: Πλατυμέτωπο καμαρόσπιτο (με παραδοσιακό φούρνο) και ημιυπόγειο (με ξύλινο στύλο), χωρίς χώρο εκτόνωσης

Ισόγειο

Ημιυπόγειο

Τομή

Παραδοσιακά στοιχεία

Διαγραμματικά storyboards - Μέτωπα γειτονιών

Αναζήτηση χώρου

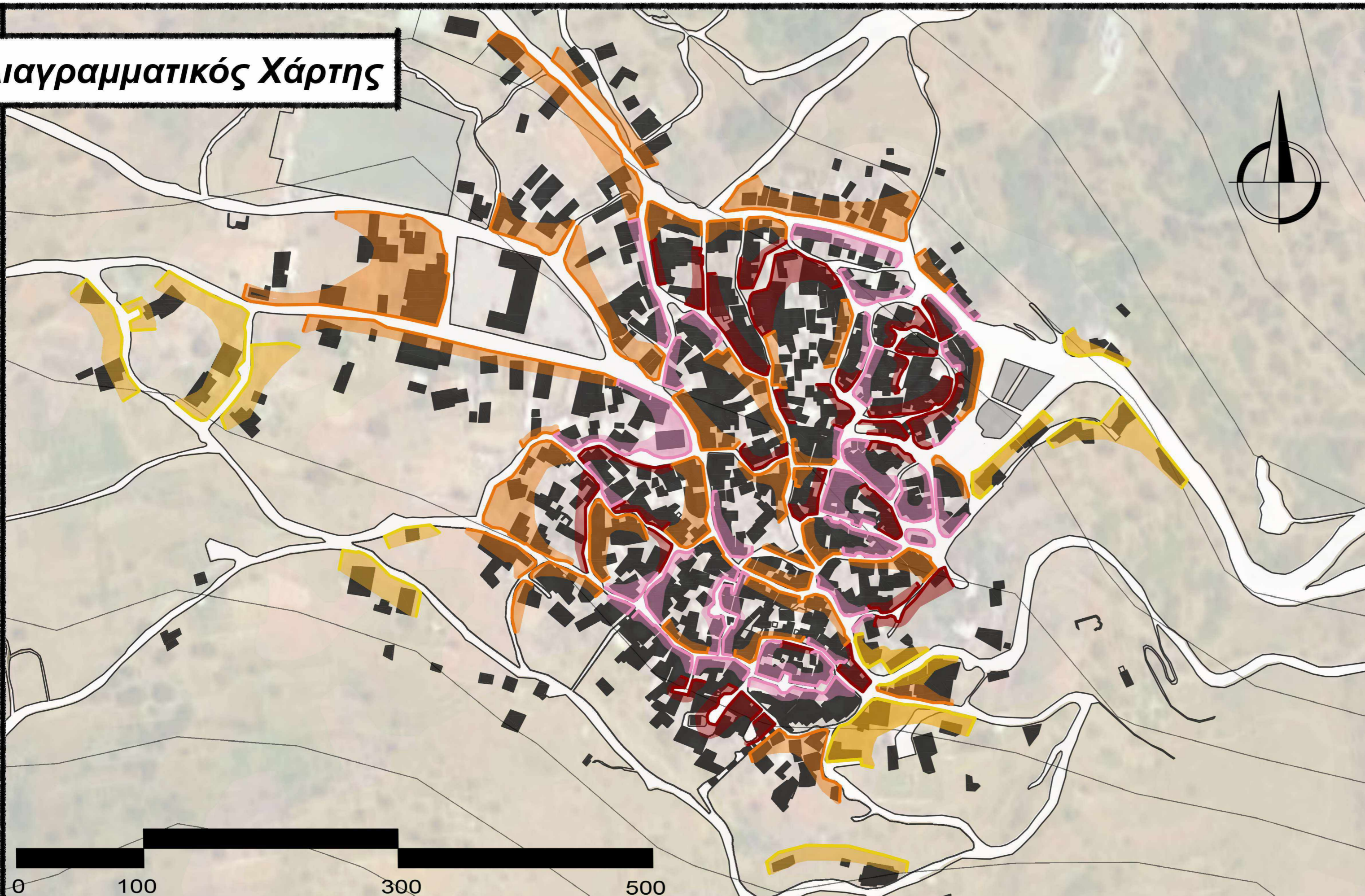

Λόγω της ιδιαίτερης μορφολογίας δεν υπάρχει επαρκής ελεύθερος χώρος για τους κατοίκους, οπότε προσπαθούν με διάφορους τρόπους να αποκτήσουν αυτόν το χώρο ή να οικειοποιηθούν με ευρηματικό τρόπο σημεία γύρω από τις οικίες τους. (βλ. εικόνα 1 & 2). Πολλές φορές δημιουργούν πρωτότυπες κατασκευές για να εμπλουτίσουν την όψη του κτηρίου τους (βλ. εικόνα 3) ή για να βρουν χώρους αποθήκευσης (βλ. εικόνα 4), όπου όμως αλλοιώνουν τον συνολικό παραδοσιακό χαρακτήρα του οικισμού.

Ερωτηματολόγιο:

Οι πιο συχνές απαντήσεις στην ερώτηση "Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει το χωριό" είναι:
 α. δεν υπάρχει ενιαίος παραδοσιακός χαρακτήρας
 β. έλλειψη χώρου
 γ. πυρκαγιές

Διαγραμματικός Χάρτης

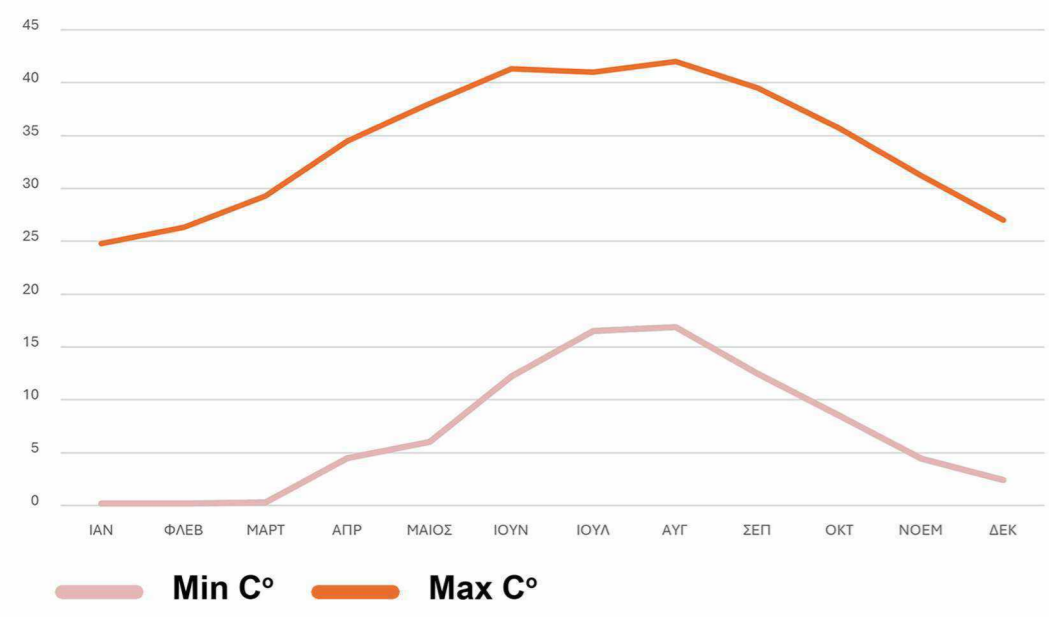
Υπόμνημα

- Μέτωπα κυρίως με σπίτια από το 1990 και μετά ή και οικοδομές.
- Μέτωπα με μεγάλο ποσοστό διατηρημένων κτηρίων, όπου φαίνεται ο χαρακτήρας και η παραδοσιακή αρχιτεκτονική του οικισμού.
- Μέτωπα με μεγάλο ποσοστό ερειπίων ή εγκαταλελειμμένων κτηρίων, που έχουν αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον.
- Μέτωπα με απροσδιόριστο χαρακτήρα, με καινούρια κτίρια χωρίς παραδοσιακά στοιχεία ή κτίρια που δεν έχουν αποκατασταθεί με βάση τους υφιστάμενους περιορισμούς.

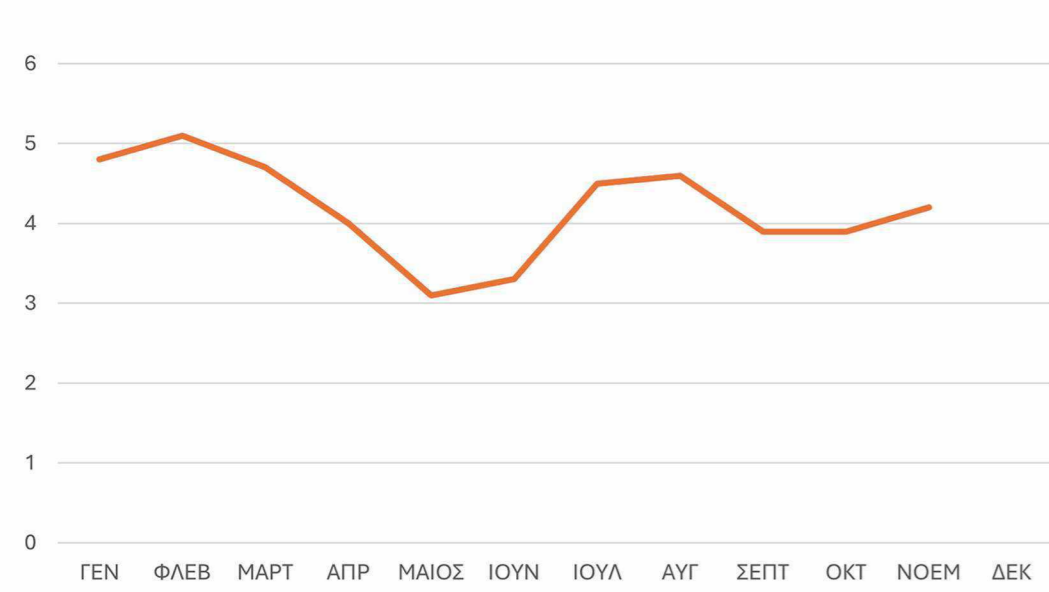
10. Πυρκαγιές - Αποκατάσταση τοπίου

Κλίμα Αγ. Βασιλείου (2010-2020)

Θερμοκρασία (C°)

Μηνιαία μέση ταχύτητα ανέμου (m/sec)

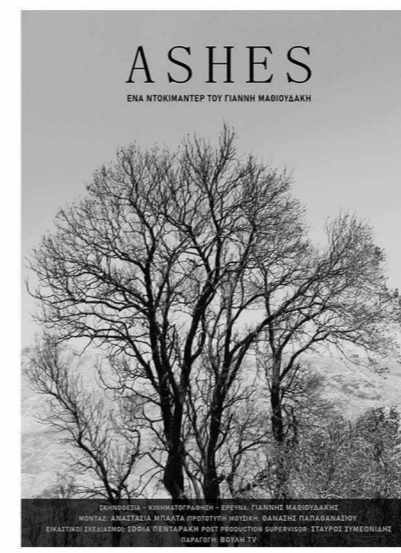
Απολογισμός 2022

Σύμφωνα με τον απολογισμό, η αποτεφρωμένη περιοχή καλύπτει μία επιφάνεια της τάξεως των **19.940 στρεμμάτων**, κατανέμονται ως εξής:

Ελαιώνες	38,50%
Αμπελώνες	4,90%
Γεωργική γη (καλλιέργειες)	12,70%
Φυσικοί βοσκότοποι	26,70%
Σκληροφυλλική βλάστηση	15,60%
Εκτάσεις με αραιή βλάστηση	1,20%
Ασυνεχής αστικός ιστός	0,40%

Παρόμοια **ανάλυση** είναι διαθέσιμη και για τις κατηγορίες σύμφωνα με την ταξινόμηση των καμένων δασικών εκτάσεων:

Δασικές εκτάσεις	16,50%
Χορτολιβαδικές εκτάσεις	7,50%
Μη δασικές εκτάσεις	76%

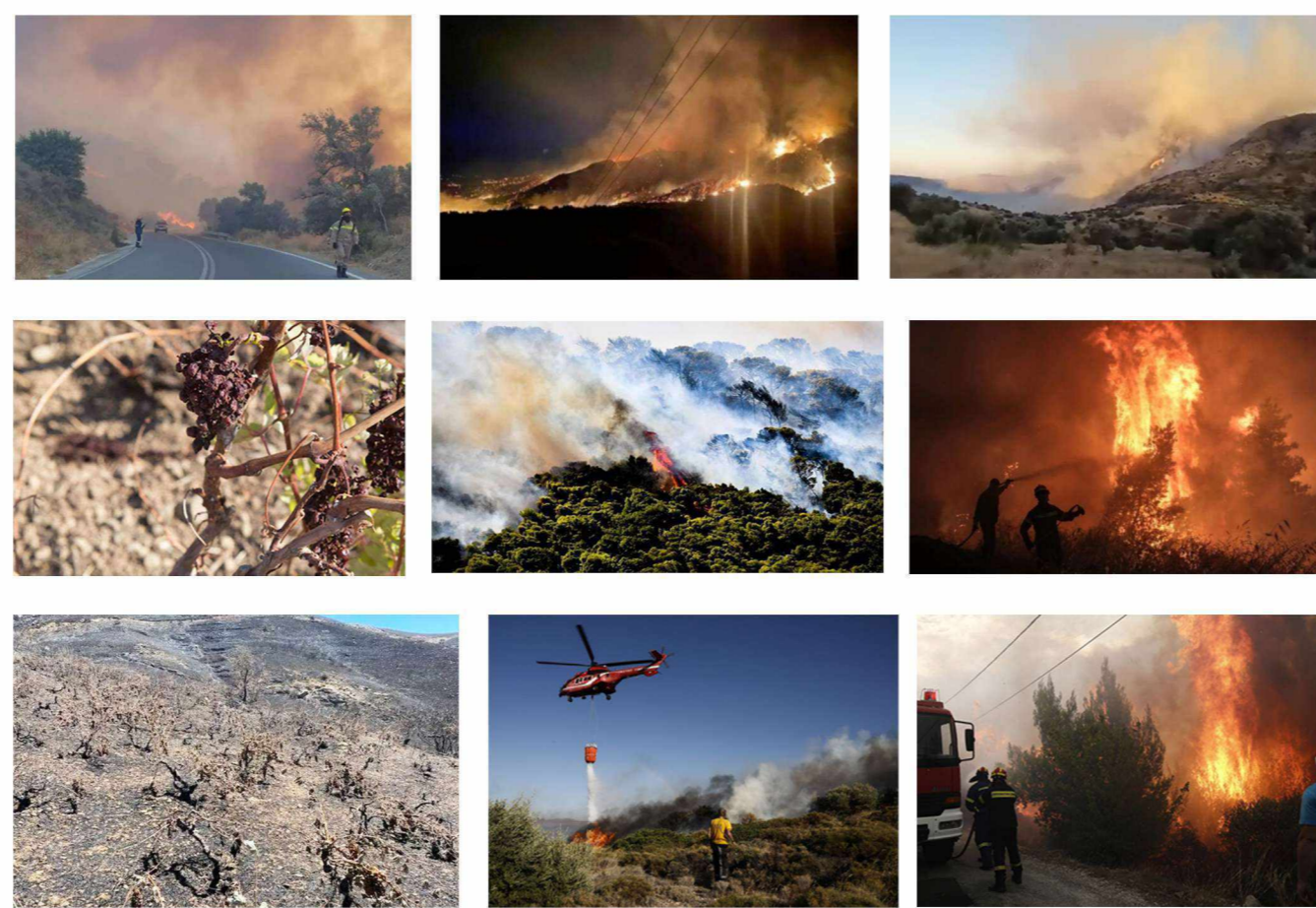
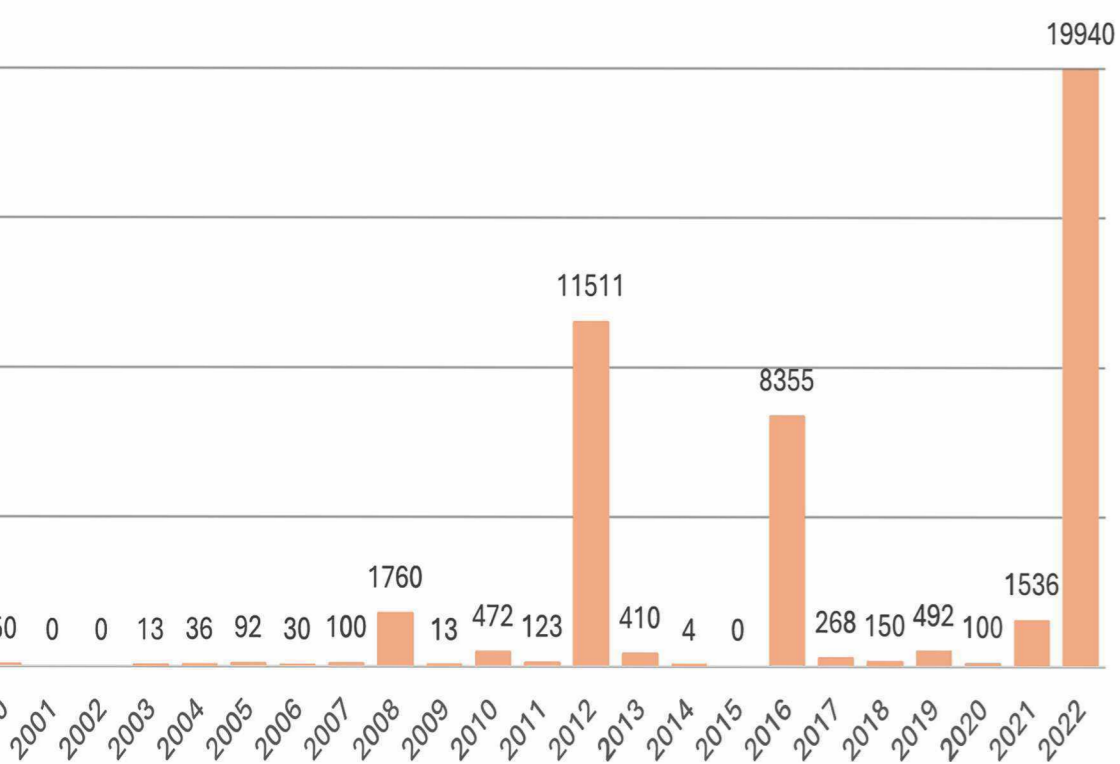
Το ντοκιμαντέρ μικρού μήκους, "Ashes", του Γιάννη Μαθιουδάκη που εκπροσώπησε το Πανεπιστήμιο Κρήτης στα «Φοιτητρίβια 2024» της Τηλεόρασης της Βουλής. Αναδεικνύονται όσα έζησαν οι κάτοικοι του, τόσο τις ώρες της πυρκαγιάς, όσο και τις ώρες του απολογισμού των καταστροφών. Σε διάστημα 4 ημερών καταστράφηκε το 90% των παλαιών προφυλλοξηρικών αμπελώνων των Μελάμπων, ενώ η φωτιά είχε και ανυπολόγιστες ζημιές σε οικονομικό και ψυχολογικό επίπεδο για τους ντόπιους, που είδαν γι' άλλη μια φορά τις περιορισίες τους να καταστρέφονται.

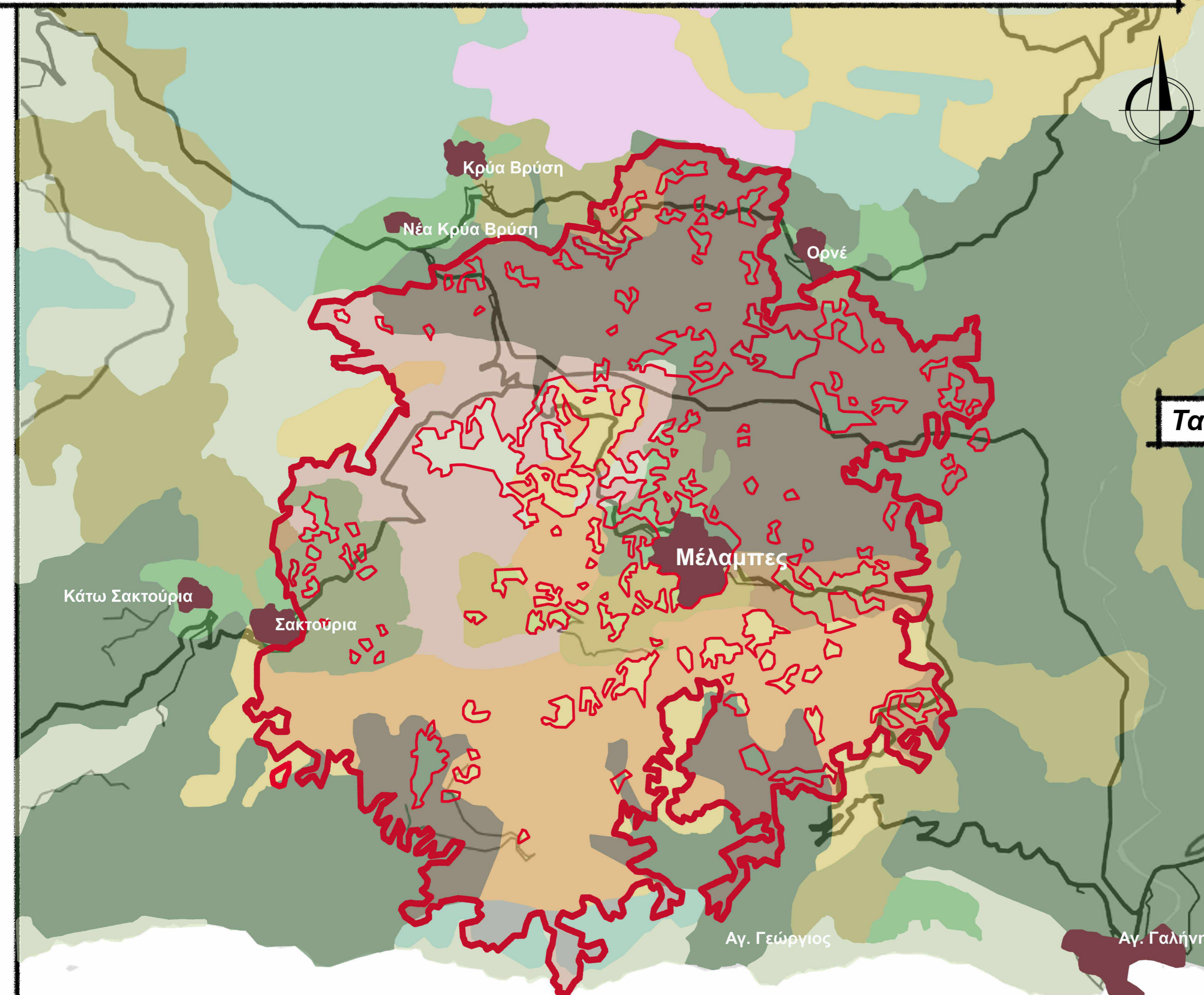
Χάρτης με τα Πυροσβεστικά Κλιμάκια της Ευρύτερης Περιοχής

Καμένη έκταση σε στρέμματα 2000-2022 (στην κοινότητα Μελάμπων και άλλων έξι γειτονικών κοινοτήτων)

Χαρτογράφηση δορυφορικών δεδομένων Copernicus (καμένη έκταση 2 εως 20 Ιουλίου 2022)

Επιστημονικό ενδιαφέρον

Η NASA σε συνεργασία με επιστήμονες από 3 πανεπιστήμια (των ΗΠΑ, της Ελλάδας και της Κύπρου) επέλεξε τις Μέλαμπες ως μία από τις 3 πιο πυρόπληκτες περιοχές στην Ελλάδα και τη μελετούσε για τον τρόπο που ανακάμπτει μετά από κάθε πυρκαγιά σε βιολογικό, γεωπονικό, οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο.

Ταξινόμηση Corine Land Cover

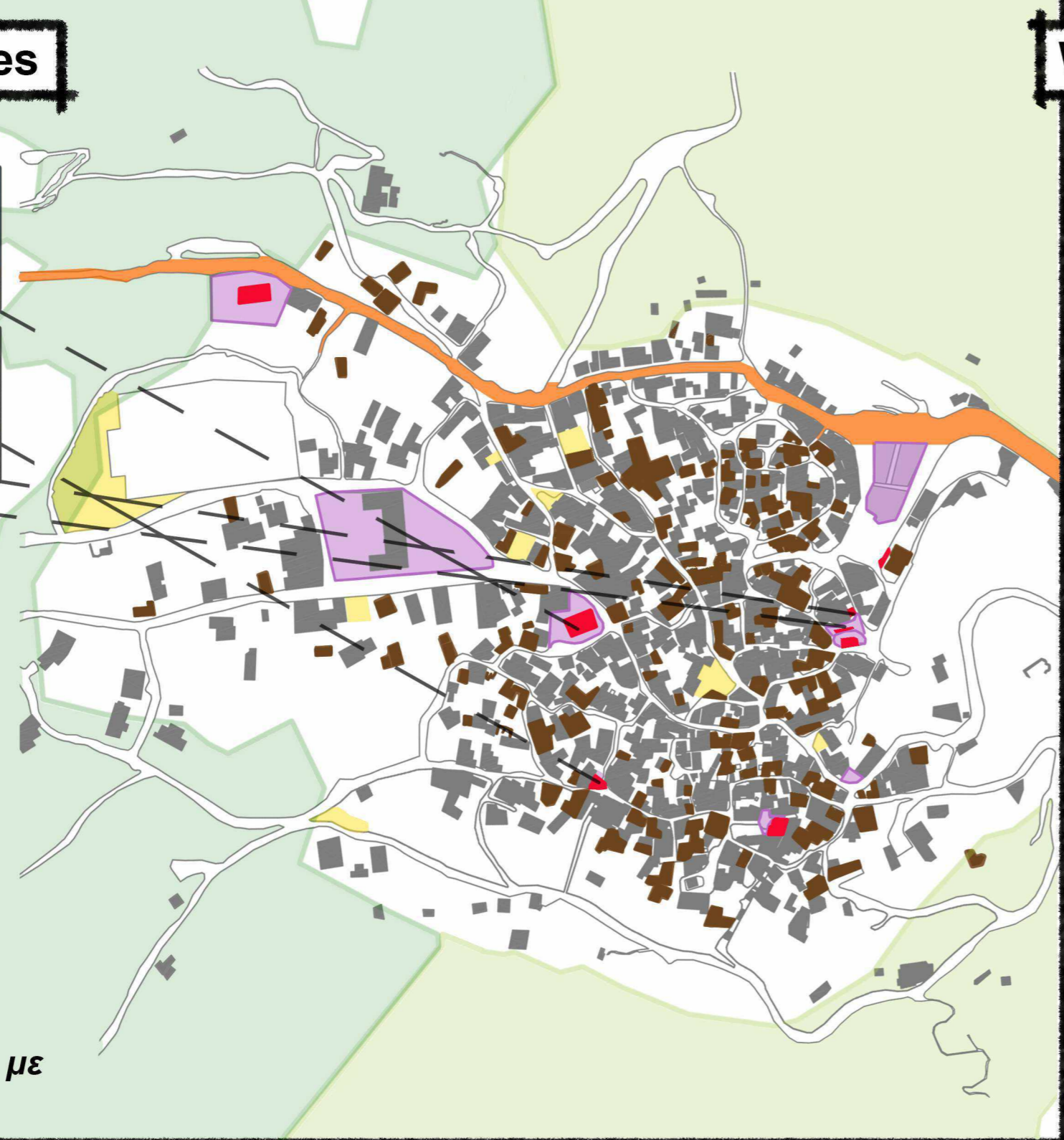
- Γεωργία/ φυσική βλάστηση
- Σύνθετες καλλιέργειες
- Αμπελώνες
- Βοσκότοποι
- Σκληροφυλλική βλάστηση
- Εκτάσεις με αραιή βλάστηση
- Απογυμνωμένοι βράχοι
- Ελαιώνες
- Οικισμοί
- Καμένη έκταση 2022
- Υπερτοπικό οδικό δίκτυο

Κατηγορίες	Strengths, Opportunities	Weaknesses, Threats
Δημογραφικά	- Αύξηση ατόμων σε παραγωγικές ηλικίες την τελευταία δεκαετία (μόνιμοι ή εποχιακοί κάτοικοι)	- Μείωση αριθμού μονίμων κατοίκων
Ανάγλυφο Οικισμού	- Ευρηματικός τρόπος δημιουργίας χώρων - Οχρωματική διάταξη οικισμού	- Απότομοι δρόμοι, δυσκολία ανάβασης και κατάβασης (ειδικά για μεγάλες ηλικίες) - Μεγάλες διάφορες ύψους στα οικόπεδα/ κτίρια - Λόγω του επικλινούς εδάφους δεν υπάρχουν πολλοί ελεύθεροι χώροι και τα οικόπεδα είναι μικρά. - Το υψόμετρο αποτρέπει την πρόσβαση πόσιμου νερού σε συγκεκριμένα σημεία του οικισμού
Ιστορία	- Παραδοσιακός οικισμός - Θρησκευτική παράδοση - Ιστορικά γεγονότα και ιστορικά- θρησκευτικά πρόσωπα - Ανάγκη κατοίκων να εκφράσουν την παράδοση και την ιστορία τους, στους δημόσιους χώρους/ δρόμους του οικισμού	- Πολλά κτίρια που έχουν ιστορική αξία, αλλά είναι ερείπια ή σε κατάσταση και μένουν αναξιοποίητα
Χρήσεις	- Μεγάλος αριθμός αναξιοποίητων κτηρίων - Ανεπτυγμένες χρήσεις αθλητισμού, πολιτισμού και θρησκείας - Αλληλεξάρτηση από άλλους οικισμούς του δήμου Αγ Βασιλείου	- Μικρός αριθμός χρήσεων αναψυχής, εστίασης και ψυχαγωγίας, ειδικότερα για τις ηλικίες κάτω των 40 ετών - Έλλειψη στον τομέα της υγείας και σε δημόσιες υπηρεσίες - Εξάρτηση των κατοίκων από άλλους οικισμούς για το λιανικό εμπόριο
Οδικό Δίκτυο	- Ποικιλομορφία στην τυπολογία οδών - Αυτοσχέδια κυκλιδώματα για πεζούς, στους δρόμους με έντονη κλίση - Οι κάτοικοι οικειοποιούνται τους δρόμους, με προσθήκες φυτών και παραδοσιακών κατασκευών	- Το επικλινές έδαφος δυσκολεύει την κυκλοφορία πεζών και οχημάτων, ειδικότερα στο νότιο τμήμα του οικισμού - Κακή κατάσταση σε δρόμους, κυρίως στο κέντρο του οικισμού όπου αποτελεί παλιό τμήμα του - Ανοργάνωτα δίκτυα πεζών και οχημάτων - Έλλειψη χώρου στάθμευσης, ειδικότερα στο κέντρο και στο νοτιοανατολικό τμήμα του χωριού. - Απουσία σηματοδότησης για τα οχήματα
Δημόσιοι Χώροι	- Καλά διατηρημένες πλατείες και προαύλιοι χώροι δημοσίων κτηρίων - Αξιοποίηση και ανάδειξη ιστορικών σημείων για την δημιουργία δημοσίων χώρων - Καθαροί δημόσιοι χώροι - Αυτοσχέδια σημεία στάσης - Αξιοποίηση των χώρων για πολιτιστικά, θρησκευτικά και εκπαιδευτικά δρώμενα	- Ανάγκη για νέους δημόσιους χώρους αναψυχής αλλά και παιχνιδιού - Ελάχιστα αδόμητα οικόπεδα για την δημιουργία νέων χώρων εκτόνωσης του οικισμού
Κατάσταση Κτιρίων	- Δημόσια κτήρια αλλά και κτήρια πολιτισμού και θρησκείας είναι σε καλή κατάσταση και συντηρούνται συχνά	- Πολλά ερείπια και κτίρια σε κακή κατάσταση στον πυρήνα του οικισμού
Αρχιτεκτονική Οικισμού	- Παραδοσιακά κτίσματα, βασισμένα σε παραδοσιακές τυπολογίες - Οχρωματική πολεοδομική μορφολογία οικισμού, λόγω υψόμετρου - Παραδοσιακές λεπτομέρειες σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους	- Μέτωπα - όψεις με απροσδιόριστο χαρακτήρα, με καινούρια κτίρια χωρίς παραδοσιακά στοιχεία ή κτίρια όπου δεν έχουν αποκατασταθεί με βάση τους υφιστάμενους περιορισμούς.
Όροι Δόμησης		- Μη τήρηση των όρων δόμησης κυρίως στα εξωτερικά τμήματα του παραδοσιακού οικισμού και στις νεότερες επεκτάσεις του χωριού
Φυσικά Φαινόμενα	- Γρήγορη ανάκαμψη από φυσικές καταστροφές (πχ. πυρκαγιές) - Επιστημονικό και γεωπονικό ενδιαφέρον	- Συχνοί έντονοι άνεμοι - Τους καλοκαιρινούς και φθινοπωρινούς μήνες μεγάλη επικινδυνότητα για πυρκαγιές - Ο οικισμός έχει κινδυνέψει πολλές φορές την τελευταία 20ετία από πυρκαγιές (με πιο πρόσφατη του 2022)
Κάτοικοι	- Πολύ φιλόξενοι κάτοικοι όλων των ηλικιών - Ανάγκη έκφρασης του πολιτισμού και των οικογενειακών ιστοριών τους στον δημόσιο χώρο μέσα στον οικισμό - Ευπρόσδεκτοι σε νέες ιδέες που αφορούν το χωριό τους	- Πολλοί αναγκάζονται να εργάζονται σε γειτονικούς οικισμούς, ειδικά όσοι υπάγονται στον τριτογενή τομέα - Υπάρχουν κάτοικοι που μένουν στο χωριό μόνο τους θερινούς μήνες

Strengths, Opportunities

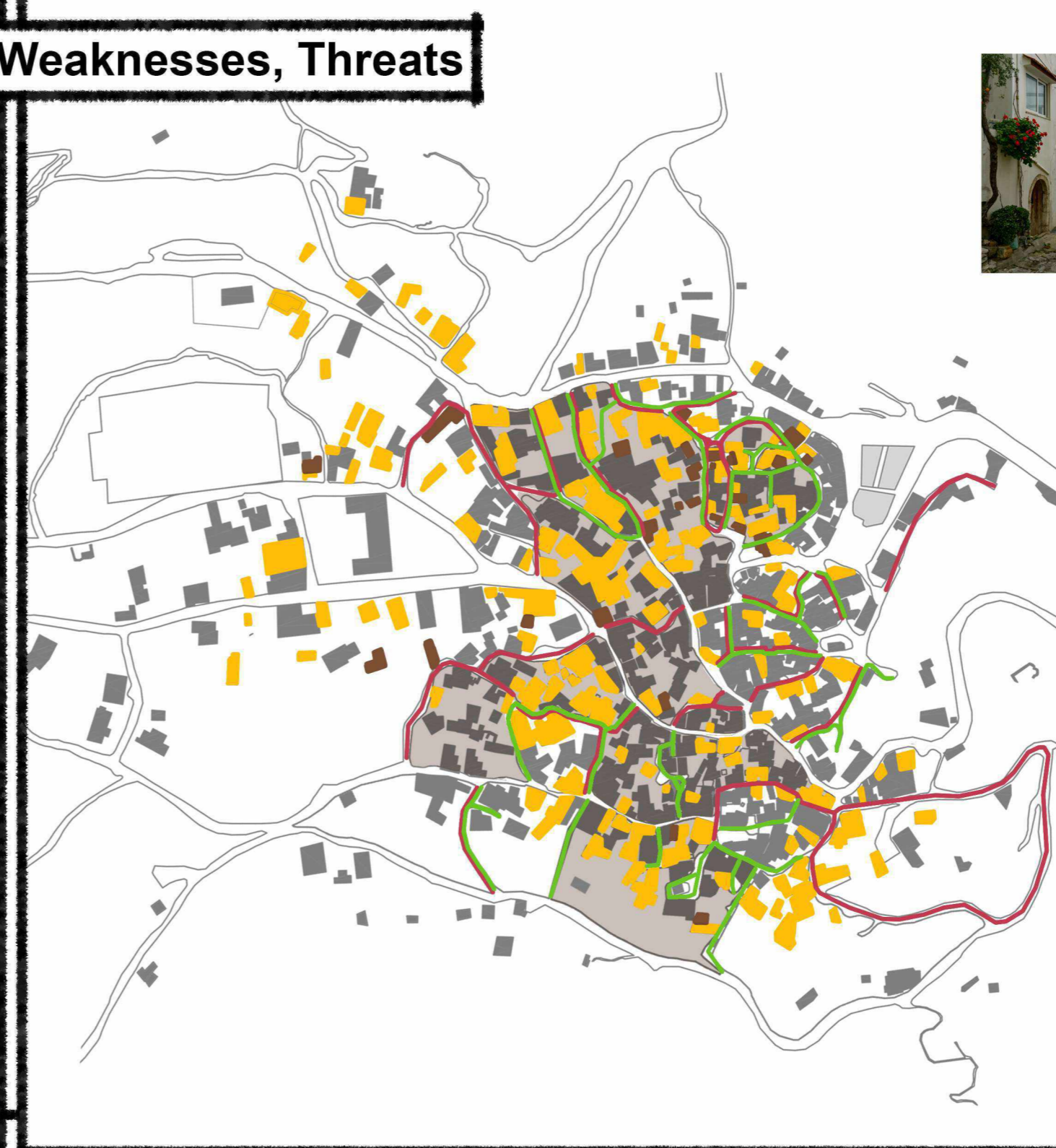
- Τοπόσημα
- Δημόσιοι χώροι σε καλή κατάσταση
- Κενά οικόπεδα, εν δυνάμει δημόσιοι χώροι
- Πλήθος κενών κτηρίων
- Σύνθετες καλλιέργειες
- Αμπελώνες- ελαιώνες
- Κύριος δρόμος σύνδεσης με γειτονικούς οικισμούς

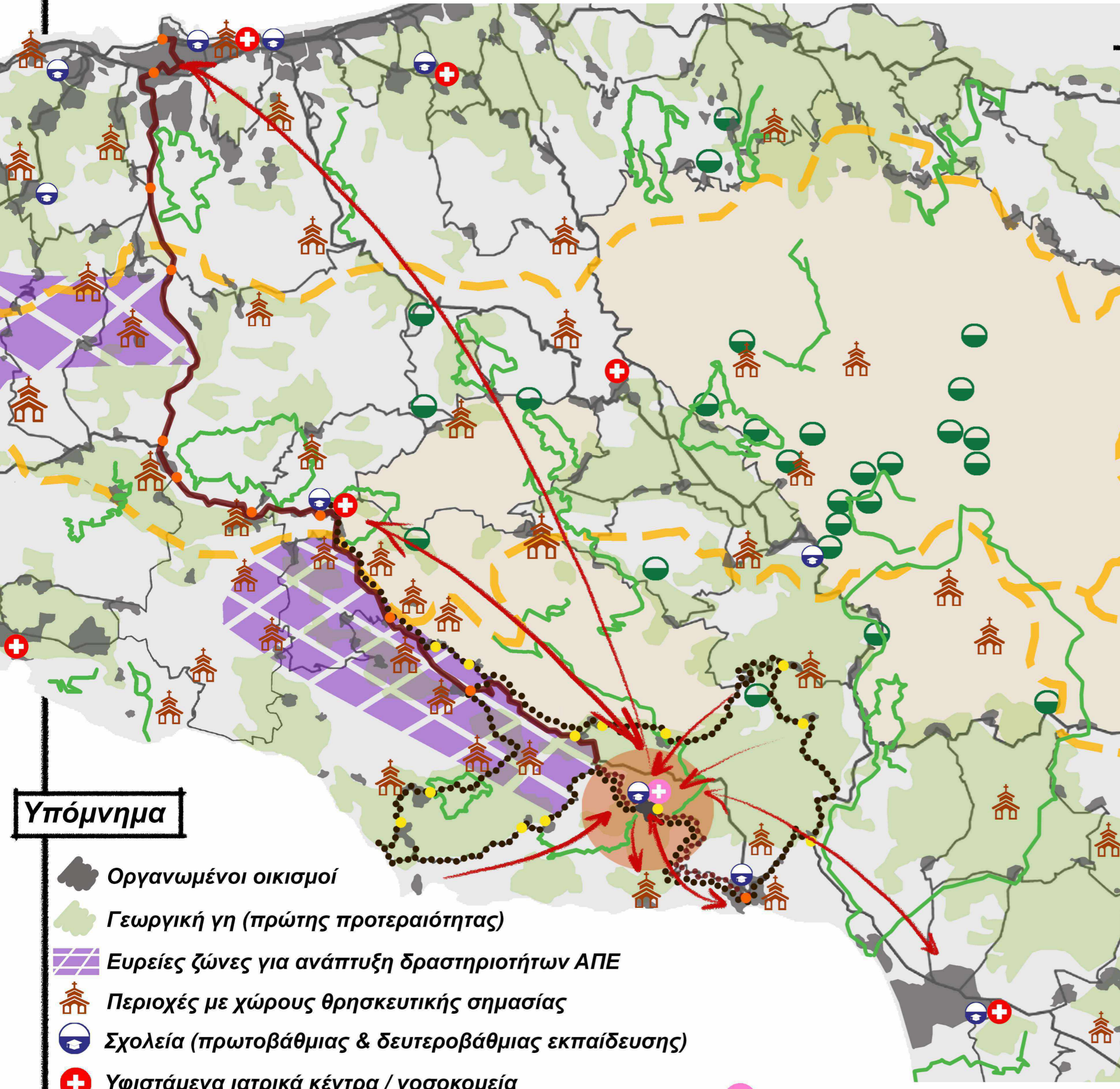
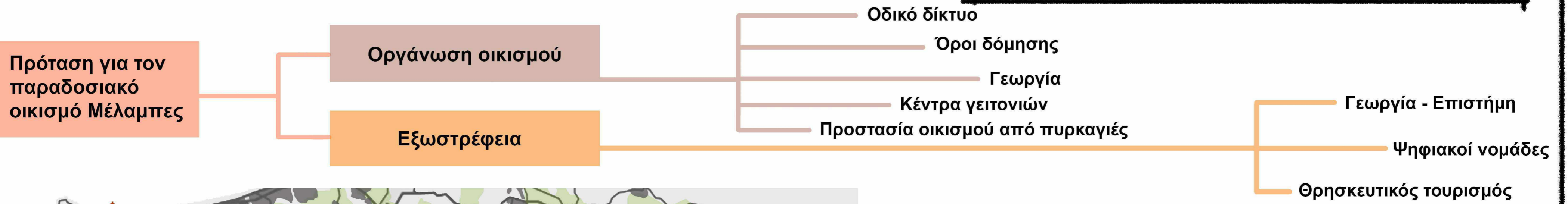

Weaknesses, Threats

- Οικοδομικά τετράγωνα όπου έχουν ανάγκη δημόσιους χώρους ή χώρους εκτόνωσης
- Οδοί περιορισμένου πλάτους
- Οδοί με έντονη κλίση
- Ερείπια
- Κτίρια με όψεις σε κακή κατάσταση

Υπόμνημα

- Οργανωμένοι οικισμοί
- Γεωργική γη (πρώτης προτεραιότητας)
- Ευρείες ζώνες για ανάπτυξη δραστηριοτήτων ΑΠΕ
- Περιοχές με χώρους θρησκευτικής σημασίας
- Σχολεία (πρωτοβάθμιας & δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης)
- Υφιστάμενα ιατρικά κέντρα / νοσοκομεία
- Γεώτοποι
- Ευρωπαϊκό μονοπάτι E4
- Περιπατητικές διαδρομές (ανω της μιας ώρας)
- Υφιστάμενη διαδρομή λεωφορείου Ρέθυμνο - Αγ. Γαλήνη
- Υφιστάμενες στάσεις ΚΤΕΛ
- Ιατρικό κέντρο Μελάμπων
- Διαδρομή σχολικού λεωφορείου
- Παράκαμψη στη διαδρομή λεωφορείου Ρέθυμνο - Αγ. Γαλήνη
- Νέες στάσεις ΚΤΕΛ

Σύνδεση με τον δήμο Αγ. Βασιλείου και την ευρύτερη περιοχή

- Παράκαμψη δρομολογίου Ρέθυμνο - Αγ. Γαλήνη ώστε να περνάει μέσα από τις Μέλαμπες
- Δημιουργία γραμμής λεωφορείου για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση
- Προσθήκη έξυπνης στάσης λεωφορείου

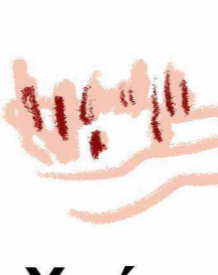
- Δημιουργία δικτύου περιπατητικού - θρησκευτικού τουρισμού
- Σύνδεση του δικτύου με περιπατητικές διαδρομές και το ευρωπαϊκό μονοπάτι E4
- Ανάπτυξη εφαρμογής για τους περιπατητές (διαδρομές, θρησκευτικοί χώροι, τοπόσημα, κτλ)

Παραδοσιακός οικισμός

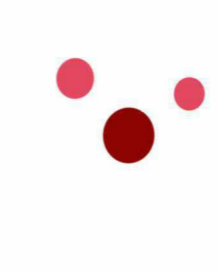
- Περιορισμός οικισμού με συγκεκριμένα όρια
- Ανάδειξη κινήτρων διατήρηση και αποκατάσταση κτηρίων με αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον
- Σχεδίαση εφαρμογής με εργαλεία επαυξημένης πραγματικότητας για την ανάδειξη εγκαταλελειμμένων λαϊκών κατοικιών και άλλων κτηρίων αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος

Όροι δόμησης

- Αναπροσδιορισμός όρων δόμησης σύμφωνα με τα δεδομένα του οικισμού για την διατήρηση του παραδοσιακού του χαρακτήρα
- Διαφοροποίηση όρων δόμησης στον συμπαγή πυρήνα και στο διάσπαρτο τμήμα του οικισμού

Χρήσεις

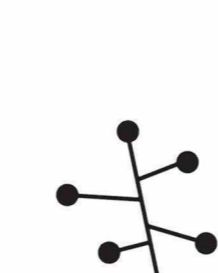
- Δημιουργία κέντρων γειτονιάς, με ενίσχυση της εστίασης, εμπορίου και αναψυχής - ψυχαγωγίας
- Ενίσχυση του τοπικού ιατρείου και προσθήκη φαρμακείου
- Αποκατάσταση εγκαταλελειμμένων κτηρίων και απόδοση σε χρήση κατοικίας και χώρους βραχυπρόθεσμης διαμονής ή ξενονύχες
- Μετατροπή του οικισμού σε προορισμό για ψηφιακούς νομάδες
- Δημιουργία υποδομών για εξ αποστάσεως εργασία / μικρή βιβλιοθήκη
- Ίδρυση κέντρου ψηφιακής διαπαιδαγώγησης κατοίκων, σε υφιστάμενο εγκαταλελειμμένο κτήριο

Τουρισμός

- Ενίσχυση περιπατητικού - θρησκευτικού τουρισμού (συνδεση με διαδρομες, ναους, Φυσικό Πάρκο Ψηλορείτη, κτλ)
- Δημιουργία εργαστήριου / εκθεσιακού χώρου θρησκευτικής τέχνης
- Προώθηση του αγροτουρισμού (αμπελοκαλλιέργεια, ελαιοκαλλιέργεια)
- Ανάδειξη οινοποιείου
- Μετατροπή του οικισμού σε ψηφιακό μουσείο μέσα από ψηφιακή πλατφόρμα (παιχνιδοποίηση, βίντεο, κτλ)

Δημόσιοι χώροι

- Το κέντρο του χωριού και τα κέντρα γειτονιάς, θα έχουν έναν διαμορφωμένο δημόσιο χώρο
- Αξιοποίηση κενών χώρων για δημιουργία δημόσιων χώρων
- Δημιουργία γήπεδο μπάσκετ / βόλεϊ, στην αυλή του σχολείου
- Έξυπνος αστικός εξοπλισμός στους δημόσιους οργανωμένους χώρους / προσβασιμότητα για άτομα με αναπηρία

Οδικό δίκτυο

- Περιορισμός οχημάτων των επισκεπτών στα όρια του οικισμού
- Αναδιαμόρφωση πεζόδρομων με έντονη κλίση με κλίμακες / κιγκλιδώματα / σημεία στάσης
- Δημιουργία έξυπνων χώρων στάθμευσης σε στρατηγικά σημεία του οικισμού

Πρωτογενής & δευτερογενής τομέας

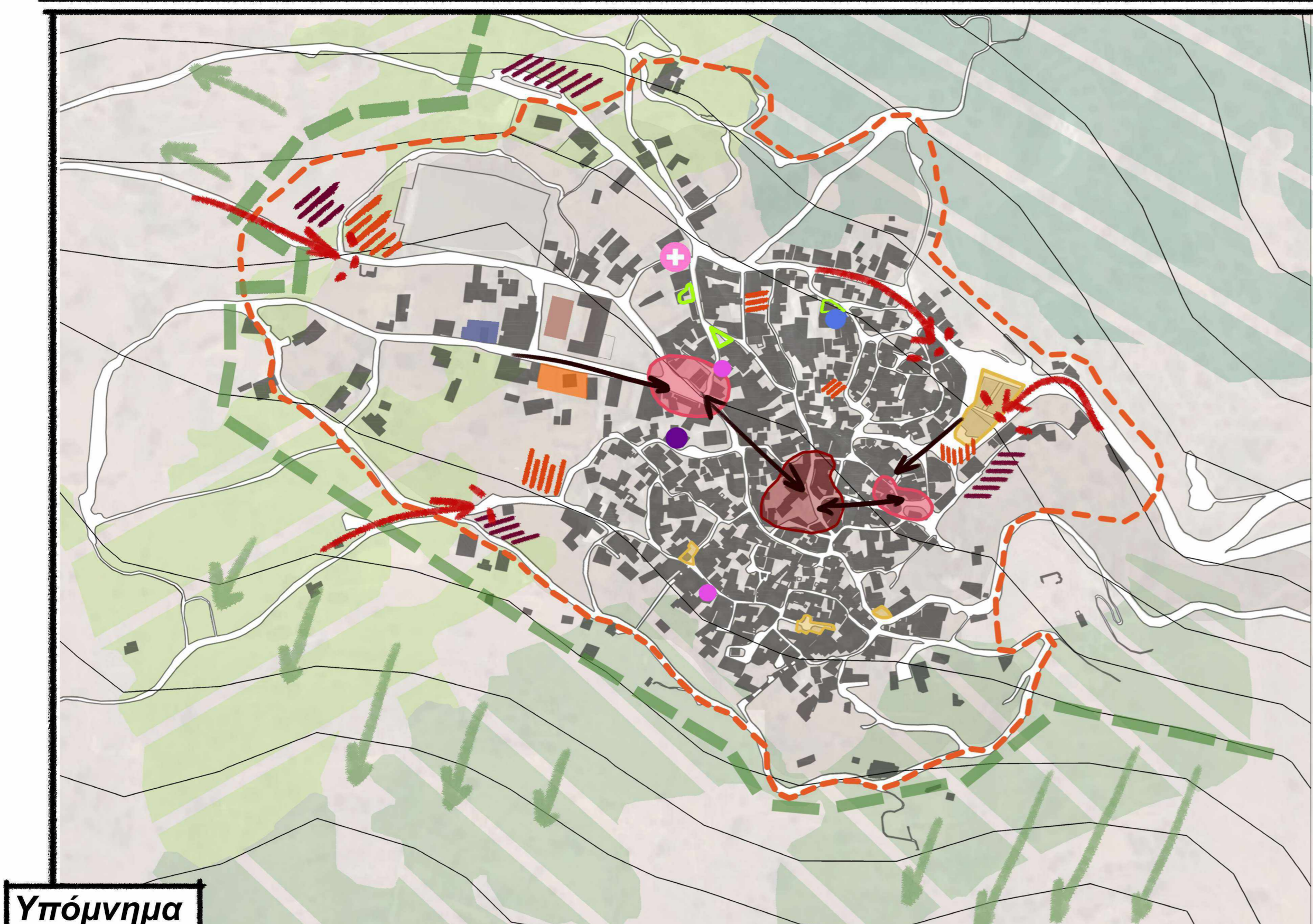

- Επέκταση ζωνών αμπελοκαλλιέργειας και ελαιοκαλλιέργειας
- Δημιουργία πλατφόρμας με πληροφοριακά συστήματα ελέγχου στις καλλιέργειες (συλλογή, επεξεργασία, αποθήκευση και μετάδοση δεδομένων)
- Ενίσχυση του αγροτικού συνεταιρισμού / δημιουργία χώρου
- Ίδρυση συνεταιρισμού γυναικών για την παρασκευή προϊόντων από τα παραγόμενα του πρωτογενούς τομέα
- Πλατφόρμα διασύνδεσης των συνεταιρισμών Ρεθύμνου (πώληση προϊόντων, συμμετοχή σε προγράμματα, κτλ)

Φυσικές καταστροφές / πυρκαγιές και ανάκαμψη

- Δημιουργία εποχιακού σταθμού πυροσβεστικής στα όρια του οικισμού
- Δημιουργία εργαστηριακού χώρου για έρευνα στον πρωτογενή τομέα και στην ανάκαμψή του από καταστροφές, σε συνεργασία με Πανεπιστήμια και ερευνητικούς οργανισμούς

Υπόμνημα

- Προτεινόμενα όρια οικισμού
- Υφιστάμενοι δημόσιοι χώροι
- Υπάρχοντες αμπελώνες
- Νέοι δημόσιοι χώροι
- Υπάρχοντες ελαιώνες
- Νέοι οργανωμένοι χώροι στάθμευσης κατοίκων
- Υπάρχουσες σύνθετες καλλιέργειες
- Νέοι οργανωμένοι χώροι στάθμευσης επισκεπτών
- Επεκτάσεις στις ζώνες καλλιεργειών
- Κέντρο εργασίας και μικρή βιβλιοθήκη
- Προτεινόμενα κέντρα γειτονιών
- Κέντρο ψηφιακής διαπαιδαγώγησης
- Προτεινόμενο κέντρο οικισμού
- Προτεινόμενοι χώροι συνεταιρισμών
- Γήπεδο μπάσκετ / βόλεϊ
- Εργαστηριακός χώρος πρωτογενή τομέα
- Εργαστήριο θρησκευτικής τέχνης

13. Πρόταση_Χρήσεις γης

Προτεινόμενα νέα δημόσια κτήρια

● Κέντρο εργασίας & μικρή βιβλιοθήκη
Νέο κτήριο με παραδοσιακά στοιχεία

Κτιριολογικό

- Χώροι εργασίας (για ατομική χρήση)
- Βιβλιοθήκη και παιδική βιβλιοθήκη
- Χώρος συνεδριάσεων
- Κοινόχρηστος χώρος συνάντησης

● Εργαστήριο θρησκευτικής τέχνης
Εγκατάσταση σε υφιστάμενο κτήριο με λαϊκή αρχιτεκτονική

Κτιριολογικό

- Εκθεσιακός χώρος
- Αίθουσα συντήρησης θρησκευτικής τέχνης
- Μικρό στούντιο εκμάθησης αιογραφίας

● Κέντρο ψηφιακής διαπαιδαγώγησης
Εγκατάσταση σε υφιστάμενο κτήριο με αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον και προαύλιο χώρο

Κτιριολογικό

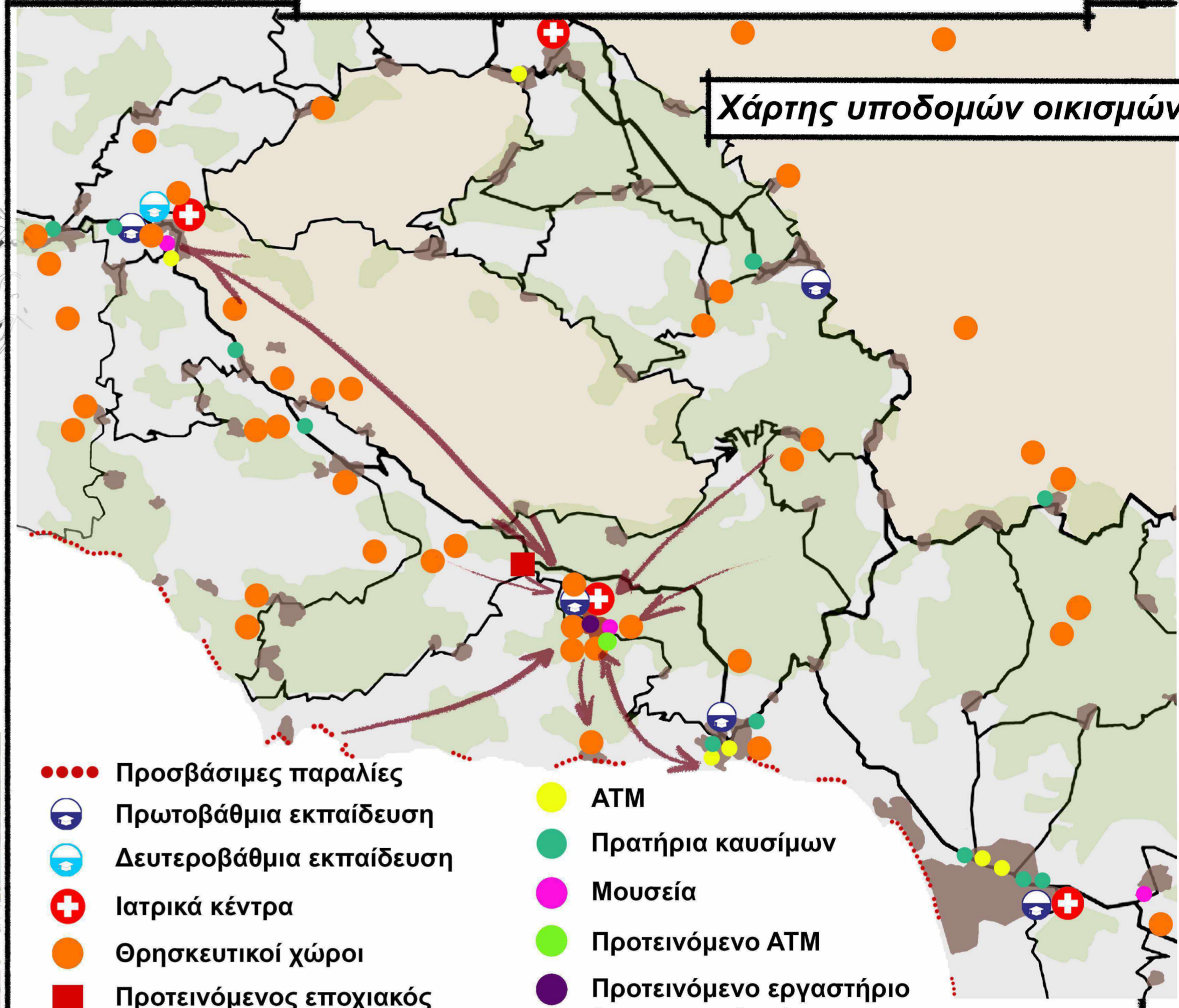
- Αίθουσα διδασκαλίας (με σύγχρονα τεχνολογικά εργαλεία - πχ 3D εκτυπωτές, VR, κ.α)
- Αίθουσα υπολογιστών (με εκτυπωτές)
- Κοινόχρηστοι χώροι συνάντησης

● Εργαστηριακός χώρος πρωτογενή τομέα
Νέο κτήριο με σύγχρονες εγκαταστάσεις

Κτιριολογικό

- Αίθουσα παρουσιάσεων
- Χώρος συνάντησης – συσκέψεων
- Μικρό εργαστήριο γεωπονίας – χημείο (έλεγχος ανάκαμψης από πυρκαγιές)
- Χώρος συντονισμού έξυπνων γεωπονικών συστημάτων
- Αποθήκη

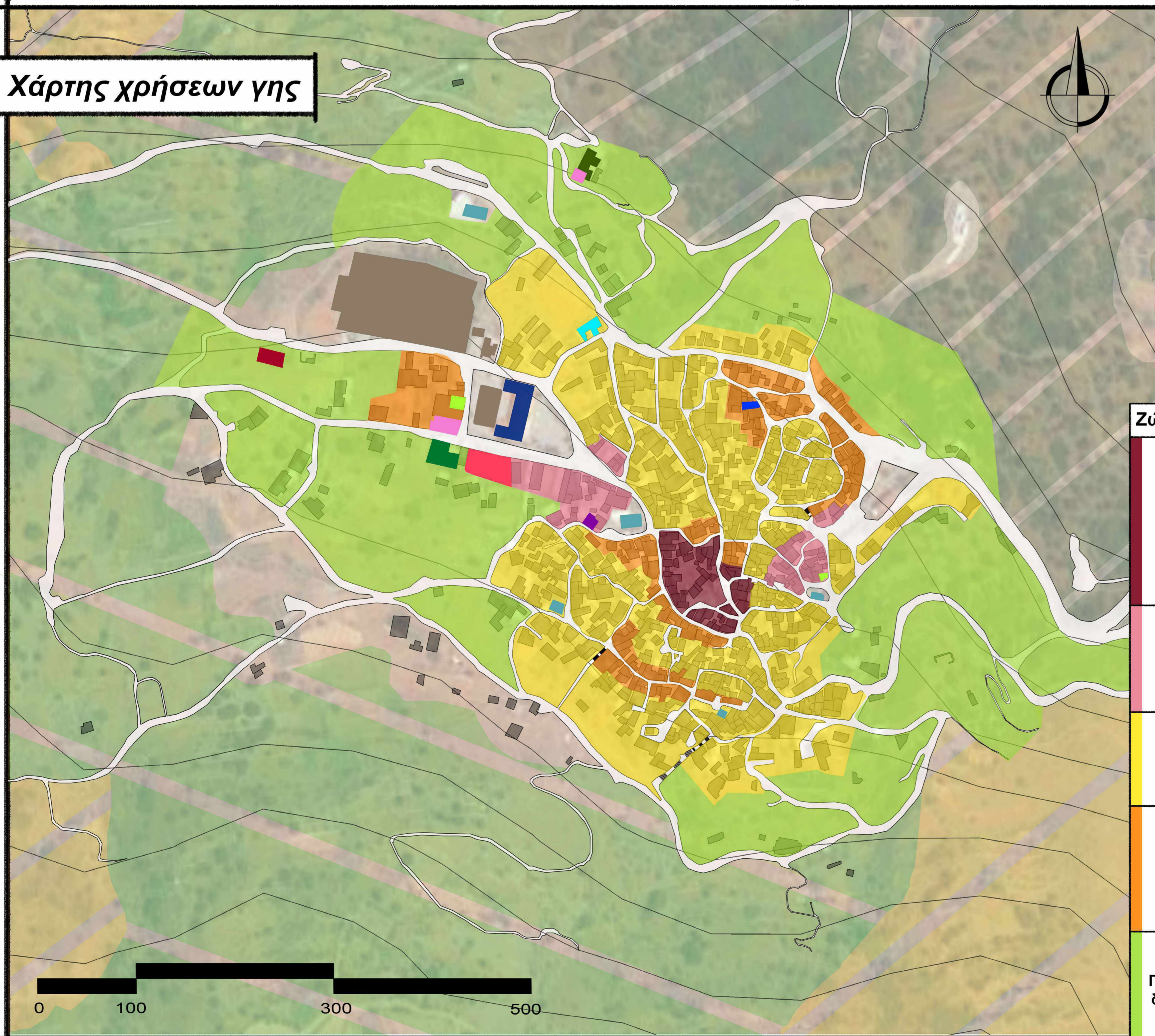
Στόχοι:

- Δημιουργία κέντρων γειτονιάς και κέντρο οικισμού, με ενίσχυση της εστίασης, εμπορίου, δημοσίων υπηρεσιών και αναψυχής - ψυχαγωγίας
- Μετατροπή του οικισμού σε προορισμό για ψηφιακούς νομάδες και αποκατάσταση εγκαταλελειμμένων κτηρίων και απόδοση σε χρήση κατοικίας και χώρους βραχυπρόθεσμης διαμονής ή ξενώνες
- Δημιουργία νέων υποδομών για εξ αποστάσεως εργασία / μικρή βιβλιοθήκη, κέντρου ψηφιακής διαπαιδαγώγησης κατοίκων, εργαστήριο θρησκευτικής τέχνης και εργαστηριακός χώρος πρωτογενή τομέα
- Αλληλεπίδραση με άλλους οικισμούς σε χρήσεις τουρισμού, πρωτογενή τομέα και εκπαίδευσης

Υπόμνημα

- Μουσεία
- Κέντρο εργασίας & μικρή βιβλιοθήκη
- Κέντρο ψηφιακής διαπαιδαγώγησης
- Χώροι συνεταιρισμών
- Εργαστηριακός χώρος πρωτογενή
- Εργαστήριο θρησκευτικής τέχνης
- Θρησκευτικοί χώροι
- Ιατρείο & φαρμακείο
- Πρωτοβάθμια εκπαίδευση
- Αθλητικές εγκαταστάσεις / υποδομές
- Ελαιουργείο
- Οινοποιείο
- Ελαιώνες
- Αμπελώνες (συνδυασμός ποικιλιών)
- Βοσκότοποι

Χάρτης χρήσεων γης

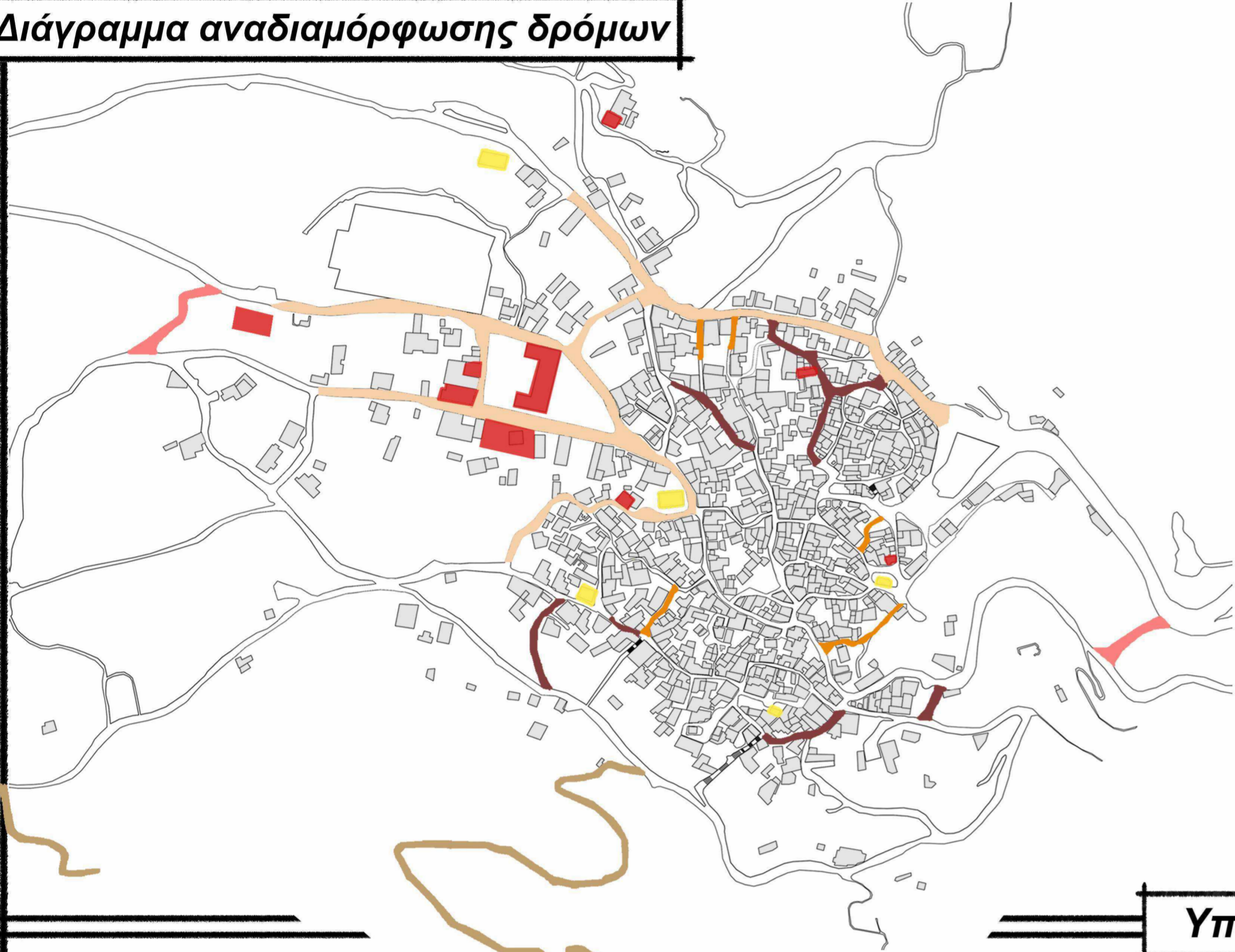
Ζώνες χρήσεων	Κατηγορίες	Μέγιστο μέγ.
Κέντρο οικισμού	Κατοικίες Τοπικό εμπόριο Παντοπωλείο αρτοποιείο, κρεοπωλείο, ιχθυοπωλείο Εστίαση - Αναψυχή Δημόσιες υπηρεσίες / υποδομές	- 70 m ² 70 m ² -
	Ταχυδρομείο, ΚΕΠ Πολιτιστικές εγκαταστάσεις	-
Κέντρα γειτονιάς	Κατοικίες Τοπικό εμπόριο Παντοπωλείο, αρτοποιείο, καταστήματα φιλικών Εστίαση - Αναψυχή	- 50 m ² 70 m ² -
	Πολιτιστικές εγκαταστάσεις	-
Κατοικία I	Κατοικίες Καταλύματα σε υφιστάμενα κτήρια & ενοικιαζόμενα δωμάτια Αποθήκες	- 5 κλίνες 30 m ²
Κατοικία II	Κατοικίες Καταλύματα σε υφιστάμενα κτήρια & ενοικιαζόμενα δωμάτια Τοπικό εμπόριο Παντοπωλείο, αρτοποιείο	- 10 κλίνες 30 m ² -
	Πολιτιστικές εγκαταστάσεις	-
Πρωτογενούς & δευτερογενούς τομέα	Κατοικίες Εγκαταστάσεις δευτερογενούς τομέα Οινοποιείο, παρασκευαστήρια, συνεταιρισμοί Αποθήκες Αγροτικές καλλιέργειες	- - 200 m ² -

14. Πρόταση_Οδικό δίκτυο

Στόχοι:

- Δημιουργία έξυπνων χώρων στάθμευσης σε στρατηγικά σημεία του οικισμού για τον περιορισμό οχημάτων των επισκεπτών στα όρια του χωριού
- Αναδιαμόρφωση πεζοδρομίων ή τοπικών οδών περιορισμένου πλάτους με έντονη κλίση, με προσθήκη κλιμάκων / κιγκλιδωμάτων / σημεία στάσης, για την διευκόλυνση ανάβασης και κατάρβασης πεζών
- Μετατροπή τοπικών οδών περιορισμένου πλάτους σε πεζόδρομους για την δημιουργία δικτύου πεζών
- Διαπλάτυνση τοπικών οδών ώστε να είναι δυνατή η κυκλοφορία οχημάτων για την βέλτιστη εξυπηρέτηση των κατοίκων και την καλύτερη πρόσβαση σε δημόσια κτήρια (όπως το κέντρο ψηφιακής διαπαιδαγώγησης)
- Διαπλάτυνση δρόμων για την διέλευση υπεραστικού λεωφορείου και προσθήκη πεζοδρομίων σε δρόμους κοντά σε χώρους εκπαίδευσης και αθλητισμού
- Δημιουργία πεζοδρομίων με κλίμακες, σε τοπικές οδούς με έντονη κλίση
- Δημιουργία έξυπνης στάσης υπεραστικού λεωφορείου κοντά στο σχολείο

Διάγραμμα αναδιαμόρφωσης δρόμων

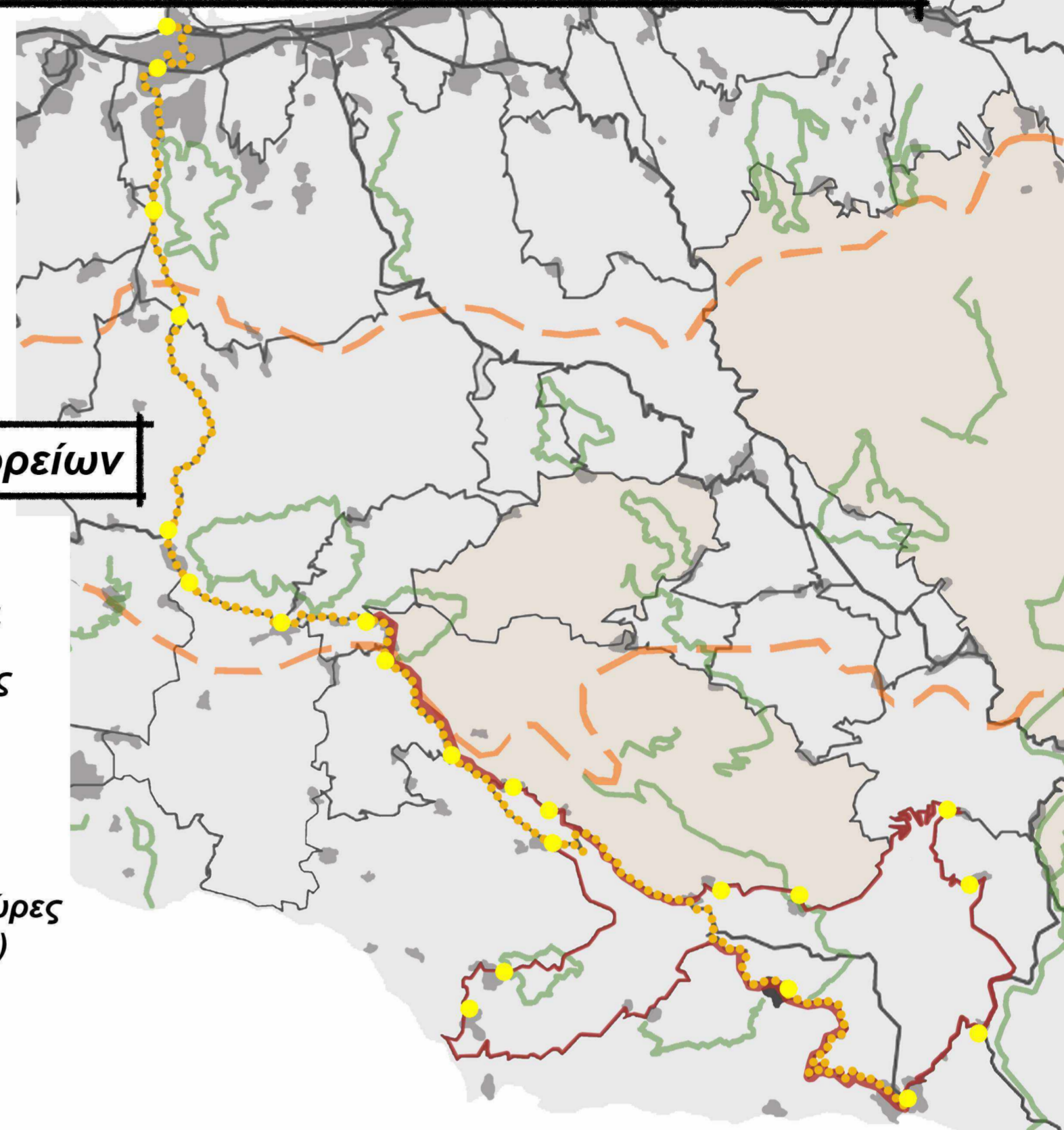

- Δημόσια κτήρια
- Θρησκευτικά κτήρια
- Διαπλάτυνση δρόμων
- Επέκταση χωματόδρομων
- Διάνοιξη νέων οδών
- Μετατροπή δρόμων μικρού πλάτους & έντονης κλίσης σε πεζόδρομους με κλίμακες

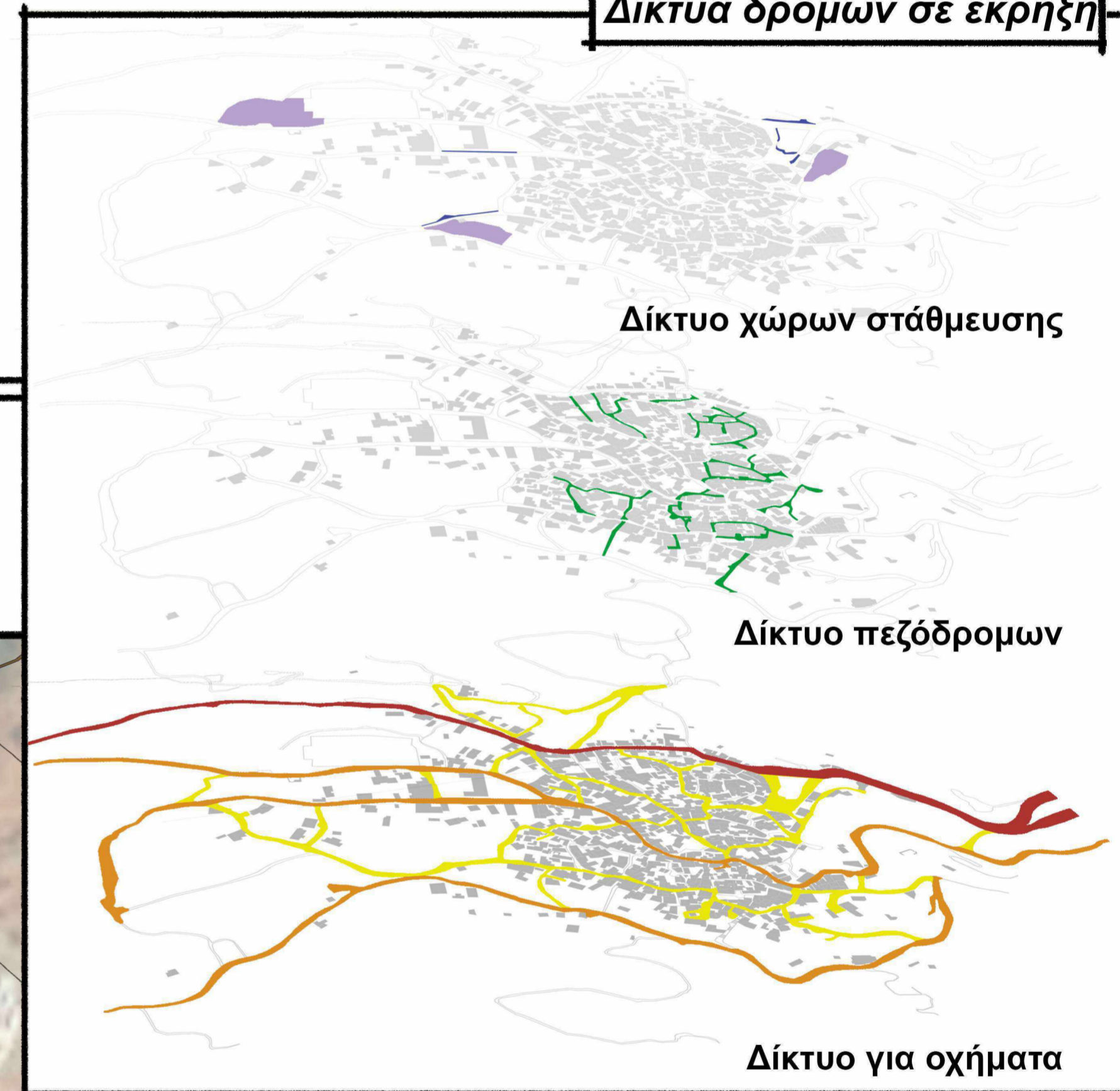
Χάρτης διαδρομών λεωφορείων

Υπόμνημα

- Ευρωπαϊκό μονοπάτι E4
- Περιπατητικές διαδρομές (άνω της μιας ώρας)
- Διαδρομή λεωφορείου Ρέθυμνο - Αγ. Γαλήνη
- Διαδρομές σχολικών λεωφορείων (σχολικές ώρες και ώρες φροντιστηρίων)
- Στάσεις ΚΤΕΛ

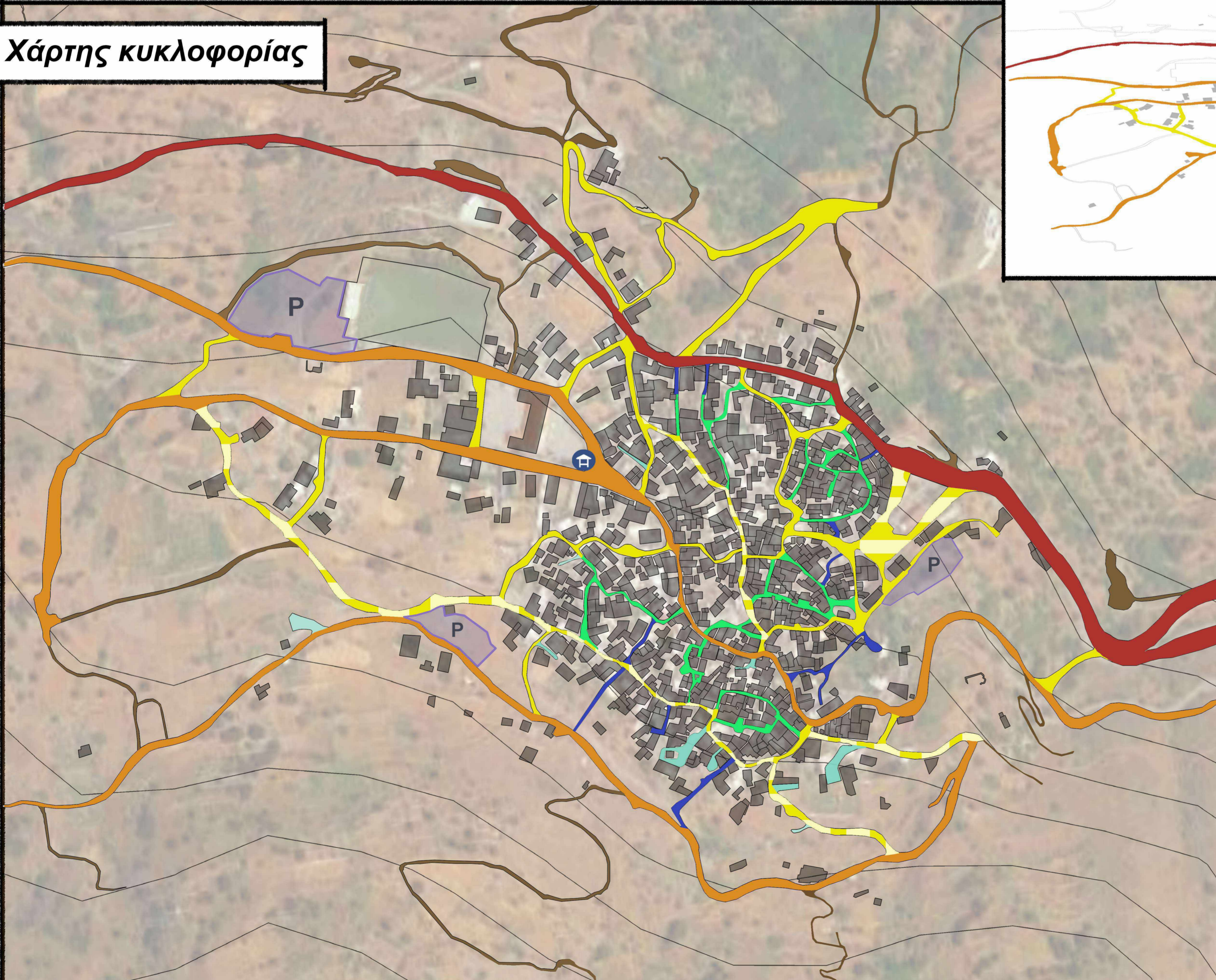
Δίκτυα δρόμων σε έκρηξη

Υπόμνημα

- Διαπλάτυνση δρόμων και προσθήκη πεζοδρομίων, όπου υπάρχει κλίση προστίθενται πεζοδρόμια με κλίμακες

Χάρτης κυκλοφορίας

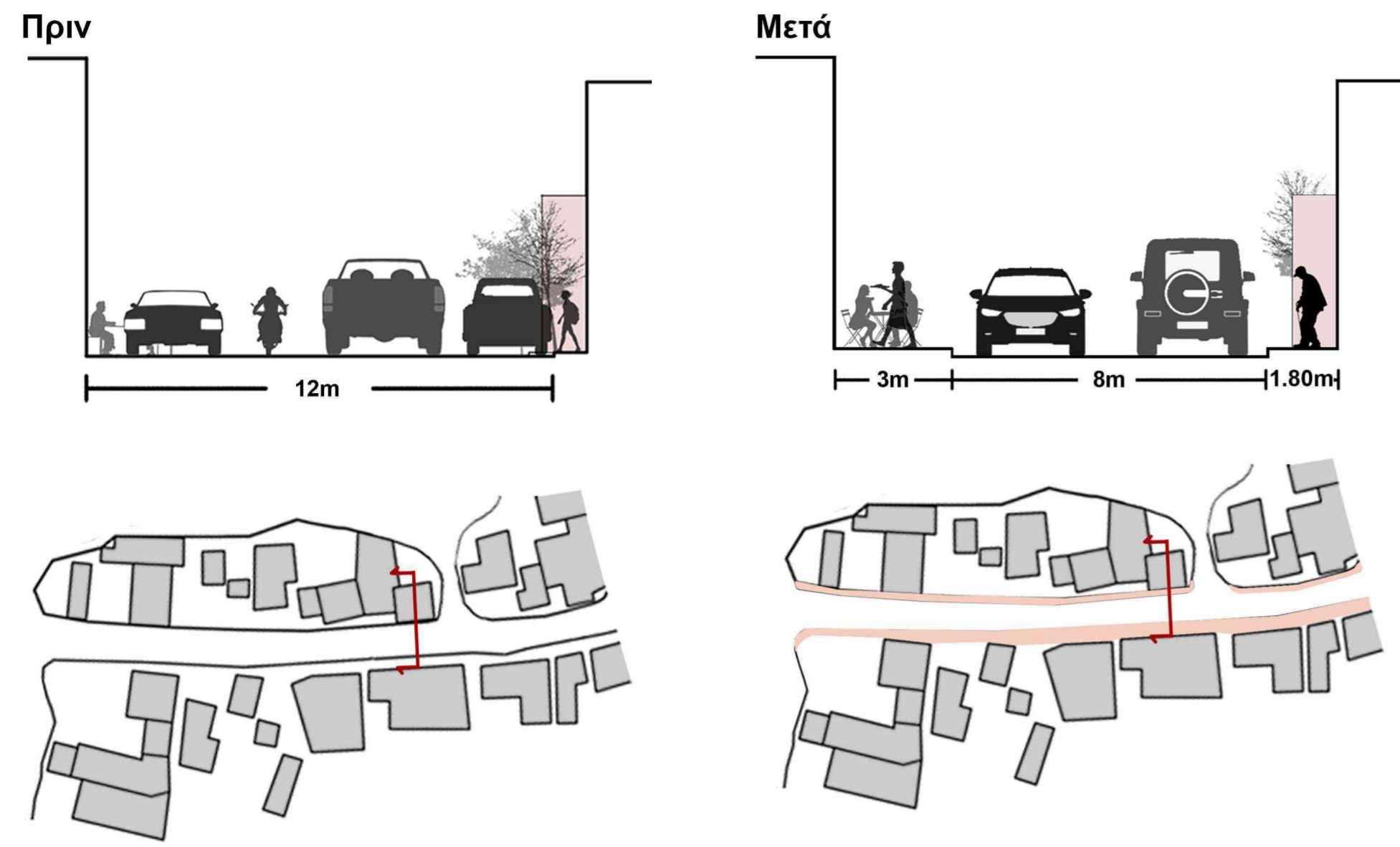

Υπόμνημα

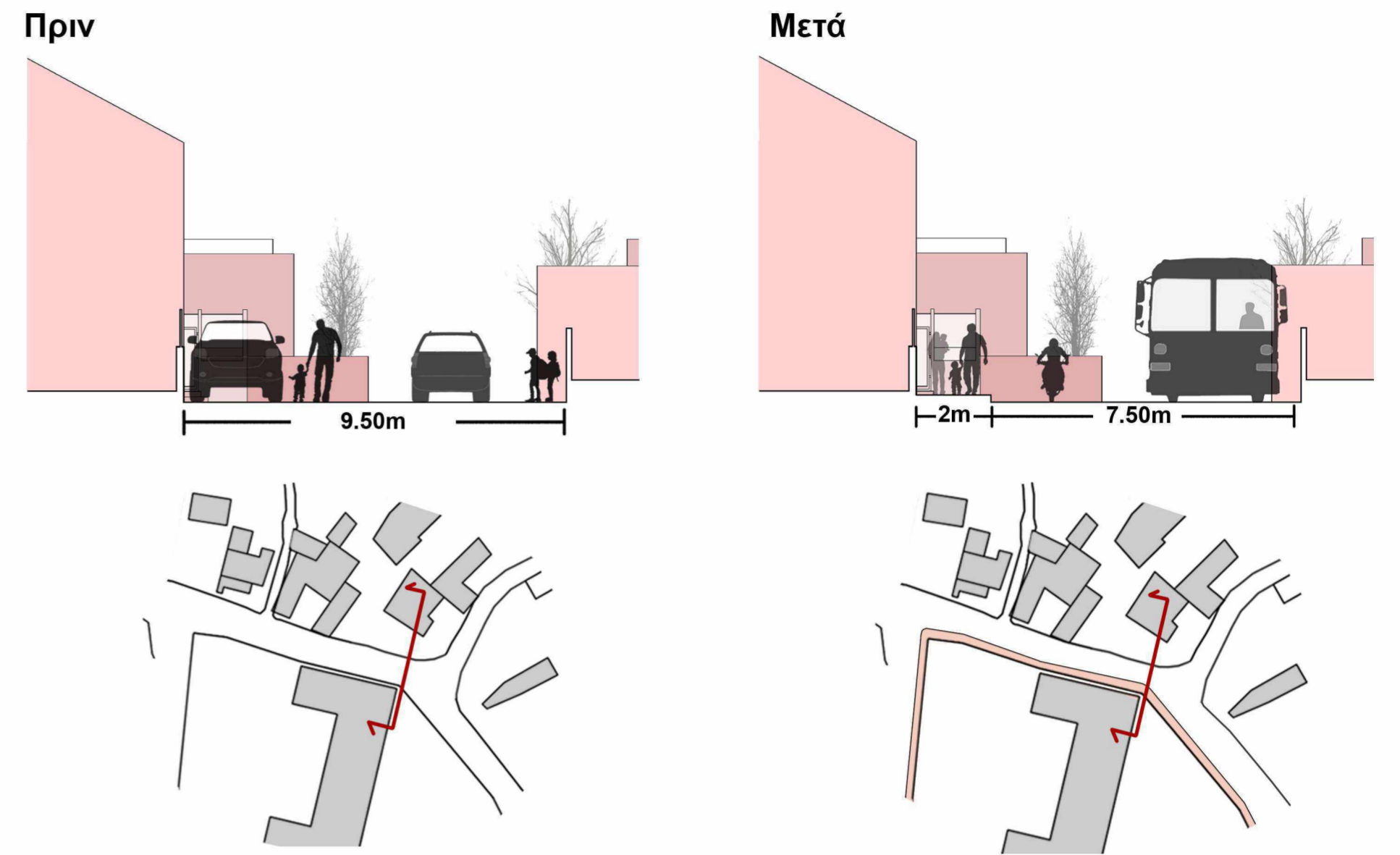
- Υπερτοπικό οδικό δίκτυο
- Κύριο τοπικό οδικό δίκτυο
- Τοπικές οδοί
- Τοπικές οδοί - Έντονη κλίση
- Αδιέξοδες οδοί (πρόσβαση σε οχήματα κατοίκων)
- Πεζόδρομοι με κλίμακες
- Πεζόδρομοι (πρόσβαση σε πεζούς και δίκυκλα κατοίκων)
- Χωματόδρομοι
- Έξυπνη στάση
- Έξυπνος χώρος στάθμευσης για κάτοικους & επισκέπτες

15. Πρόταση_Απεικονίσεις οδικού δικτύου

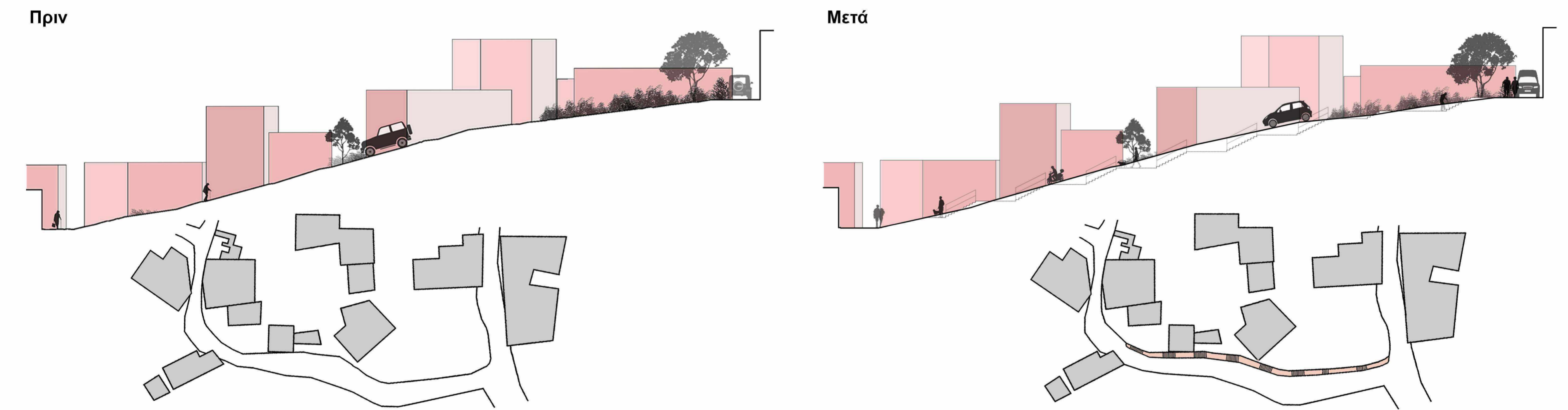
1) Υπερτοπική οδός (προσθήκη πεζοδρομίου και διαπλάτυνση)

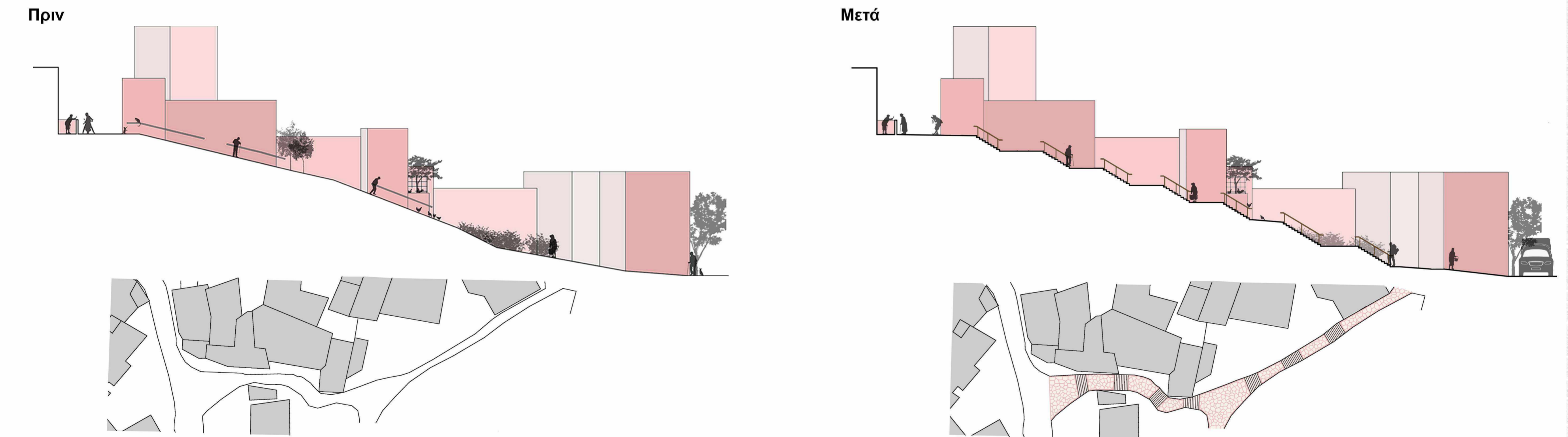
2) Διαπλάτυνση κύριας τοπικής οδού για την διέλευση υπεραστικού λεωφορείου (προσθήκη πεζοδρομίου)

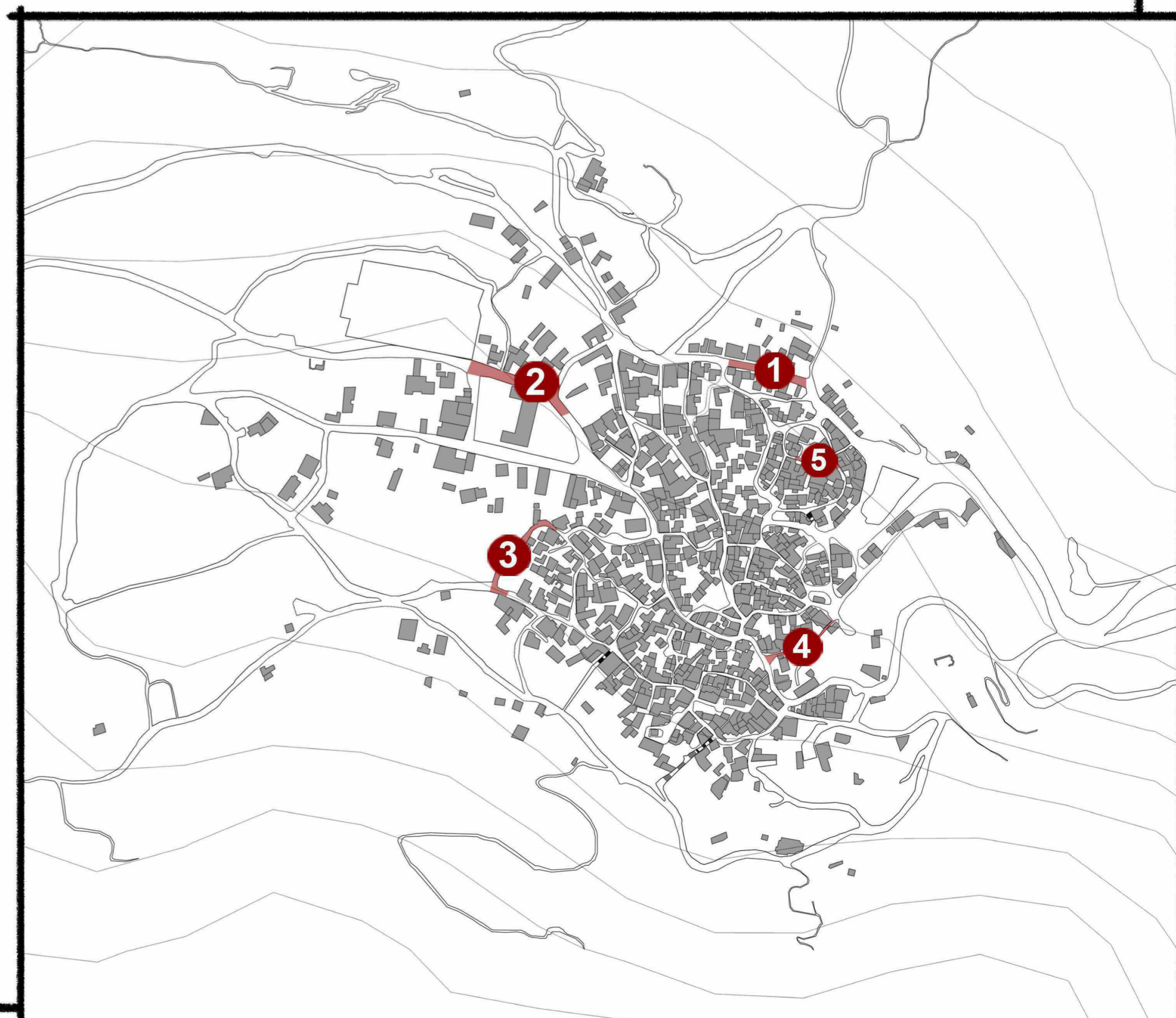
3) Βελτίωση οδοποιίας στην τοπική οδό με παλιά οδοποιία και έντονη κλίση (προσθέτοντας πεζοδρόμηση με κλίμακες)

4) Μετατροπή από τοπική οδό περιορισμένου πλάτους με έντονη κλίση, σε πεζόδρομο (προσθέτοντας κλίμακες, πλακόστρωση και κιγκλιδώματα)

5) Μετατροπή από τοπική οδό περιορισμένου πλάτους σε πεζόδρομο (προσθέτοντας πλακόστρωση)

Διάγραμμα δικτύου δημόσιων χώρων

Υπόμνημα

- Σημεία στάσης, για την διευκόλυνση των περιπατητών και των ηλικιωμένων στον οικισμό
- Συνδέσεις μέσω πεζόδρομων
- Πλατείες με έξυπνο αστικό εξοπλισμό και ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
- Άλλοι δημόσιοι διαμορφωμένοι χώροι

Στόχοι:

- Σχεδίαση νέων πλατειών σε στρατηγικά σημεία και προσθήκη μικρών σημείων στάσης, σε επικοινωνία με το δίκτυο πεζοδρόμων και τις τοπικές οδούς έντονης κλίσης
- Δημιουργία γήπεδο μπάσκετ / βόλεϊ, στην αυλή του σχολείου και δημιουργία υπαίθριο δημοσιο γυμναστήριο δίπλα στις εγκαταστάσεις της ομάδας ποδοσφαίρου
- Χρήση έξυπνου αστικού εξοπλισμού στους δημόσιους οργανωμένους χώρους / προσβασιμότητα για άτομα με αναπηρίες
- Προσθήκη ανανεώσιμων πηγών ενεργείας για την ηλεκτροδότηση των δημόσιων χώρων, όπως μικρά ηλιακά πάνελ και τάπητες από πιεζοηλεκτρικά υλικά (σε σημεία όπου υπάρχει πολλή κινητικότητα)

Πλατεία, κέντρο οικισμού

Φωτογραφία υφισταμένου

Σκίτσο πρότασης

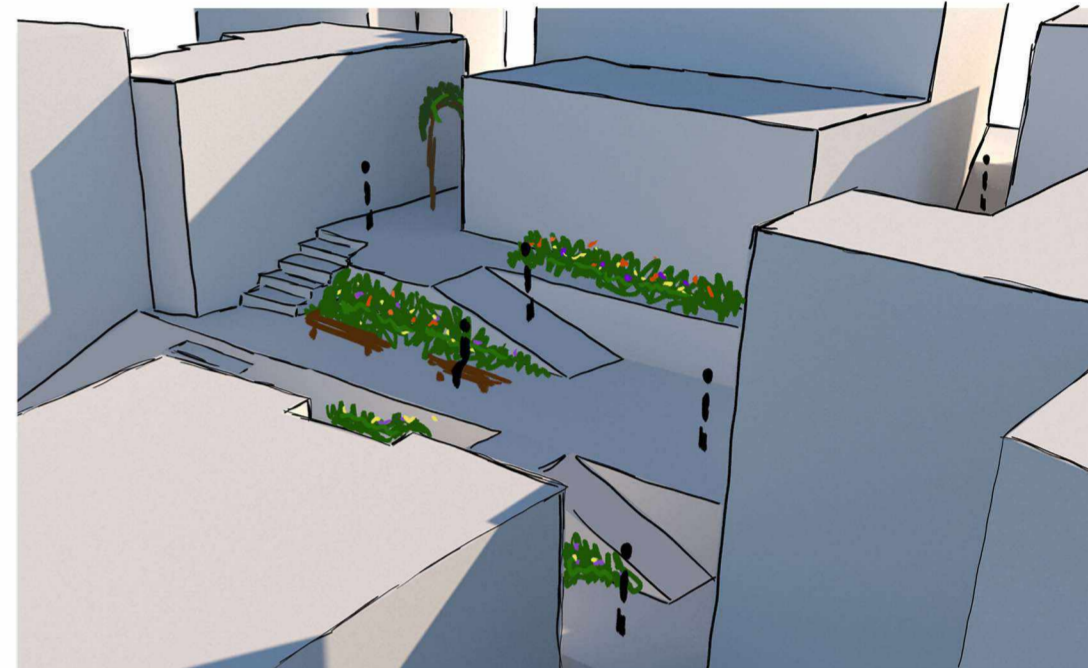

Μικρή πλατεία, με κλίση

Φωτογραφία υφισταμένου

Σκίτσο πρότασης

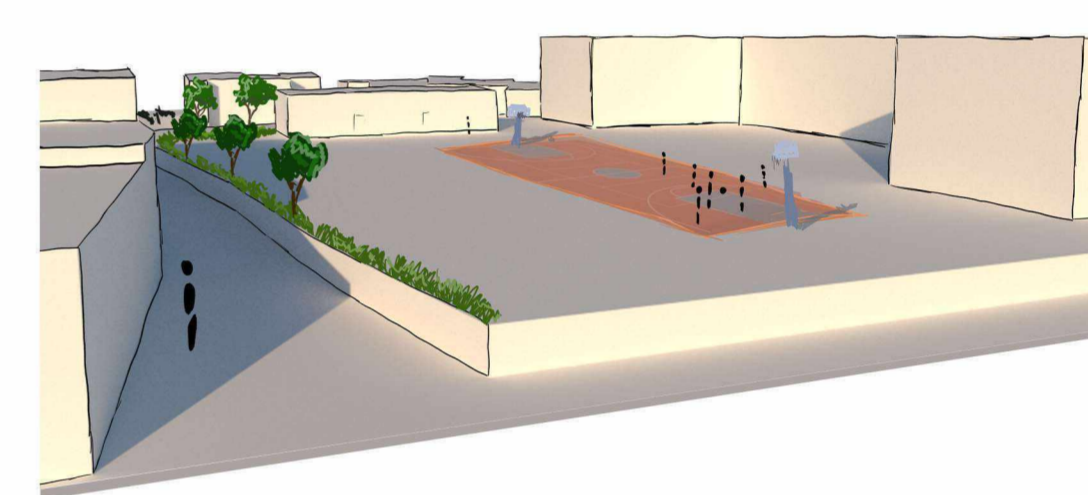

Γήπεδο βόλεϊ / μπάσκετ

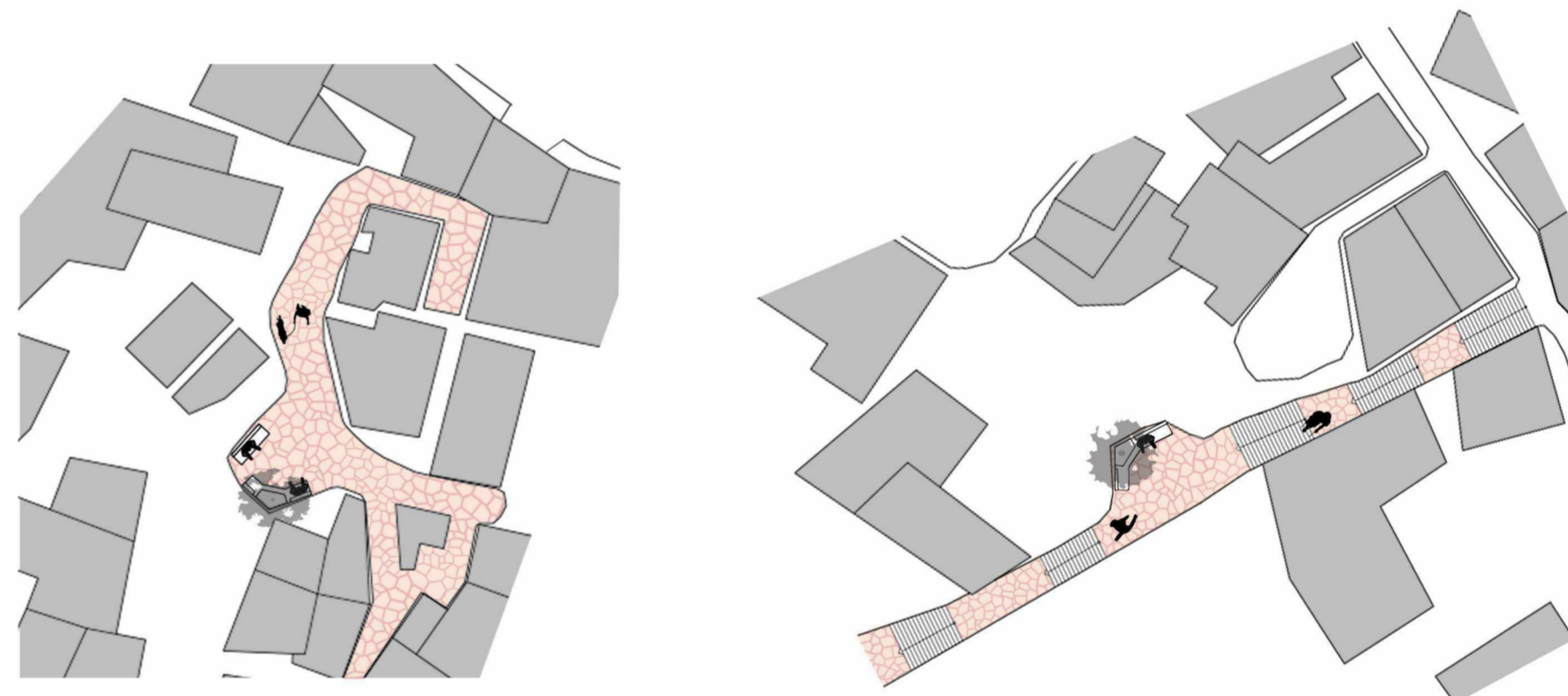
Φωτογραφία υφισταμένου σημείου

Σκίτσο πρότασης

Παραδείγματα μικρών στάσεων (σε δρόμους με έντονη κλίση)

Υπόμνημα

- Προτεινόμενες πλατείες
- Υφιστάμενες πλατείες
- Προτεινόμενος προαύλιος χώρος
- Υφιστάμενοι προαύλιοι χώροι δημοσίων κτηρίων
- Γήπεδα
- Παιδική Χαρά
- Υπαίθριο δημοσιο γυμναστήριο
- Πεζόδρομοι
- Εξυπνος χώρος στάθμευσης για κατοίκους & επισκέπτες

Χάρτης προτεινόμενων δημόσιων χώρων

Πολυτεχνείο Κρήτης - Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Διπλωματική εργασία: **Αναγέννηση ενός Παραδοσιακού Οικισμού με Σύγχρονες Τεχνικές: Μέλαμπες, Ρεθύμνης**

Βασιλική Σημαντηράκη

Επιβλέπουσα: Δέσποινα Διμέλλη

5 Ιουνίου 2024_Χανιά

17. Προτεινόμενοι όροι δόμησης

Πίνακας όρων δόμησης

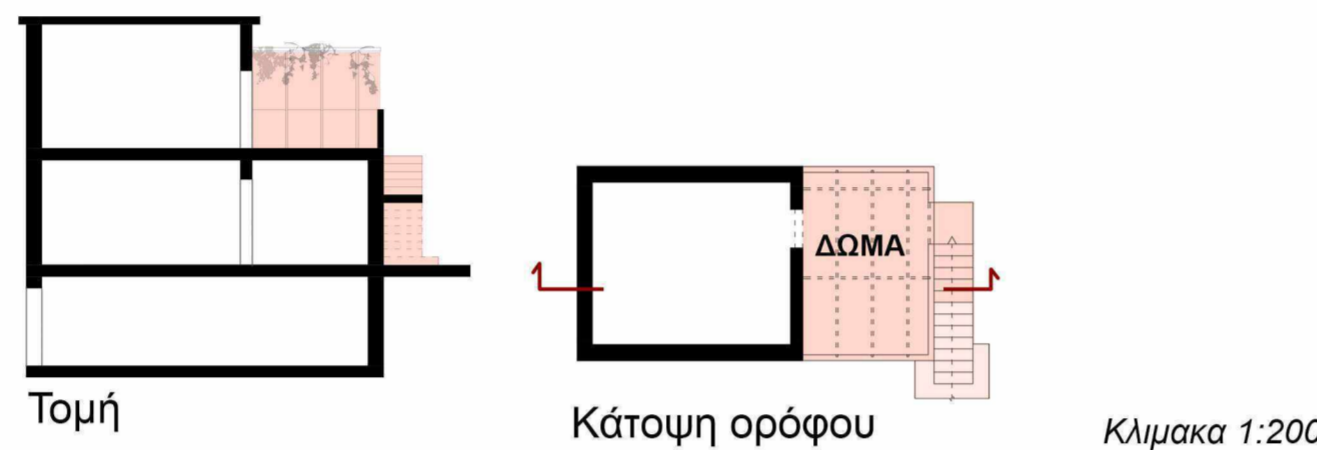
Κατηγορία	Υλοποιημένοι όροι δόμησης			Θεσμοθετημένοι όροι δόμησης			Προτεινόμενοι όροι δόμησης			
	Μέγ. Ύψος	Σ.Δ.	Π.Κ.	Μέγ. Ύψος	Σ.Δ.	Π.Κ.	Μέγ. Ύψος	Σ.Δ.	Π.Κ.	Αρτ.
Κατηγορία 1	10m	1.70	85%	7.5m	0.80	50%	9m	1.20	70%	150m ²
Κατηγορία 2	12m	1.30	65%	7.5m	0.60	50%	7m	0.80	50%	500m ²
Κατηγορία 3	15m	0.30	25%	7.5m	0.40	30%	9m	0.40	30%	2000m ²

Οικόπεδα άνω των 4000 m²: Οικόπεδα σε αυτό το μέγεθος δεν μπορούν να υπάρξουν στα όρια του οικισμού λόγω της μορφολογίας του εδάφους (μεγάλες υψομετρικές διαφορές)

Διαγραμματικά παραδείγματα

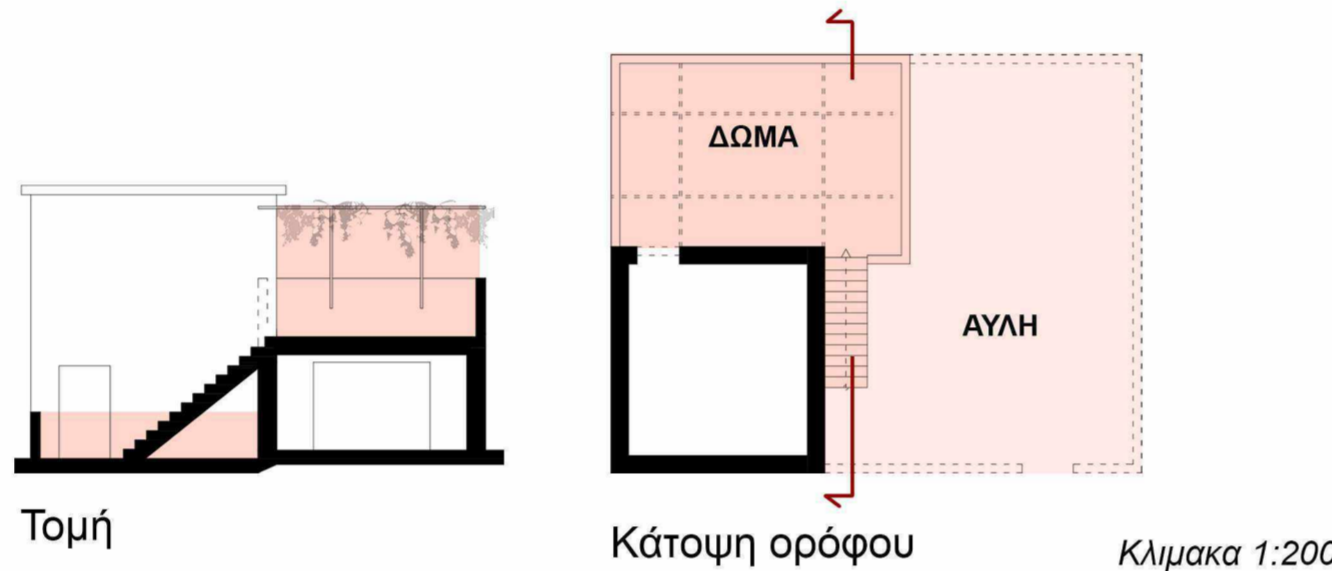
Κατηγορία 1 - πυκνό τμήμα

Ο ΣΔ και το ΠΚ προσδιορίζονται για την διατήρηση εξωτερικής σκάλας, μικρού ιδιωτικού χώρου στην είσοδο και του δώματος

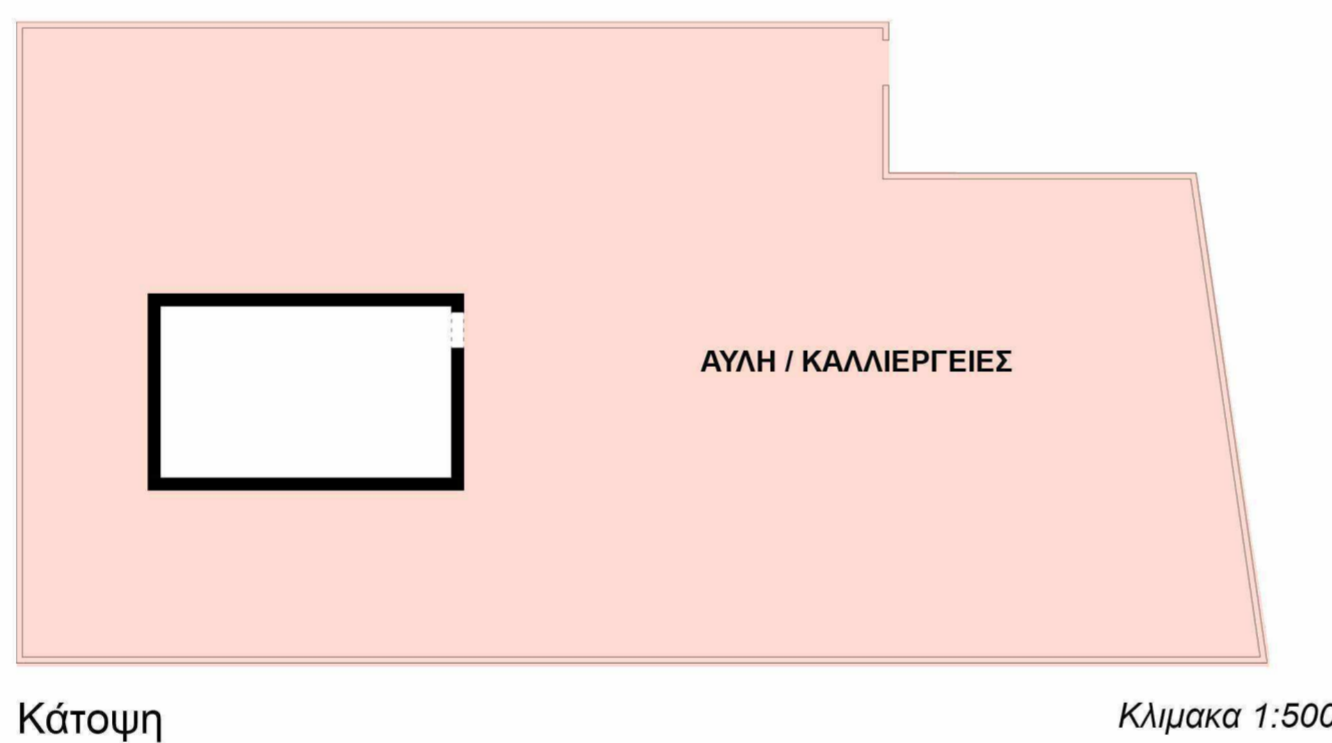
Κατηγορία 2 - μέτριο τμήμα

Ο ΣΔ και το ΠΚ προσδιορίζονται για την διατήρηση εξωτερικής σκάλας, του δώματος αλλά και της αυλής στον ισόγειο χώρο ή στο ύψος του δρόμου

Κατηγορία 3 - αραιό τμήμα

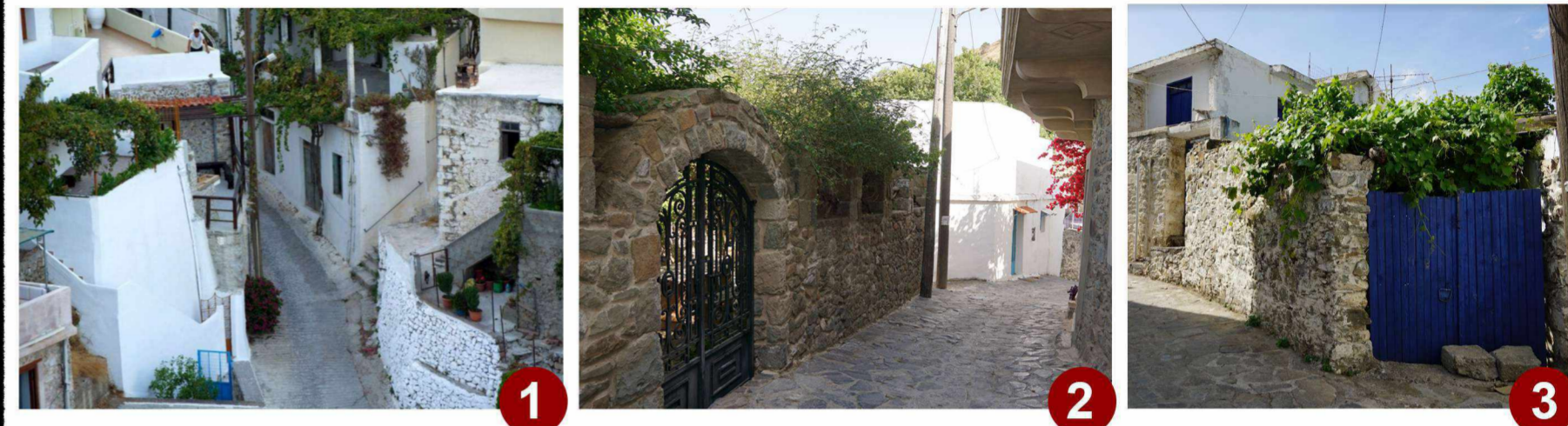
Στο διάσπαρτο τμήμα ο ΣΔ και το ΠΚ προσδιορίζονται για να μπορούν να αναπτυχθούν σε μεγάλο μέρος του οικοπέδου χρήσεις του πρωτογενή τομέα (όπως καλλιέργειες). Επιπλέον, για να μπορούν να αναπτυχθούν χρήσεις δευτερογενή τομέα (όπως βιοτεχνίες)

Χαρακτηριστικά που διατηρούνται

Χαρακτηριστικά που αναγράφονται στο ΦΕΚ-728/Δ/95, 21 Σεπτεμβρίου 1995 και διατηρούνται:

- Ο ακάλυπτος χώρος να συντάσσεται σε αυλές (1)
- Οι αυλές να χωρίζονται από κοινόχρηστους χώρους με μάντρα (ελάχιστου ύψους 0,90m) (2)
- Στις εισόδους των οικοπέδων να υπάρχει αυλόθυρα (ξύλινη στα παραδοσιακά πρότυπα) (3)
- Επιτρέπεται η τοποθέτηση πεταμάτων (τέντες) με μονόχρωμο ύφασμα (άσπρο ή μπλε)

Παραδοσιακά χαρακτηριστικά που παρατηρούνται στον οικισμό και δίνονται κίνητρα για να διατηρηθούν και να αναπτυχθούν:

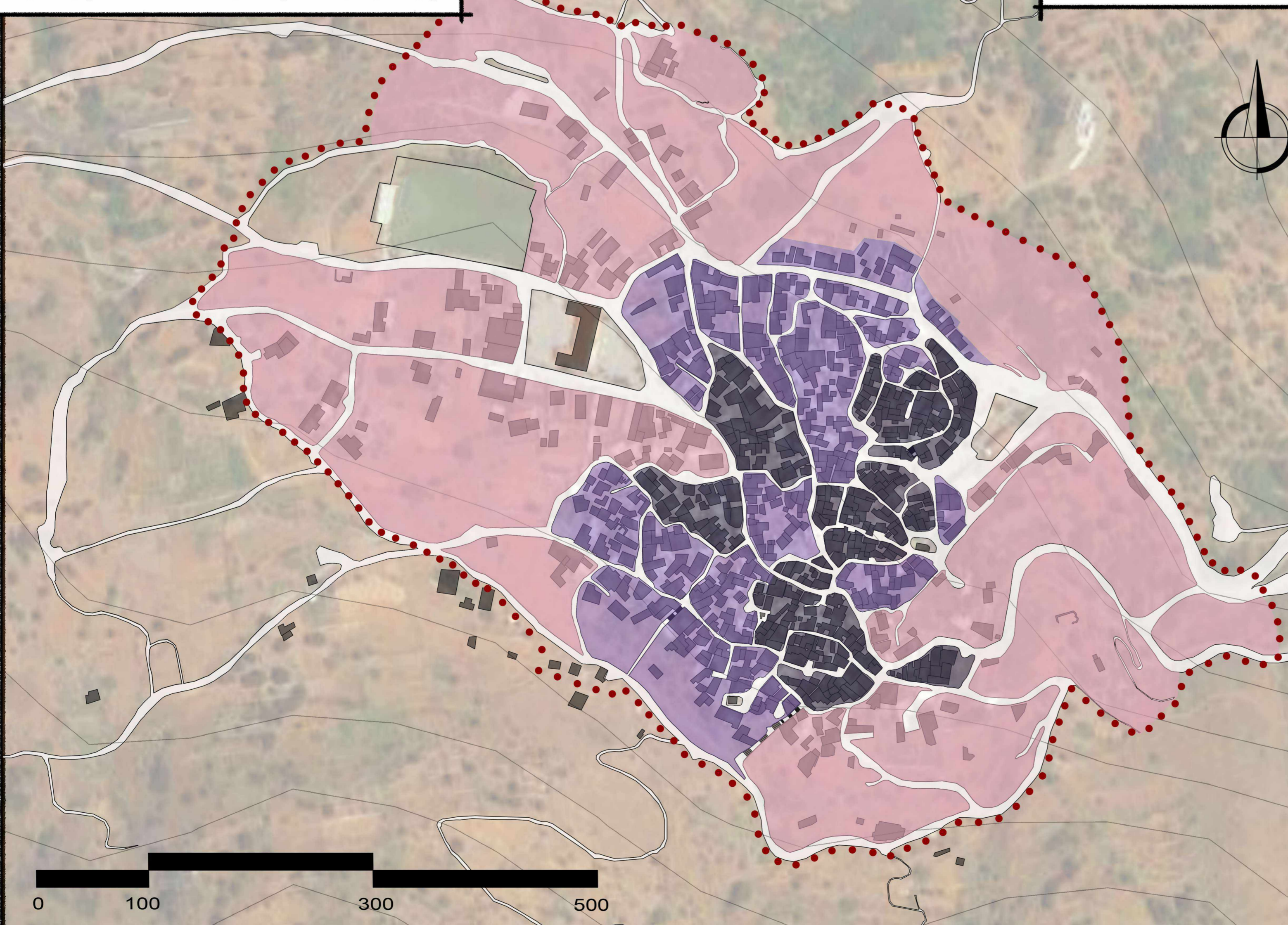
- Τοποθέτηση ξύλινης ή σιδερένιας πέργκολας στα δώματα ή στις αυλές (4)
- Διατήρηση και δημιουργία καμάρων, μπαλκονιών ή κατασκευές τύπου *sabat*, δηλαδή οι κτιριακοί χώροι που γεφυρώνουν ένα δρόμο ενώνοντας απέναντι κτίρια προσφέροντας ταυτόχρονα στατική στήριξη (5)

Αναστηλώσεις / Αναπλάσεις

Τα κτίρια που βρίσκονται σε ερειπιώδη κατάσταση ή είναι κατεστραμμένα, αλλά αποτελούν σημαντικό κομμάτι της αρχιτεκτονικής, της ιστορίας ή της πολεοδομικής μορφολογίας του οικισμού, μπορούν να αναστηλωθούν, κατά παρέκκλιση των όρων δόμησης. Οι αναστηλώσεις πρέπει να γίνονται μετά από τεκμηριωμένη μελέτη.

Χάρτης πυκνότητας δόμησης

Στόχοι:

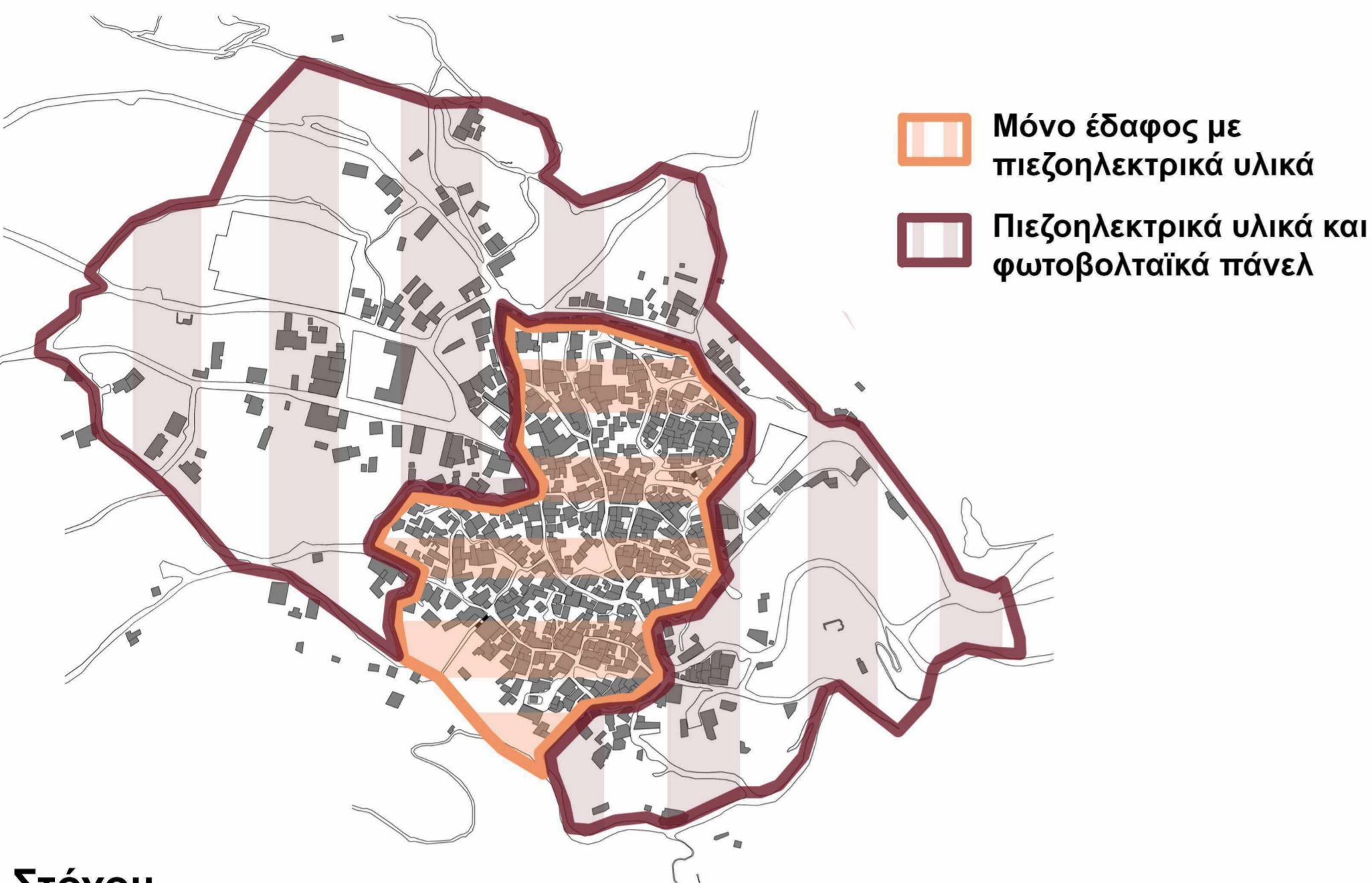
- Αναπροσδιορισμός όρων δόμησης συνδυάζοντας τους υλοποιημένους και τους θεσμοθετημένους όρους δόμησης του οικισμού
- Διαφοροποίηση όρων δόμησης στον συμπαγή πυρήνα (παραδοσιακός οικισμός) και στο διάσπαρτο τμήμα του οικισμού (προσαρμογή του για τον πρωτογενή και τον δευτερογενή τομέα)
- Διατήρηση παραδοσιακών στοιχείων του οικισμού (όπως πέργκολες, καμάρες κ.α.), μέσα από θεσμοθέτηση κινήτρων και απαγορεύσεις

Υπόμνημα

- Κατηγορία 1 - Πυκνή δόμηση (Συμπαγές τμήμα)
- Κατηγορία 2 - Μέτρια δόμηση (Συμπαγές τμήμα)
- Κατηγορία 3 - Αραιή δόμηση (Διάσπαρτο τμήμα)
- Προτεινόμενα όρια του οικισμού Μέλαμπες

Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε παραδοσιακό οικισμό

Σε έναν παραδοσιακό οικισμό, όπως οι Μέλαμπες, δεν επιτρέπεται να υπάρχουν φωτοβολταϊκά πάνελ ή άλλες εμφανείς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ιδίκα στο πιο ιστορικό τμήμα του, ώστε να μην αλλοιώνεται ο παραδοσιακός χαρακτήρας.

- Στόχοι:**
- Εξοικονόμηση ενέργειας και χρήση ηλεκτρισμού (σε δημόσια κτήρια και χώρους) με τρόπους φιλικούς προς το περιβάλλον (πχ ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, λάμπες εξοικονόμησης LED, κ.α.)
 - Πρόταση εγκατάστασης πηγών ανανεώσιμης ενέργειας, με τα κριτήρια ενός παραδοσιακού οικισμού

Στον παραδοσιακό πυρήνα στους δημόσιους χώρους, στους δρόμους και δημόσια κτήρια, θα τοποθετηθούν πατώματα από πιεζοηλεκτρικά υλικά και συσσωρευτές οι οποίοι θα συσσωρεύουν και θα μετατρέπουν την μηχανική πίεση σε ηλεκτρική ενέργεια.

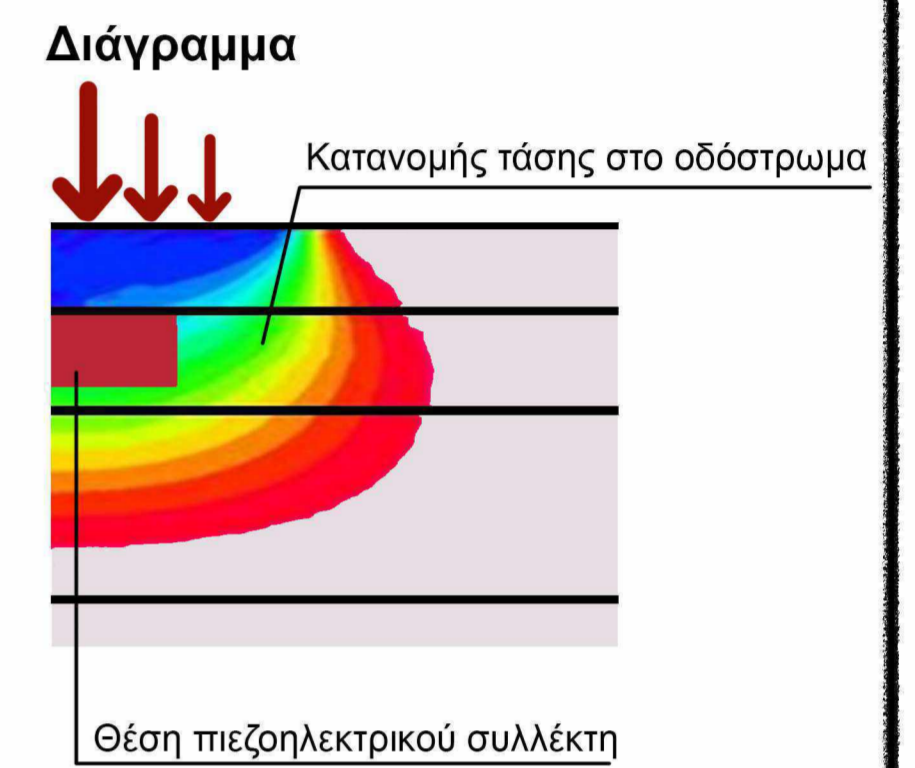
1) Παράδειγμα πατώματος από πιεζοηλεκτρικά υλικά σε δημόσια κτήρια

2) Παράδειγμα τάπητα από πιεζοηλεκτρικά υλικά σε δημόσια χώρους, όπως την παιδική χαρά ή το δημόσιο υπαίθριο γυμναστήριο

3) Παράδειγμα ενσωμάτωσης πιεζοηλεκτρικών υλικών δρόμους

Έξυπνη στάση λεωφορείου

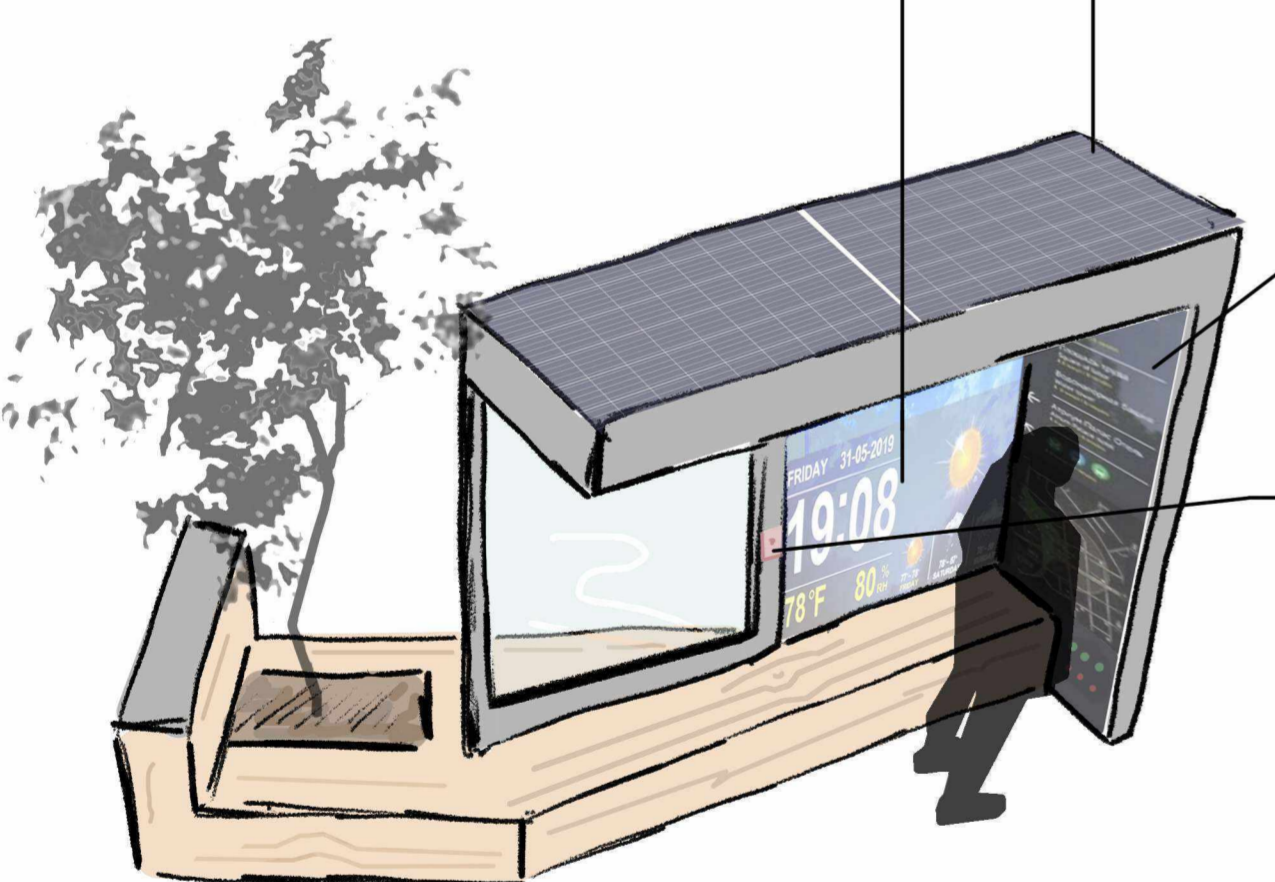
- Στόχοι:**
- Ενεργειακή αυτονομία στάσης από ηλιακά πάνελ
 - Διο οθόνες LED για την ενημέρωση σε σχέση με τα δρομολόγια, τον καιρό, τα δρόμενα του χωριού κ.α
 - Αυτόνομη εσοχή φόρτισης ηλεκτρονικών συσκευών
 - Εύκολη πρόσβαση για μαθητές και επισκέπτες
 - Προσβασιμότητα για άτομα με αναπηρία (ηχητικές περιγραφές κ.α)

Οθόνη led (Απεικόνιση καιρού, ώρας, ημερομηνίας, ημερολόγιο πολιτιστικών δρώμενων)

Φωτοβολταϊκά Πάνελ

Οθόνη αφής led (Δρομολόγια λεωφορείων, περιπατητικές διαδρομές, χάρτης οικισμού)

Σημείο φόρτισης

Έξυπνος αστικός εξοπλισμός

Εξοπλισμός που θα τοποθετείτε στο αραιό τμήμα του οικισμού όπου δεν θα διαταράσσεται ο παραδοσιακός χαρακτήρας του

Παραδείγματα

Έξυπνο Σύστημα Διαχείρισης Κάδων Απορριμμάτων

Σταθμός έκτακτης ανάγκης

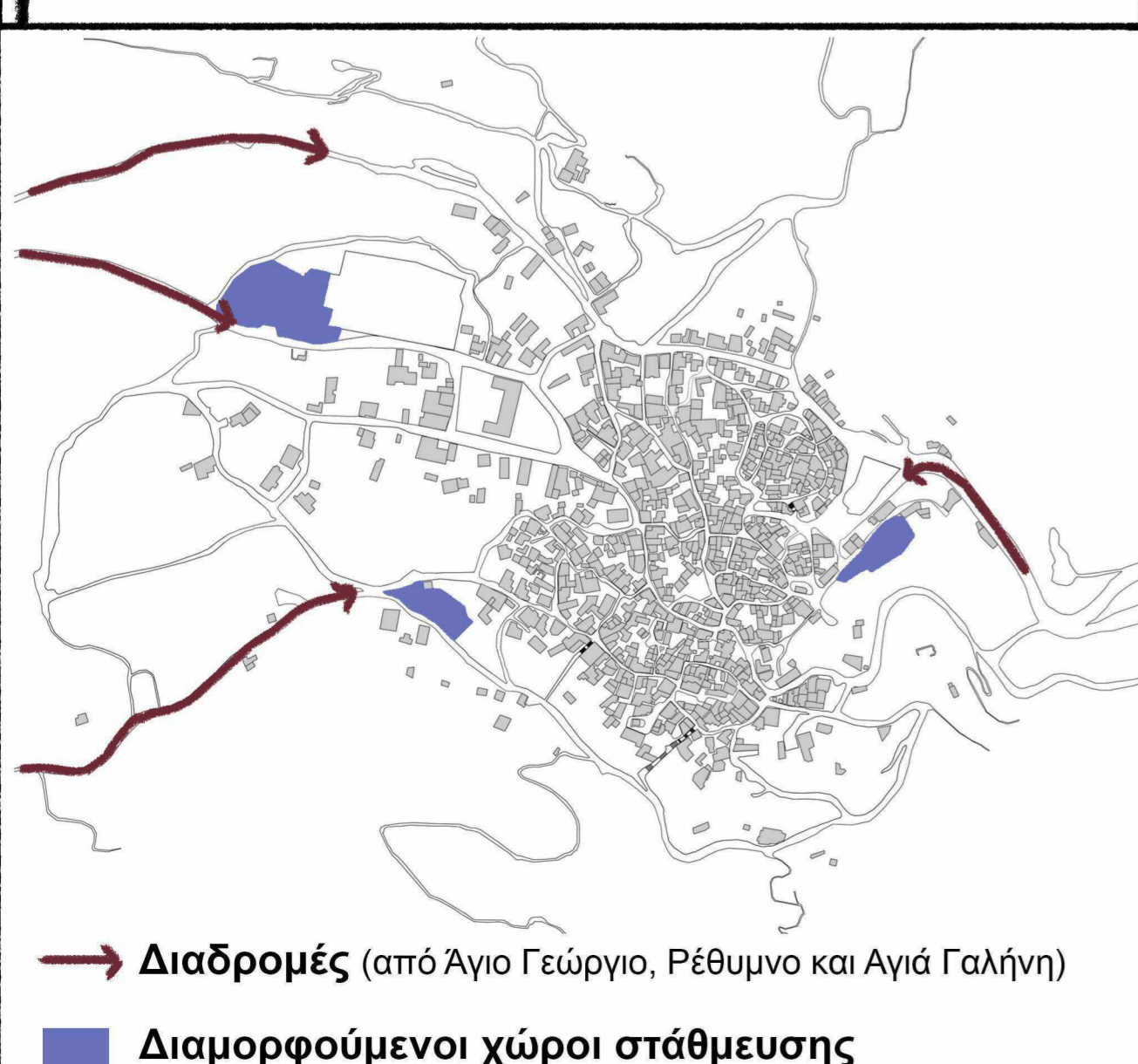

Παγκάκι με ενεργειακά πάνελ, με θύρα φορτιστή

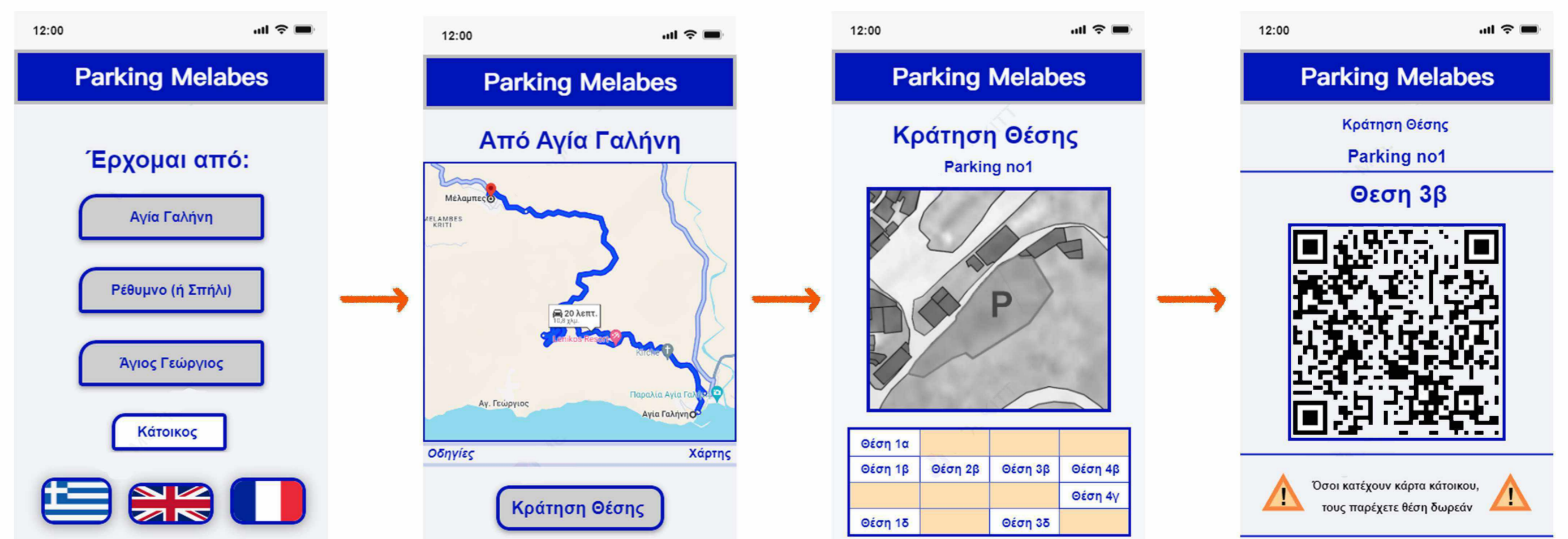

Έξυπνος χώρος στάθμευσης

- Στόχοι:**
- Οργάνωση στάθμευσης στον οικισμό
 - Απλοποίηση διαδικασίας μέσω τις τεχνολογίας
 - Περιορισμός οχημάτων επισκεπτών

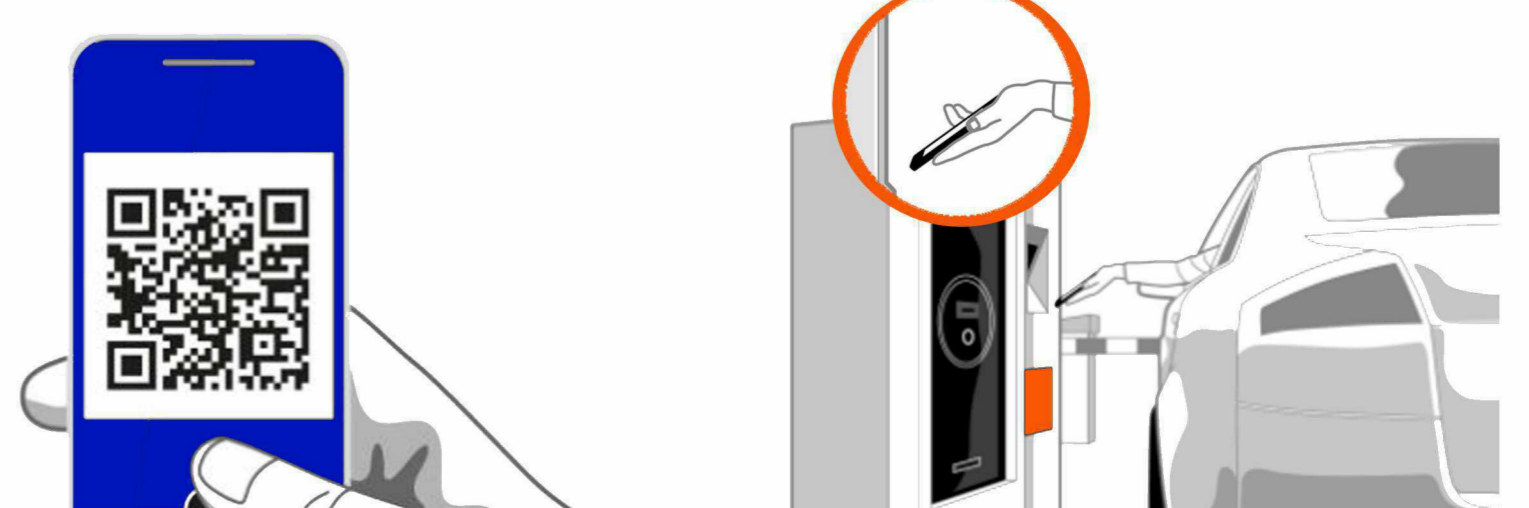

Διαγραμματικό interface εφαρμογής χώρου στάθμευσης

Σύστημα Scanner στους χώρους στάθμευσης του οικισμού

Οι κάτοικοι θα έχουν δωρεάν πρόσβαση με ιδικό QR κωδικό

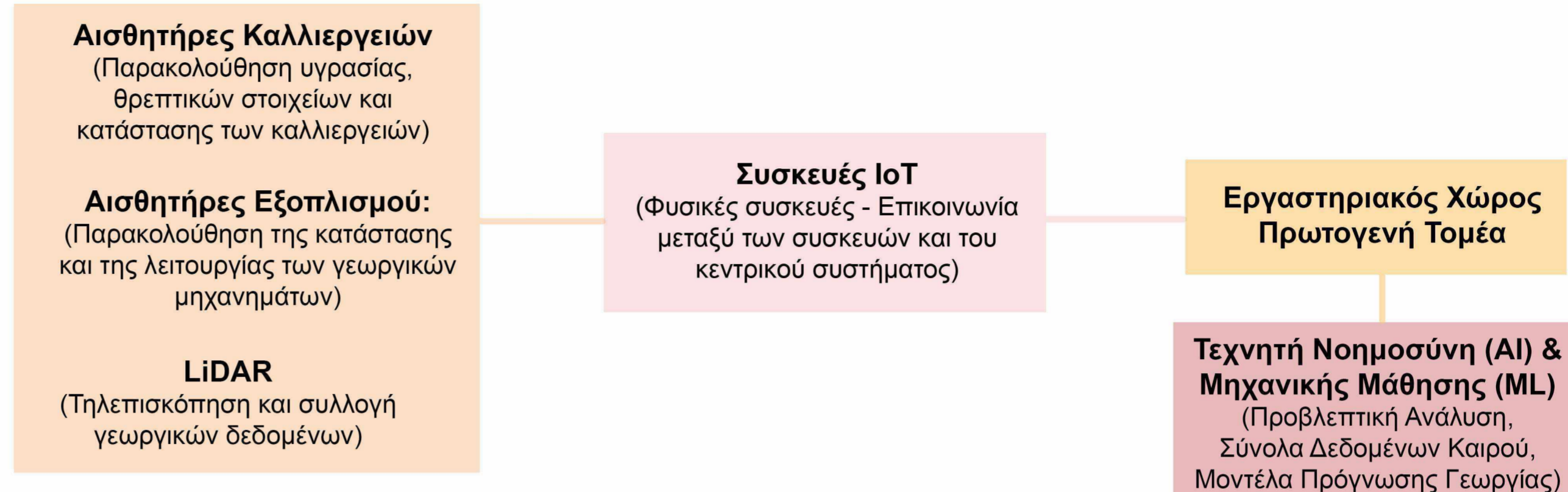
Έξυπνα γεωπονικά συστήματα

Ο συντονισμός των έξυπνων γεωπονικών συστημάτων θα γίνεται από την ιδική αίθουσα του Εργαστηριακού Χώρου Πρωτογενή Τομέα

Στόχοι:

- Έλεγχος και αυτοματοποίηση άρδευσης καλλιεργειών (με την βοήθεια συστήματος IoT)
- Έλεγχος κατάστασης φυτών – δέντρων (μέσα από σένσορες) για παράσιτα, αρρώστιες κ.α
- Προειδοποίηση κινδύνου πυρκαγιάς (μέσα από σένσορες)
- Παρατήρηση ανάπτυξης κατεστραμμένων καλλιεργειών μετά από πυρκαγιές (συλλογή δεδομένων με σένσορες & κάμερες)

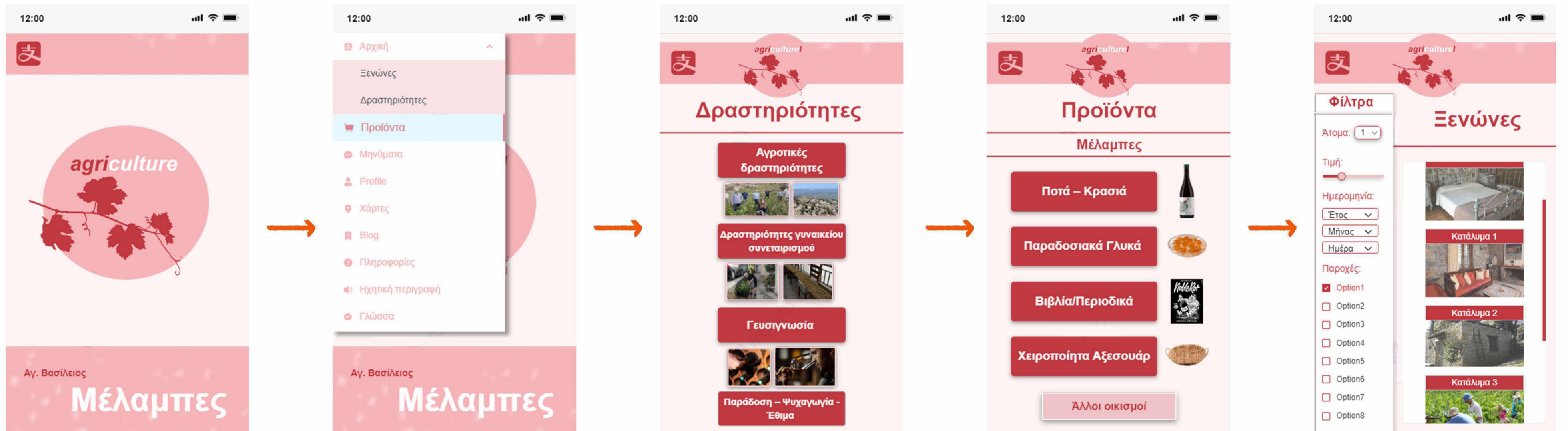

Εφαρμογή αγροτουρισμού και πώλησης τοπικών προϊόντων

Στόχοι:

- Δημιουργία δικτύου πώλησης και διαφήμισης τοπικών προϊόντων, τόσο του οικισμού όσο και του υπόλοιπου δήμου Αγ. Βασιλείου
- Δυνατότητα σε επισκέπτες αγροτουρισμού να διαλέξουν πιθανά εργαστήρια και δραστηριότητες κατά την επίσκεψη τους
- Οδηγίες για την βέλτιστη εμπειρία αγροτουρισμού στον οικισμό, μέσα από οπτικοακουστικό υλικό
- Κράτηση δωματίων σε ξενώνες ή καταλύματα που αφορούν αυτή την μορφή τουρισμού

Διαγραμματικό interface εφαρμογής

Εφαρμογή ψηφιακού μουσείου "Heritage Walks: Melabes"

Στόχοι:

- Χαρτογράφηση πολιτιστικής και παραδοσιακής διαδρομής μέσα στον οικισμό
- Τοποθέτηση QR κωδικών σε σημεία ενδιαφέροντος, ώστε ο επισκέπτης να έχει πρόσβαση μέσα από την εφαρμογή σε αρχεία ήχου, εικόνες, βίντεο και κείμενο
- Αποτύπωση και καταγραφή της ιστορίας του οικισμού, μέσα από αφηγήσεις των κατοίκων
- Παράθεση ιστορικών στοιχείων του οικισμού και κτηρίων, μέσα από ερευνητικά έργα
- Δυνατότητα προβολής αποτυπώσεων κτηρίων με παραδοσιακό χαρακτήρα ή λαϊκής αρχιτεκτονικής, όπου στην πραγματικότητα είναι εγκαταλελειμμένα ή ερείπια, μέσα από την εφαρμογή με την βοήθεια επαυξημένης πραγματικότητας
- Οδηγίες - προτάσεις για επίσκεψη τοποσήμων και σημείων θρησκευτικού τουρισμού μέσα στο δήμο Αγ. Βασιλείου
- Gamification της εμπειρίας με πόντους και quiz

Διαγραμματικό interface εφαρμογής

